

708

176

6

ՀԱՐՒՐԵԼԻ
ՅՈՐՍ ԲՈՎԱՆԴԱՐԻՆ
ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱՏՔ
ԵՒ ՀՈՒՍՔԱԼԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՆՈՒՅՈՒՆՔ

Ի ԿԱՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

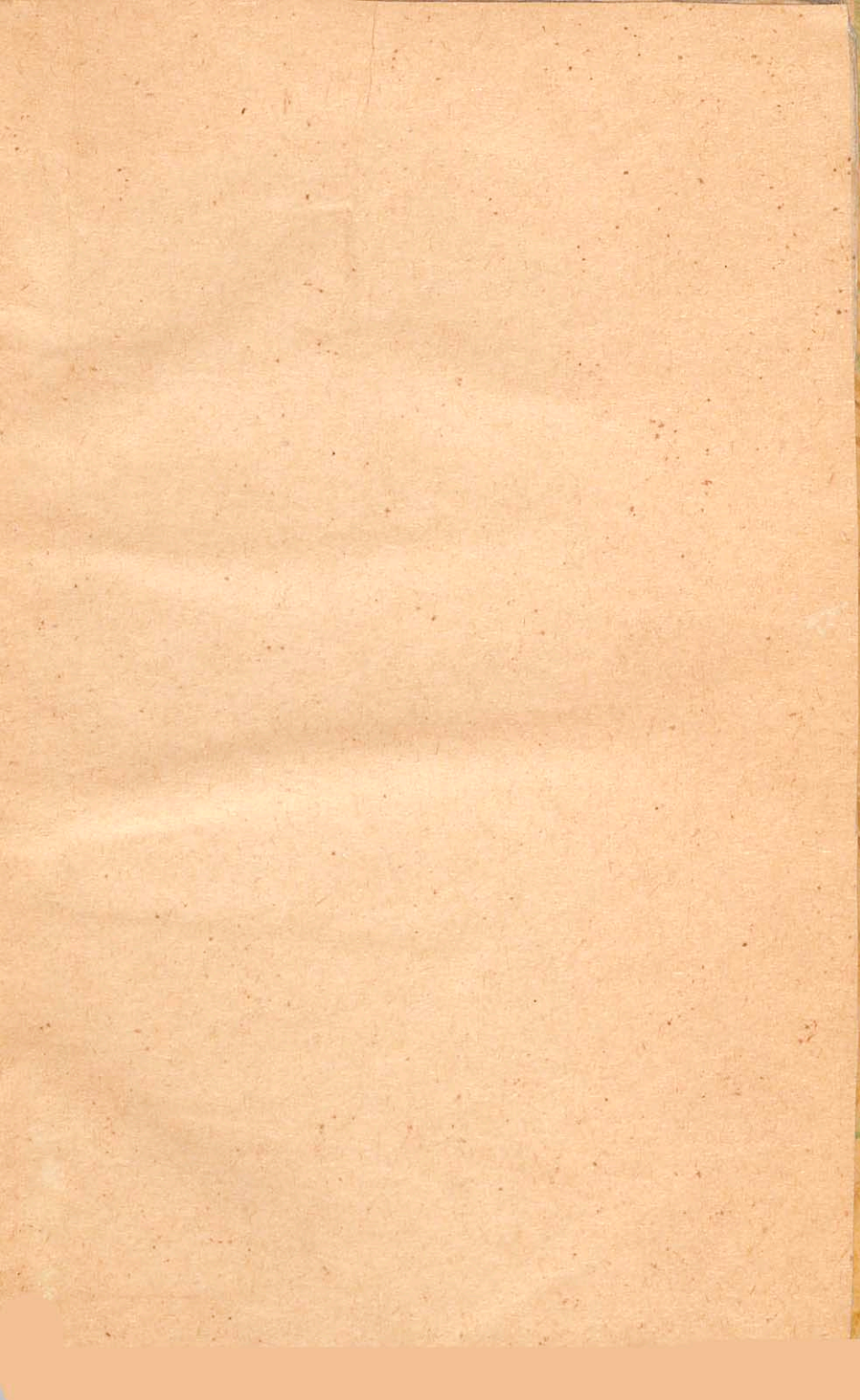
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ

ԱՐԱՊԵԱՆՑ

= 1853 =

3058

2010

№ 940

137

1979

ՀԱՐՈՒՐԵԿՐ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԽՐԱՏՈՒՅ

ՅՈՐՍ ԲՈՎԱՆԴԱԿԻՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ
ԱՌԱՏՔ ԵՒ ԶՈՒՄՔԱԼԻ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՔ

Ի ԼՈՅՍ ԲՆԾԱՅԵՅԵԼԻ
ԾԱԽՈՒՐ

ԹԱՆԴԱՐԱՆԻՆ ՎԵՐԾԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՈՐ Ի ՄԻԶԱԳԵՂԶ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

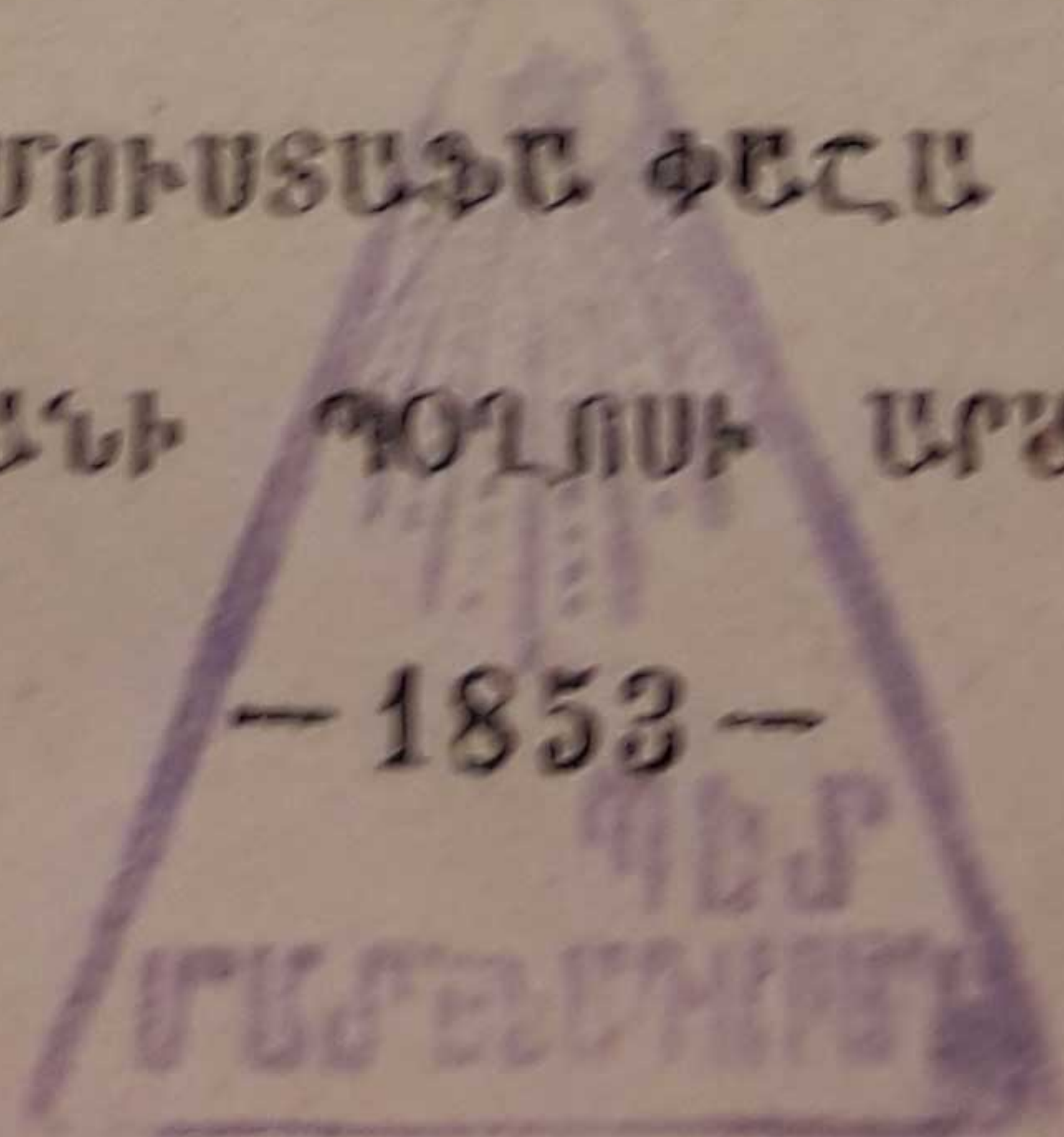
ՎԵՀԱՓԱՌ ՊԵՏՐԻԱՐԳԻ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ
Տ. ՅԱԿՈԲԱՅ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ՈՐ Ի ՄՈՒՍՏԱՖԱ ՓԵՇԱ ԽԱՆՆ

Ի ՏՊԵՐԱՆԻ ՊՕԼՈՍԻ ԱՐՁԱԵԱՆՅ

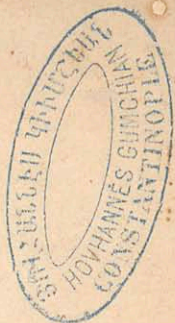
— 1853 —

Հայկյան Երսն: Հայկյան
Երսնային, որոշում և հայկյան
հայ իրեն:

59 1534

398
—
2-39

ՀԱՐԻԻՐԵԿ

ԵՌԱՋՆԵՐԱՐԴ

ՏԱՄՆԵԱԿ

Յաճախութիւնն ծնանի զտաղտկութիւն. լաւ է կալ միայնակ, քան վատ ընկերակցութեամբ:

Ունիս յիսուն բարեկամս՝ չէ բաւական. ունիս մի միայն թշնամի աւելի է:

Բազումս գիտէ՝ որ ոչ գիտէ, եթէ գիտել լռել:

Խահանոց փոքր՝ զտունն առնէ մեծ:

Ուր ոսկին բարբառի՝ ամենայն լեզուք լռեն. որ ունի սէր՝ ի սրտի՝ ունի զթեւս ի կուշտս:

Որ է էշ եւ համարի ձի, ի վաղելն ըզփոսիւ յայտնի լինի:

Որ ցուցանէ քեզ սէր առաւել քան
զսովորականն , կամ խաբեալ է զքեզ , եւ
կամ խաբել կամի:

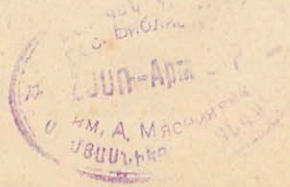
Եւ՝ կոխտոնել ոտիւք քան լեզուաւ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եւ յոր ոմն ցաւեր եւ արտասուէր , զի
կինն կախեալ էր ինքն զինքն 'ի պարտիզի
իւրում զտանձենուոյ միոյ . եւ մի ոմն մեր-
ձեցեալ յունկն նորա ասէ , բարեկամ .
որպէս կարելի է յայդքան յաջողութեան
քում գտանել քեզ զարտասուս 'ի լալ .
աղաչեմ զքեզ . տուր ինձ ճիւղ մի յայդ-
օրհնեալ տանձենուոյ . զի տնկեցից 'ի պար-
տիզի իմում , որպէս զի արասցէ զայդ . եւ
կինն իմ , եւ կարացից ես եւս վայելել յայդ
պիտի բարեբաղդութեան:

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եւ յոր ոմն թաղեալ էր յերկրի գումար
ինչ դրամոյ , զոր ոչ ոք գիտէր . բայց միայն
ազգականն ոմն իւր , որում հաւատայր զա-
մենայն 'ի ծածուկ խորհուրդս սրտին իւ-

րոյ: (} Ետ աւուրց ինչ գնացեալ այրն բա-
րեմիտ տեսանել զայն՝ ոչ եգիտ. զի բարձ-
եալ էր. եւ երկբայելով զազգականէն՝ Թէ
նա գողացեալ իցէ, եգիտ զնա եւ ասէ.
անգգական իմ, գործք իմ օր ըստ օրէ յա-
ջողապէս յառաջանան. ուստի միւս վա-
ղիւն կամիմ Թաղել այլ եւս երկերիւր ու-
կիս առ այնոսիկ՝ զորս գիտես:

Այս աղգականն կամեցեալ գողանալ
եւ զայնս, գնաց. եւ անդէն վաղվազակի
ետ զգրաման, զորս բարձեալ էր. ապա գայ
տէր գրամոցն ՚ի նոյն տեղին, եւ գտեալ
զգրաման իւր՝ բարձեալ բերէ ուրախու-
թեամբ մեծաւ ՚ի տուն իւր:

ՏԱՄՆԵԱԿ. Բ

Արչափ եւ խորամանկ իցէ աղուէսն,
վերջապէս գտանի ՚ի մուշտականոցն:

Եթէ պատանին գիտէր, եւ ծերն կա-
րէր, եւ ծոյն կամէր, ոչ գտանէր յաշ-
խարհի ինչ, որ ոչ եղանէր:

Խօսքն են էգբ, բայց գործքն արուք:

(} Ետկուսի դուռն՝ կործանէ զտունն:

Եթալ վասն բրդոյ, եւ դառնալ խուզ-
եալ. երթալ վասն ալբր, եւ անդ զպարկն

57684 - 46. 7.

9

Թողուէ:

Ահա եւ իբրեւ զդոյլ ջրհորոյ, իջանէ ծի-
ծաղելով, եւ ելանէ լալով:

Իարեկամ մի որ ինձ ոչ օգնէ, եւ թըշ-
նամի մի՝ որ ինձ ոչ վնասէ, երկոքին եւս
ի նոյն համարի են ինձ:

Ի եզուն չունի զոսկր, բայց զոսկերս մի-
ջաց ջարդէ:

Որ կամիցի բարեբանիլ, մի՛ չարաբա-
նեսցէ զայլոց:

Իսաղ խօսից, խաղ ազնուականաց. խաղ
ձեռաց, խաղ գռեհկաց:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ահա երկու ունելով վեճ դատաստա-
նի, մինն դիմէ առանձինն առ դատաւորն,
եւ մատուցանէ նմա աման մի լի ձիթով .
որում խոստանայ դատաւորն յօգուտ նմա
շրջել զդատաստանն, լուեալ դատախազին՝
խիտն առաքէ խոզ մի գէր ի տուն դա-
տաւորին զնոյն աղաչելով: Ապա վճռէ
դատաւորն ի կողմն խողատուին, զոր տես-
եալ ձիթամատոցն ընթանայ ընդ առաջ
դատաւորին, եւ յիշեցուցանէ նմա զըն-
ծայն իւր, եւ զխոստումն նորա ցաւադ-

նեալ յոյժ, եւ զատաւորն առեալ զնա 'ի մի կողմն ասէ. ծանիր բարեկամ. որ խող է մտեալ 'ի տուն իմ. եւ զաման ձիթոյն բեկեալ հեղեալ է զձէթն. մինչեւ մոռանալ իմ զքէն. բայց միամիտ լեր, զի յայլում նուագի աներկբայ արարից ըստ քումդ հաճութեան:

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ապետ ոմն հռոմայեցի պակասեալ 'ի կենաց, գտանի պարտական ԴՃՈՒ սկուծից. զոր 'ի կեանս իւր 'ի ծածուկ ունէր, եւ անհոգ կայր: Այա եղեւ վաճառել ընչից նորա. եւ 'ի մէջ այլ կարասեացն գնեաց զբարձ նորին՝ Օգոստոս կայսրն (որ տառապիւր 'ի տքնութեան շարունակաբար) ասելով, քնաբեր է բարձն այն. որովհետեւ այր ոք այնքան պարտաւոր կարէր ննջել 'ի վերայ նորին. որ անտարակոյս կարծի ունել գերազանց իմն զօրութիւն առաւել քան զաբիոն եւ զխաշխաշ:

Քաղաքավարական խօսքն են արարեալք վասն բերանոյ , այլ ոչ վասն սրտի :
Ոչ գոյ սէր աղտեղի 'ի գեղեցիկ բանախ :
Կախեցելոյն 'ի տան չէ անկ յիշել պարան :

Հուրն փորձէ զոսկին , եւ ոսկին զկին :
Եւրէք իբք չարաչար վարին . Թռչուն 'ի ձեռս մանկան . մատաղ աղջիկ 'ի ձեռս ծեր առն , եւ կառավարութիւն 'ի ձեռս խելառի :

Կարի ազատութիւնն երկուցանէ , Թէ իցէ 'ի նմին խաբէութիւն :

Արտասուք բողի աղբիւր չարութեան :
Որ ոչ առնէ՝ յորժամ կարէ , ոչ կարէ առնել յորժամ կամի :

Երիտասարդք շրջին գտանել զխտս , որպէս առնեն բժիշկք :

Գովեա՛ զլեռան , եւ կա՛ց 'ի դաշտի .
գովեա՛ զծովն , եւ կա՛ց 'ի ցամաքի . գովեա՛ զամուսնութիւնն , եւ կա՛ց ամուրի :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Սիկիլացի ոմն ամբարտաւան բազմամէ եայ , եւ կարճահասակ , լինելով 'ի սպանիա ,

տեսանէ անցանել կին մի դեղեցիկ ըսպա-
նիացի . որում ասէ . Սէնեօուս սէրվի-
տօու . այսինքն խաթուն , ծառայ եմ հրա-
մանուցդ , որում պատասխանէ կինն ճար-
տար , մայօու լօ դէնկօ էն մի քամարա , այ-
սինքն զմեծագոյնն ունիմ 'ի սենեկի խմում .
իմացեալ զանօթն 'ի պէտս կարեաց որո-
վայնի , որ սպանիացերէն կոչի սէրվիտօու :

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Դիողինէս քինացին անցեալ երբեմն
ընդ տեղի ինչ , ուր աղեղնաւորք ոմանք
նետաձիգ լինէին 'ի նպատակ ինչ 'ի կըր-
թութիւն , յորս էր ոմն յոյժ վատաձիգ ,
զի միշտ հարկանէր բազում միջոցաւ տա-
րաձիգ 'ի նպատակէն :

Իբրեւ եկն կարգ իւր ձգելոյ Դիողինէս
զնաց կանգնեցաւ ուղիղ առաջի նպատա-
կին , մինչեւ զարմանալ ամենեցուն եւ
հարցանել զպատճառն , որոց պատասխա-
նէ , թէ մի հարկանիցէ եւ սպանանիցէ նա
զիս , քանզի ոչ տեսանեմ տեղի ուր կարի-
ցեմ ապահովագոյնս կալ քան 'ի նպա-
տակն :

Չանձրացուցիչն յաղթէ ագահին:

Որ 'ի քսաներորդ ամի հասակին ոչ է ,
յերեսներորդին ոչ գիտէ , 'ի քառասներ-
որդին ոչ ունի . ոչ բնաւ եղիցի . ոչ բնաւ
գիտացէ , եւ ոչ ամենեւին ունիցի:

Ս'արդոյ , որոյ առատ են խօսք՝ պա-
կասին գործք:

Որ առնէ զհանդիսութիւն , ոչ վայելէ
ինքն 'ի նմին:

Որ բարւոք ընծայէ՝ թանկագին վաճա-
ռէ , եթէ չիցէ գիւղական , որ ընդունի
զայն:

Օգոյշ լէր յառնէ , որ երդնու 'ի վերայ
խղճի մտաց , 'ի յարեցեալ կամ 'ի յուսա-
հատեալ կնոջէ , 'ի օանձարձակ երիվարէ ,
'ի կատաղի շանէ , 'ի կասկածոտ առնէ ,
յաղքատ քիմիականէ . 'ի հիւանդոտ բը-
ժչկէ . 'ի կատաղեալ յիմարէ . յայնմանէ՝
որ չունի ինչ կորուսանել , 'ի յատելութենէ
մեծամեծաց . 'ի լռակաց առնէ , 'ի շանէ՝
որ ոչ հաչէ , 'ի նոր պանդուկէ . 'ի հնացեալ
բոգէ , յառնելոյ զկուր 'ի գիշերայն . 'ի
կանանց չարութենէ . 'ի բոգիցն արտաս-
ուաց , 'ի հին թշնամւոյ եւ 'ի կատաղու-
թենէ ժողովրդեանն:

Որ կամի առողջ շրջիլ յաշխարհի ,
պիտոյ է նմա ունիլ աչս բազէի , ականջս
իշոյ . երեսս կապկի , բերանս խոզի . թիկունս
ուղտու , եւ սրունս եղջերուի :

Անմիտք եւ յամառք փարթամացուցա-
նեն զփաստաբանս :

Ապահովութիւնն է մայր վտանգի :

Ոչ ոք խաբել կարէ այնքան դիւրութե
որքան նա , որ ունի համբաւ զոչ ոք խաբելոյ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ասպետ ոմն գնաց շնորհաւորել զոմն
ազգական իւր . որ ընկալեալ էր զկարդի-
նալական գլխարկ . բայց նա ամբարտաւան
եւ հպարտ վասն աստիճանին , ցուցանէր
չձանաչել զնա , հարցանելով նմա թէ ո՞վ
իցէ :

Աստի ասպետն այն զարմացեալ փոխէ
խօսոյն զգիտաւորութիւնն , վասն որոյ գը-
նացեալն էր , եւ ասէ . ես եկի առ վսեմու-
թիւն ձեր վասն ազգականութեան մերոյ .
ցաւակից լինիլ քեզ 'ի վերայ բաղդի . կամ
կուրութեան քո , որ հասոյց զքեզ յայս
աստիճան . որովհետեւ տեսանեմ զառաջ-
նորդսդ , զի իսկ եւ իսկ իբրեւ ամբառ-

նայք յայդպիսի իմն մեծութիւն, այնպէս
կորուսանէք զտեսութիւն, զլսողութիւն եւ
զայլ զգայարանս, մինչեւ որ միայն զբարե-
կամս, այլ եւ որ զձեզ անգամ ճանաչէք:

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Դէպ եղեւ երկու նեապօլսեցւոց, որք
մահուցաւ թշնամիք էին միմեանց, նաւել
ի միում նաւի. բայց որ կարելով հանդուր-
ժել տեսանել զմիմեանս, մինն կայր ՚ի գը-
լուխն կոյս նաւուն, եւ միւսն ՚ի խելս կոյս.
Եղեւ զի յարեաւ մըրիկ մեծ յոյժ. մին-
չեւ նաւն լինել ՚ի վտանգի ընկղմելոյ.
ապա ՚ի խելս նաւուն եղեալն տեսանելով
զվերջին տագնապ վտանգին հարցանէ նա-
ւապետին. որ կողմն նաւոյն յառաջագոյն
սուղանի. պատասխանէ, գլուխն կոյս. յայն-
ժամ ասէ լի ամենայն մխիթարութեամբ,
այժմ մեռայց հաճութեամբ. զի տեսանե-
լոց եմ զթշնամուոյս խմոյ մահ:

Որ գիտէ ցուցանել զանձն չսել զարհամարհանս, կիսէ զվրէժինդրութիւնն:

Սի ուտեր յորժամ կարես. մի ծախեր յորժամ ունիս, մի ասեր յորժամ գիտես:

Ստախօսն պարտի ունել սուր յիշողութի:

Որ առաքէ զկին իւր յամենայն հանդիսութիւնս, եւ զձին իւր արբուցանէ յամենայն աղբերաց զձին առնէ ակտաւոր, եւ զկինն լկտի:

Շողորդութիւնք շանց, հրապոյրք լկտի կանանց, հրաւերք պանդոկապետից. ոչ կարեն լինել քեզ ձրի:

Որ հաւատայ կնոջ, ՚ի մէջ ամենայն խելագարից արդիւնաւորի զեղջիւրք արժանաւորք լինել թագաւոր յիմարաց:

Ի գիշերի լուացեալն ՚ի ցերեկի պարզի:

(Սեղանչական գործք գիշերոյ ՚ի լոյս արեդական յայտնի լինին):

Գործք գիշերոյ՝ պատկառանք տուրնջեան:

Սերն ցեստոտէ զերիտասարդս, եւ ընկղմէ զծերս:

Որ ընդ տգեղ բայց վարժամ կնոջ ամուսնանայ, հայի ՚ի ծանրութիւնն եւ ոչ ՚ի շինուածսն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքացի ոմն զարթուցեալ ընդ առաւօտն գտանէ զմուճակս իւր կտրատեալ 'ի մկանց. զոր համարելով զարմանալի ինչ դիպուած եւ չարաբաղդութեան գուշակ, գիմէ վաղվաղակի կտրի իմն վրդովեալ գտանել զվատոն փիլիսոփայն, որում հարցանէ տագնապեալ սրտիւ յոյժ. թէ զի՞նչ նշանակէ այս նոր եւ արտաքոյ կարգի իր. առ որ պատասխանէ կատոն ծիծաղելով. թէ այս ոչ է զարմանալի եղբայր, թէ մկուռք կրծեալ են զմուճակս քո, այլ լինէր արդարեւ հիանալի եթէ մուճակքս քո կրծէին զմկուռս:

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պիւղական ոմն հիւանդացեալ կտակ առնէ, եւ թողու կնոջն 'ի նշան սիրոյ եզն մի, եւ կատու մի, ասելով. կի՛ն իմ. զայս եզն, որովհետեւ ծեր եւ նիհար է, վաճառեալ եւ զգինն տուր յողորմութիւն վասն հոգւոյ իմոյ. եւ զկատուն, որ է լաւագոյն. նա պիտոյանայ բաղում իրաց քոյ. կա՛լ քեզ:

Իսկ կինն բարի՝ յետ մահուան առն իւրոյ . զեզն եւ զկատուն ածէ ՚ի վաճառել:

Գայ ոմն գնել զեզն եւ հարցանէ ըզգինն . (որ աթէր 40 մարջիլս) պատասխանէ կինն . Թէ ոչ վաճառեմ զեզն առանց կատունի . 24 մարջիլս , եւ եզան մեկ : Օ որոյ զգիւրագին լինելն տեսեալ գնողին , ոչ ինչ հոգայր վճարել զմեծ գին կատունի . եւ զսակաւ գին եզին , եւ միով բանիւ վճարեաց կնոջն զ25 մարջիլս . եւ էառ զկատուն եւ զեզն : Լա կինն բարի առ ՚ի կատարել զկտակ առն իւրոյ . ետ ՚ի սէր նորա վասն հոգւոյն՝ զմէկ մարջիլ եզին յողորմութիւն . եւ էառ առինքն զ24 մարջիլս գինո կատուն :

ՏԱՍՆԵԱԿ . 2

Պիտոյ է խօսիլ սակաւ , եւ լսել բազում :

Ըրուեստ է ասել ՚ի ժամանակին :

Ըրծիւն ոչ որսայ զճանճ :

Կինն է իբրեւ զշահալուտ , արտաքուստ գեղեցիկ եւ ՚ի ներքուստ փտեալ :

Քաղցեալ տանտիկին միշտ ունի զլաւ խահարար :

Ո՛չ է պարտ մեզ յիշել զմեռեալս 'ի սեղանի:

Սափրիչն ո՛չ շատանայ հերովք, այլ վըճարիւք:

Որ ո՛չ կայ 'ի փռան, կայ արդէն 'ի թիոյ (որ տակաւին չէ 'ի թշուառութիւն մըտեալ ծանիցէ մերձ գոլ):

Ս'ինչ սատանայն քո ծնանէր, իմն 'ի բաղանիս գնայր:

Որ ինչ 'ի բնութենէ գայ, մինչեւ 'ի գերեզման մնայ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Օ՛հաղրածու ոմն գտաւ ընդ ազնուականաց ոմանց 'ի սեղանի. եւ եղան առաջի իւր խորովեալ ձկունք մանուկք յոյժ. իսկ ազնուականացն՝ մեծամեծք:

Ապա ծաղրածուն առեալ 'ի ձեռին զձկունսն երբեմն 'ի բերան իւր մերձեցուցանէր, եւ երբեմն յականջն իւր ցուցանելով թէ խօսի ընդ նոսա. եւ լսէ 'ի նոցանէ 'ի ծածուկ. վերջապէս սկսանի եւ լալ. մինչեւ հարցանել ազնուականացն. թէ վասն էր լաս. ասէ. հայրն իմ ձկնորս էր. եւ դժբաղդ ութեամբ իմն ընկղմեցաւ 'ի գետ

ինչ . եւ ոչ գտաւ մարմին նորա : Եւ մինչ
եւ հարցանեմ այս մանրիկ ձկանցս , արդեօք
դէպ եղեւ սոցա 'ի տեղւոջ ուրեք տեսա-
նել զնա , պատասխանեն , թէ ինքեանք են
փոքրիկ երախայք , եւ ոչ գիտեն . հարց ա-
սեն մեծամեծաց եւ ծերոց . որք կան ահա
առաջի ձեր . իմացեալ նոցա զխորագիտու-
թիւն ծաղրածութիւն , ետուն նմա եւ 'ի մե-
ծամեծաց մասն . զի կարող լիցի հարցանել
նոցա . կամ մանաւանդ թէ խճողել զորո-
վայն իւր :

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ի սիրակուսա էին երկու պիւթագոր-
եանք , սերտ բարեկամութեամբ միաց-
եալք . անուն միոյն Դամոն . եւ միւսոյն՝
Փիթիա , զորոց մինն (ոչ գիտեմ վասն ոյր
պատճառի) 'ի մահ դատապարտեաց Դիո-
նէսիոս . եւ սահմանեաց զօր եւ զժամ ըս-
պանման նորա : Սա աղաչէ զշնորհս , թո-
ղուլ զինքն զաւուրս ինչ՝ գնալ կարգադ-
րել զիրս տան իւրոյ . արար նմա բռնաւորն
զշնորհս զայս . միայն թէ հաւաստի արաւ-
ցէ զդարձ իւր , եւ նա եւս նմա երաշխա-
ւոր զընկեր իւր բարեկամ , որ եկն յանձն

էառ . Թէ եթէ նա ոչ դարձցի ՚ի սահմանեալ ժամու դատապարտութեան իւրոյ , ինքն մեռցի փոխանակ նորա . զոր ընկալաւ բռնաւորն զարմացմամբ եւ ըղձաւնօք տեսանելոյ զկատարածն :

Այա երթայ արձակեալն ՚ի տուն իւր , եւ զհարկաւոր կարգադրութիւնս որ ՚ի նմա՝ վճարեալ դառնայ ՚ի պայմանեալ ժամանակին . եւ ներկայանայ առաջի բռնաւորին . (զի ընտրէր առաւել զմեռանիլ քան խաբել զբարեկամն) : Աստի այնքան սքանչացաւ բռնաւորն ընդ միոյն եւ ընդ միւսոյն հաւատարմութիւն , մինչ զի ոչ միայն շատացաւ շնորհել զկեանս դատապարտելոյն , այլ նաեւ աղաչեաց զնոսա , զի եւ զինքն ընկալցին յիւրեանց անհամեմատ բարեկամութիւնն :

ՏԱՄՆԵԱԿ . Է

Թշնամւոյ փախուցելոյ՝ կամուրջ ոսկեղէն :

Առանց հետամտի՝ չարադործն փախչի :

Առաւել ընտանութիւնն զարհամարհութիւն ծնանի :

Աիրք կուրացուցանէ տեսանել զիրաւ

ուռնս:

Բազումս արժէ եւ է դիւրագին, առ վատ ստացուած լաւ պատասխանին:

Որ ՚ի դատ մերձենայ ՚ի Թշուառու թիւն ք. Թանայ:

Եւ է սակաւութիւն իրաւախոհ լինել. քան ընդ ծանր ծանր վճռովք անկանիլ:

Հան՝ որ լիզու զշամփուրն, մի հաւատար զխորովածն:

Ստորութեան ճանապարհք յանցանքն է առաջնորդին:

Որ ունի գլուխ (միտս) ոչ պակասի նմա գլխանոց:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Երբու Թշնամիք մարտնչէին սրով ընդ միմեանս, եւ սպանիացի ոմն հասեալ ՚ի վերայ բաժանել ՚ի միմեանց, ընկալաւ վէրս ՚ի գլուխ իւր. ապա կոչեաց զբժիշկն եւ զվիրահատն: Իսկ վիրահատն որոնէր գործեօք ՚ի մէջ վիրացն. Թէ արդեօք վնասեալ իցէ ուղեղն, առ բժիշկն. ընդ վայր աշխատիս որոնել գուրուղեղ գորա. զի եթէ ունէր դա ուղեղ, ոչ մտանէր իսկ ՚ի մէջ բաժանել զմարտնչօղան:

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ի ժամանակի միում այր ոմն վերակա-
ցու եղեւ որբոց ոմանց ժառանգութեան ,
եւ վատեաց զամենայն ինչս նոցա , զոր
լուեալ ազգականացն որբոց՝ ածին զնա 'ի
դատաստան տալ զհաշիւ վերակացութեան
իւրոյ , եւ 'ի ստիպիլն 'ի դատաւորացն ցու-
ցանել զհաշուեցիլն մտից եւ ելից , ցու-
ցանէ զբերանն իւր եւ զնստարանն՝ ասե-
լով , 'ի միոյն եմուտ եւ 'ի միւսոյն եւ ամե-
նայն ինչ :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Ը

Օ այնմանէ՝ որ քեզ ոչ վերաբերի ,
մի խօսիր բնաւ . ոչ չար եւ ոչ բարի :

Որ կամիցի պատժել զանմիտն , տացէ
նմա կին :

Լարես զգուշանալ 'ի հրոյ , բայց ոչ 'ի
մարդոյ չարէ :

Լուանց ջրոյ եւ հացի՝ ցանկութիւն
մարմնոյ պակասի :

Վաշնադրութիւն բացայայտ՝ բարեկա-
մութիւն հաստատ :

Ղէ պիտոյ աղաչել՝ ուր մարթ է հրա-

մայել:

Բարեկամութիւն մնասուք՝ Թող գնայ
ի կորուստ:

Սակաւ շնչիւն , բազում հաճութիւն:

Որ յոյժ յամառումն ունի , բազում ան-
գամ գահավէժ անկանի:

Բազումս սպանանէ որկորն , քան թէ
սովն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եղբւրեք եղբւր Փիլիպպոսի մակեդոնաց
ւոյ՝ թէ ոմանք պալատականք իւր չարա-
չար վատաբանեն զնմանէ: Եւ փոխանակ
պատժելոյ զնոսա , ախորժանօք իմն պա-
տասխանեաց ասելով , բարւոք է ունիլ ըզ-
նոսա առաջի իմ , զի եթէ արտաքսեցից՝
ապա գնացեալ յայլուր չարաբանեսցեն
զինէն:

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Իմաստակ ոմն իմացեալ թէ Դիողի-
նէս բռնաւորն անարգէր զբազում իմաս-
տունս՝ վասն զճմարիտն ասելոյ նոցա ,

բուռն հարկանէ զարուեստէ մարդերու
զուլթեան, եւ սկսանի գովել զնա յամե-
նայն գործս իւր, եւ էր յայսմ այնչափ
շուայլ եւ անպատկառ՝ մինչեւ երբեմն
տաղտկալի լինել բռնաւորին, եւ ոչ շա-
տացեալ այսու, շարադրէ եւ զներբող ինչ
չափաբերական ոտիւք, նկարագրեալ զնա
կիսաստուածոք, եւ զայն մատուցանէ նմա:

Իսկ Դիողինէս փոխարէն տայ նմա դա-
հեկան ինչ, բայց հրամայէ հատանել զե-
զուն, եւ ՚ի հարցանել զպատճառն, պա-
տասխանէ. որովհետեւ չաստուածքն արա-
րին շնորհս՝ գտանել ինձ զոմն, որ խօսի զի-
նէն բարիս. ապա արժան է այնպիսի լեզ-
ուոյ զմոսիլ եւ դնիլ ՚ի տաճարի միում
իրբեւ զսրբազան ինչ:

— — — — —
ՏԱՍՆԵԱԿ. Թ

Որ կամի զիր ինչ ունիլ, գնասցէ ան-
ձամբ, զոր Թէ ոչ կամի ունիլ առաքեսցէ
զայլ ոք:

ԵՂ Ժամանակի սյլ հոգք:

Որ խնդրէ ջուր մաքուր, գնասցէ յաղ-
բիւրն:

Սպասել ումեք եւ նմա չգալ, յան-

կողնի մնալ եւ ոչ քնանալ, բարւոք ծառայել եւ ոչ հաճոյանալ, սոքա երեք իրք որք տան մահանալ:

Արհեստիւ եւ խաբէութեամբ մարթ է կեալ զկէս տարւոյն, խաբէութեամբ եւ արհեստիւ անցուցանել զմիւս մասն:

Օջուրադուռնին տեղի տացէ խոհեմըն. մինչ ամենայն մեղք են ծեր, ազահութիւնն է տակաւին երիտասարդ:

Համբերութիւն, ժամանակ եւ դրամ զամենայն ինչ յարդարեն:

Ար ունի գործ ընդ չար մարդկան՝ ունի մեծագոյն ցաւ քան զցաւ ատաման:

Ար հանդարտ ընթանայ՝ առողջ ընթանայ, եւ որ առողջ ընթանայ, ընդ երկար գնայ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Արիւթիւիւս փիլիսոփայն արտաքսեալ զմին յորդուոց իւրոց՝ ի տանէ իւրմէ, ու մանք ի բարեկամաց իւրոց սողտանէին զնա ասելով, թէ արտաքսեալ ես ի տանէ քումմէ ոչ զծառայոք, այլ զծնեալն ի քէն, որոց պատասխանէ. նաեւ ապակաշութիւնք եւ ողիւք են ծնեալք ի մէնջ, մի թէ ոչ մերժին եւ արտաքս արկանին

իբրեւ զաղղեղիս , այսպէս պարտինք առ-
նել ապստամբ եւ անզգամ որդւոց , որպի-
սի իմն է :

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ոմն գաղղիացի ՚ի մենամարտութիւն
կոչեալ զոմն ճենովացի վասն կրեւոյ ՚ի զե-
րայ վահանին զնշան տոհմի իւրոյ , եկին ՚ի
դաշտ , իսկ ճենովացին հնարս դտանէ եւ
հարցանէ , առ ի՞նչ պատճառ կոչես զիս ՚ի
մարտ , ասէ գաղղիացին . զի վրէժխնդիր
եմ այսմ նշանի . որ է ՚ի նախնեաց իմոց .
զոր դու յափշտակեալ ունիս . դարձեալ
հարցանէ զնա ճենովացին . թէ զի՞նչ է
նշանն քո , ասէ գաղղիացին . թէ է գլուխ
մի եզան , պատասխանէ ճենովացին . ուրե-
մըն ո՞չ է պիտոյ մարտնչիլ , զի ՚ի վերայ վա-
հանի իմոյ է գլուխ մի կովու :

ՏԱՄՆԵԱԿ . Ժ

Լշխարհն հալածէ զայնա՝ որ հետե-
ւին ինքեան , եւ հետեւի այնոցիկ՝ որք հա-
լածեն զինքն :

Այնքան իմ է՝ որքան վայելեմ, եւ տամ վասն Աստուծոյ:

Վմենայն վարդ ունի զփուշ իւր:

Այնպէս է սիրելն եւ հչ լինել սիրեցեալ, որպէս պատասխանելն առանց լինելոյ հարցեալ:

Որ ծնանի գեղեցիկ, հչ է բոլորովին աղքատ:

Որ կամի ունիլ բազումս, մի խնդրեսցէ սակաւս:

Բարեգոյն է այն՝ զոր Աստուած առաքէ, քան զայն՝ զոր մարդ խնդրէ:

Քան զամենայն ինչ դժուարին է մարդոյ ճանաչել զինքն:

Ո՞ր աճառականն պահանջէ զանարդար գին, առ ի ունիլ զարդարն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եր ոմն ազնուական՝ աղաչէր զկին ոմն՝ յորդորական ինչ պատճառօք ընդ պատրուակաւ համեստութեան, հաւանիլ կամաց իւրոց: Իսկ պարկեշտ կինն այն ի խափանել զանպարկեշտ դիտաւորութիւնն նորա, պատասխանէ նմա՝ Երթամ էի իշոյս աղջիկ հնազանդէի հրամանաց հօր

խնայ, իսկ այժմ որ եմ ամուսնացեալ, հընա-
զանդիմ հրամանաց առն իմում: Ուստի
եթէ այն, զոր խնդրես յինէն, է այնքան
համեստ, որպէս դու ասես, խօսեաց ընդ
առն իմում:

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Երիտասարդ դ փրահարեալ գեղեցիկ
օրիորդի միում պարկեշտի, գտանէ ժամա-
նակ եւ տեղի խօսելոյ ընդ նմա, եւ հար-
ցանէ, եթէ կամիցի՞ կատարել զկամս ցան-
կութեան իւրոյ, պատասխանէ զգաստ աղ-
ջիկն, այո՛, միայն թէ տացես ինձ ասէ, զմի
միայն հայցուածս իմ փոխարէն, եւ նա
հարցանէ, զի՞նչ խնդրես, ասէ աղջիկն,
եթէ խոստանաս տալ ինձ զայն՝ զոր ո՛չ
ունիս, եւ ո՛չ կարես ունիլ, այլ կարես զայն
ինձ տալ՝ եթէ կամիցիս: Այա կամեցեսու
երիտասարդին իմանալ զառակս զայս, թէ
զի՞նչ նշանակէ, մեկնէ նմա աղջիկն:

Դու արու գորով՝ ո՛չ ունիս եւ ո՛չ կա-
րես ունիլ փեսայ, բայց կարես տալ զմինն
այնորիկ ինձ, տալով զբեղ ինքնդ: Տո՛ւր
ինձ ուրեմն, եւ ստասցիս յինէն զբաղձա-
նքս քո, որքան եւ փախաբիցես:

ՀԱՐԻԻՐ ԵՒՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ա

Լմաստուն է նա որ ոչ հաւատայ, բայց միայն այնմ զոր տեսանէ, (յաշխարհային իրս):

Խոստանալն ժամանակիս ոչ է առ ՚ի տալ, այլ առ ՚ի զլիմարս հաճեցուցանելը: Պատառատուն հանդերձի սակաւ հաւատ ընծայի:

Որ յառաջագոյն վճարէ, յետնագոյն ծառայութիւն ընդունի:

Եւագոյն է (ասէ հեղգն) զի ասացի թէ այն ոք այսր փախեալ, քան թէ աստ մեռալ:

Փախիլը ՚ի ներկայ հեշտութենէ անտի, որ պատճառէ քեզ զցաւ ապառնի:

Ուր խաղ լինի, անդ սատանայ բերկրի:

Ոչ է բաւական ունիլ զիրաւունս, այլ

եւ պիտոյ է գիտել զայն ասելն , եւ ունիլ զոր , որ տացէ քեզ խօսիլ :

Լուաւել գնան մորթիք աղուխուց ՚ի մուշտականոցն , քան թէ իշուց :

Պատերազմն յաճախէ զաւազակս , իսկ հաշտութիւնն կախէ զնոսա :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եւ յոր ոմն պայազատ եւ յոյժ վար-
թամ իտալացի՝ թողեալ զամենայն ինչս
իւր վասն ծառայելոյ Աստուծոյ եւ ընդ
գրկեալ զխոնարհութիւն , եղեւ եղբայր
վանական : Լպա յաւուր միում առաքեաց
զսա վանահայրն ՚ի վաճառանոցն տա՛ի վա-
ճառել զէշ մի վանացն , որ վասն ծերու-
թեանն եւ այլ պակասութեանցն չէր ինչ
պիտոյ ՚ի գործ : Սա ամենայն զնողացն՝
որք հարցանէին թէ լաւ իցէ էշն , պա-
տասխանէր , թէ եթէ լաւ լինէր , վանա-
հայրն ո՛չ առաքէր զնա ՚ի վաճառել , եւ
ծանուցանէր զամենայն պակասութիւնն
այնչափ , մինչեւ ո՛չ գտաւ զնող զնա :

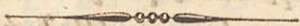
1) Երջապէս դարձոյց անվաճառ ՚ի վա-
նքս , եւ ոմն որ ներկայ էր անդ ՚ի վաճա-
ռանոցն , պատմեաց վանահայրն զամենայն

անցան, որ բարկացեալ յանդիմանէր զեղ-
բայրն զայն, թէ վասն է՞ր մերկեաց զպա-
կասութիւնս իշոյն առաջի գնողացն, որում
պատասխանէ բարի կրօնաւորն, ես՝ որ
թողի զփարթամութիւն իմ, եւ եկեալ մտի
յայտ աղքատ եղբայրութիւն, ոչ եթէ առ
ի վշտացուցանելոյ զԱստուած, եւ խաբել
զընկերն իմ, եւ գնալ ապա ի տունն սա-
տանայի, այլ մանաւանդ եկեալ եմ աստ
շնորհօքն Աստուծոյ դառնալ յայլ մարդ.
այսինքն սուրբ՝ արդար՝ հաւատարիմ՝ եւ
ճմարտախօս, եւ ստանալ զկեանս յաւի-
տենականս: Լ.յս պատասխանի այնքան
զարմացոյց զվանահայրն եւ շինեաց զնա,
մինչեւ փոխանակ պատժելոյ՝ գովեաց զնա
եւ արդարացոյց:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Լ.յր ոմն ի նէպոլիս քաղաքի՝ բա-
ղում համարձակութիւնս գտեալ էր ի
ծաղրածութեան, եւ առ ձեռն պատաս-
խանատուութեան, մինչեւ ոչ ումեք կա-
րօղ լինիլ տալ պատասխանի, յոր վստա-
հացեալ յաւուր միում նախատէ զայր ոմն
պատուաւոր, ասելով, մի թէ՞ հայր քո ծը-

հաւ երբէք զայլ անասուն բաց ՚ի քէն ,
առ որ խփոյն զետեղէ այրն զպատասխա-
նին , արդարեւ ծնանէր , եթէ մայր քո
լինէր իւր կին:

ՏԱՍՆԵԱՎ. Բ

Մի ասեր գինէն՝ զոր ինչ ոչ գիտես ,
նախ զքէն ասա եւ ապա զինէն:

() Դիպուածն չար՝ որում ոչ գոյ ճար ,
բարւոք է ծածկել:

Սաղացքին եւ հարսին , միշտ ինչ ինչ
պակասին:

() Ծառջնումն ամի յորում օյր ածէ
կին , կամ խելագար լինի , եւ կամ պար-
տաւոր:

Վճուանութեան առաջին տարին է սիրե-
լոյ , երկրորդն՝ խանձարրելոյ , երրորդն
թշուառութեան եւ տառապանաց:

Աշխարհս է վանդակ խելագարից:

() Երբում աւուր ես մեռանիմ , աշխարհ
բոլոր մեռեալ վասն իմ:

Որ փոխէ զգաւազան , փոխարկէ ըզ-
բաղդն , եւ փոխէ զկացութիւնն , (երկիր
այլ՝ կացութիւն այլ):

Որ ՚ի հաւոյ ծնանի՝ զերկիր բրէ , ու ՚ի

կատուոյ ցկնի , մուկն որսայ , զոր թէ 'նչ
որսայ , 'նչ է ձագ նորա :

Լ՝մենայն խօսեալ բանի , չէ հարկ տալ
պատասխանի , ('նչ պատասխանէն եւս է
պատասխան երբեմն) :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Լ՝ռաբէ զեզովբոս տէրն իւր՝ տեսա-
նել զբաղանիսն , թէ պատրաստ իցէ , որոյ
'ի գնալն պատահի դատաւորի քաղաքին ,
որում հարցանէ դատաւորն , թէ ո՞ւր գը-
նաս , եւ եզովբոս պատասխանէ , թէ 'նչ գի-
տեմ . զոր լուեալ դատաւորն , կարծէ թէ
դերի դբ իցէ փախուցեալ 'ի տեառնէն ,
քանզի սեաւ էր , եւ հրամայէ ածել զնա
'ի բանդ : Լ՝ւ նորա խկոյն դարձեալ առ
դատաւորն ասէ . Տէր դատաւոր , տես թէ
զիարդ քաջադէպ պատասխան ետու քեզ .
զի ահա 'ի բանտ գնամ , զոր 'նչ գիտէի ,
թէ գնալոց իցեմ , եւ դատաւորն հիաց-
եալ ընդ ճարտարաբան պատասխանի նո-
րա , արձակէ զնա 'ի խաղաղութիւն :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Երբայցի ոմն հարցեալ յուժեմնէ ,
զի եթէ գտանիցէ հազար ոսկիս յաւուր
շաբաթու , առնուցո՞ւ . պատասխանէ , ոչ
շաբաթ է այսօր , եւ ոչ ոսկիք կան 'ի միջի :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Գ

Որ գիտէ շողորթել զմարդիկ , սակաւ
գլխով դրամուց բազումն շահի :

Որ քարոզէ յանապատի , կորուսանէ
ղբանն . որ լուանայ զիշոյ գլուխ՝ կորու-
սանէ զօճառն :

Վաղցր խօսք , եւ վատ դործ , խաբեն
զիմաստունս եւ զյիմարս :

Վաղցր խօսքն օժանեն , եւ դառինքն
կծանեն :

Յանցելոյն անց ('ի նեխեալ ձկանէն 'ի
բաց կաց) :

Որ ունի զերաւունս յերկիւղէ դողայ .
եւ որ չունի զայն յուսալով յուսայ :

Որ ոչ առնէ զանմոռթիւն յերիտա-
տարդութեան , անշուշտ արասցէ զնա 'ի
ծերութեան :

Դովեա՞ զյիմարն , եւ խաղաղացուցա՞

նեա զնա . որ թէ չիցէ յիմար , յիմարե-
ցուցանես զնա :

Ի մէջ երկուց ծոյլ պղերդաց օգուտն
նորին է , որ նախ զմիւսն ճանաչէ :

Չիոյն յառաջ կոյսն , հրացանին յետ-
կոյսն , (ընտրելի է) . սեղանոյն միջնատեղին
եւ կռուոց հեռագոյն տեղին :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Երիտասարդուհի ոմն գեղեցկագոյն
յոյժ զայրացեալ 'ի վերայ սիրահար բա-
րեկամին իւրոյ , զի չէր եկեալ 'ի շնորհա-
ւորել զօր ծննդեան իւրոյ , առաքեաց զա-
ղախին իւր 'ի յանդիմանել զանբաղաբա-
վարութիւն նորա կանացի բարկութեամբ .
եւ կոչել զնա էջ : Օ որ լուեալ երիտա-
սարդ բարեկամն իսկոյն ասէ ցաղախինն ,
երթ եւ ասան ցօրիորդդ 'ի կողմանէ իմմէ ,
զի եթէ ինքն եղեալ իցէր եզն , որպէս
արդէն կով է , դիւրին էր մեզ կազմել
աստէն մսուր իմն բեթլեհեմեան :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եւ որ ոմն աղքատ բնակէր ՚ի գետ-
նայարկ մի աղքատիկ , յորում ոչինչ կայր
բնաւ , ուստի եւ ոչինչ վիոյթ էր նմա վա-
կել զդուռն . ՚ի գիշերի միում մինչ ննջէր
անդ , եմուտ դող մի , եւ զննէր ձեռօք . եւ
որոնէր արտորանօք գտանել ինչ ՚ի գողա-
նալ , զարթուցեալ ՚ի քնոյ աղքատն , եւ
փոքր ինչ թոյլ տուեալ , ապա ասէ ցդողն .
մի փութար , այլ հանդարտօրէն զննեալ եւ
որոնեալ , եւ տեսից . թէ կարիցես գտանել
՚ի գիշերի ՚ի մթան , զոր ոչ կարեմ գտանել
՚ի լոյս տուրնջեան :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Դ

Եւ որ լկտիաբար զքեզ ընդ գրկէ ,
եւ զբազուկն անպատկառօրէն զպարանո-
ցաւդ պատէ , սակաւ սիրէ զքեզ , եւ բա-
զումս կեղծէ , վերջապէս կամ տողորէ եւ
կամ արատաւորէ :

Ոչ է այնչափ զքոյս ձեռօքդ արկանել ,
մինչեւ ապա գնալ ոտիւք որոնել :

Փակեալ բերանոյ եւ բացեալ աչաց
չարիք ինչ ոչ հասանին :

Օգուայ լինի այնմ հա, որում յայտնէ
զխորհուրդն իւր, զոր ոչ գիտէ:

Սի առնել զամենայն՝ զոր կարես. մի
մտեր զամենայն, զոր ունիս, մի հաւա-
տար ամենայնի զոր լես, եւ մի ասել զա-
մենայն՝ զոր առնես:

Որ զծածուկ խորհուրդսն յայտնէ, ըզ-
հաւատսն կորուսանէ:

Որ ոչ կարէ ումեք օգնել քսակով,
գէթ օգնեսցէ նմա բանիւ բերանով:

Ոչ բնաւ ժամանակ ունի՝ որ սպասէ
ժամանակի:

Կէր ըստ ակործակի քում, եւ զգեցիր
ըստ ակործակի այլոց:

Ներութիւնն է չար իմն, որում բազ-
ման ամենեքին, զոր չունին, եւ երիտա-
սարդութիւն է բարի ինչ, զոր ոչ ճանա-
չեն՝ որք ունին:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եր ոմն յամենայն օր գնայր յեկե-
ղեցի, եւ առաջի ամենայն սեղանոց ծուկն
եղեալ ջերմեռանդութեամբ աղօթէր
յերկար, բայց զկնի ճաշոյն՝ սկսանէր խա-
ղալ զնարտ եւ զթուղթ, եւ հայհոյէր իբ-

ընէ շուն կատաղի , զսյս ամենայն բաղ-
միցս տեսեալ դրացւոյ իւրոյ՝ ասէ , այրս
այս ընդ առաւօտն ճաշակէ զսուրբս , եւ
յետ ճաշոյն փսխէ զնոսա :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պերաստան ոմն դաճաճ գնացեալ ՚ի
պանդոկ եւ բազմեալ ՚ի սեղան՝ եղաւ ա-
ռաջի իւր սկաւառակաւ միով Թռչուն
մի պարարտ յոյժ խորովեալ , եւ ՚ի նմին
պահու ժամանէ անդր ճանապարհորդ մի
սպանիացի , ակն հարկանէ խորովածին այն-
միկ , եւ ասէ ցնա , Պարօն , յոյժ բարւոք
կարող ես ընդունել քեզ բարեկամ որ սե-
ղանակից , անհաճոյ եղեւ այս բան՝ դե-
րաստանին այնմիկ , զի կամէր զԹռչունն
զայն միայնակ ողջոյն ճաշակել , հարցանէ
ցնա . Թէ զի՞նչ է անունն իւր . պատաս-
խանէ սպանիացերէն՝ ես կոչիմ Ալօնսո ,
Հեանանոս , Ալֆարբոս , Ալոբբիտ : Առ-
ժամայն պատասխանի ետ դերասանն հի-
ացմամբ , այս փոքրիկ Թռչուն մի չորից
սպանիացի պարօնաց զիմորդ բաւեսցէ ,
բայց ինձ միայն է բաւական , զի փոքր ան-
ձանց պատշաճի փոքրիկ իմն :

Ուամիկ գիւղականն զինքն օծանօղն խածանէ, եւ զխածօղն օծանէ, (աղաչէ):

Ուամիկ տխմար գիւղականին մի տար գաւազան ՚ի ձեռին: (իշխել):

Լգահն է նման պարտիզպանի շան. որ հչ ուտէ ինքն զխաւարտս, եւ հչ թողու ուտել այլոց զայնս, նման իշոյն՝ որ բարձ եալ տանի զգինի, եւ ըմպէ զջուր լեղի, զոսկիս բարձեալ կրէ, եւ վշախոտ ուտէ:

Որ բաղձայ ամենայնի, զոր ինչ ստասցի, եւ ՚ի զայրացմանէն մեռցի:

Վ եց ոտնաչափ երկիրն՝ հաւասարէ զփարթամն եւ զաղքատն:

Բազում անգամ հչ կամի՝ որ զձեռս կարկառէ:

Յանցաւորագոյն լինի շահ առանց խաբելոյ:

Ուսուցանելով կրթեալ ուսանի, եւ ուսանելով վարժապետ լինի:

Եւ է ածել կին աղքատ եւ առաքինի քան թէ փարթամ եւ անզգամ:

Պարտ եւ պատշաճ է մեզ լինիլ մեծաւրու վերնագունից, գթասէր վայրագունից, եւ քաղցրակենցաղ ընդ հաւասարաց:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Փատաբան ոմն ճարտար յետ յաղ-
թելոյ ՚ի դատաստանի վէճս բաղումս զղղ-
ջացեալ եմուտ ՚ի վանս ինչ յեղբայրու-
թիւն, եւ ասպա գործակալ կացուցաւ նոյն
վանաց, եւ եղեւ՝ զի որքան դէպ լինէր
մտանել ՚ի դատ վասն իրացն վանաց, կո-
րուտանէր հանապազ գդատաստանն. մինչ
չեւ հարցեալ եղեւ թէ լինելով այնքան
տեղեակ դատաստանական իրաւանց, ըն-
դէ՞ր կորուսանէ, պատասխանէ. ես յառա-
ջադրեալ եմ այլ եւ ոչ խօսիլ սուտ. որպէս
խօսէի յառաջագոյն. ուստի եւ յաղթիմ
՚ի դատաստանի, իսկ եթէ կամիք յաղթել,
պիտոյ է դնել ՚ի տեղի իմ զայլ ոք, որ նա-
խադասէ զերկրաւորս քան զերկնաւորսն,
այլ ես այսուհետեւ ոչ կարեմ, եւ ոչ կա-
միմ մնալ յայս պաշտօն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Գրագիր ոմն մինչ որոշէր երբեմն
զողջունագիրս տեառն իւրում ՚ի պահել
գպիտանիս, եւ ՚ի հուր արկանել զանպէտս,
ետես զայն պարզամիտ ոմն սպասաւոր, եւ

աղաչեաց զնա շնորհել նմա զքանի թուղ-
թըս 'ի հուր այրելի անպէտս . եհարց ցնա
գրագիրն . քեզ զի՞ պիտոյ է , զի՞նչ կամիս
առնել զայնս , պատասխանի ետ սպասա-
ւորն , թէ առ մայրն իմ առաքելոց եմ՝ զի
'ի բաժանիլն իմ 'ի մօրէս , հարկագիր եղեւ
ինձ առաքել զքանի մի թուղթս ողջունա-
գրի . եւ միշտ տեսանեմ , զի այլ ծառայա-
կիցք իմ ստէպ առաքեն զողջունագիրս առ
ազգականս իւրեանց , իսկ ես ասէ՝ տակա-
ւին ոչ բնաւ ունեցայ բարեւագիր ինչ ա-
ռաքել առ մայրն իմ :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Զ

Ի հիւանդութեան՝ ճանաչի առողջու-
թիւնն :

Որ քերթել ոչ գիտէ զմորթին հատանէ :

Որ համարի աշխատութիւն՝ բարեկա-
մաց ծառայութիւն :

Փութա՛ ջանիւք լինիլ գովելի , քան թէ
գովեալ :

Գովութիւնն օգտէ խոհեմին , եւ մնասէ
տղիտին :

Ազատութիւնն (թէպէտ աղքատօրէն)
պատուականագոյն է քան զմանեակ ոսկի :

Առաւել արժէ բարին հեռաւոր՝ քան
զւարն մերձաւոր:

Հինականն ոչ յագենայ, ապա մի առ-
ներ նմա՝ ոչ զըկանս եւ ոչ շնորհս:

Ո՛չ գայ չար իմն, որ ոչ ածցէ զբարի
ինչ զհետ իւր:

Որ զւարն փորձեալ չէ, զբարին ոչ ճա-
նաչէ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Չարագործ կին ոմն արկեալ էր ՚ի
Թշուառութիւն՝ մերկացուցեալ յամե-
նայն ընչից իւրոց զսիրահար իւր . որոյ ՚ի
գնալն փախստական առ պարտուցն, զհետ
նորա գնայր եւ կինն ոչ սակաւ ճանա-
պարհ արտասուելով . հարցեալ յընկերէն
Թէ ընդէր այդպէս կսկծագին լայ, պա-
տասխանէ, Թէ վասն զի Թողի ՚ի վերայ
նորա զնոր վերարկուն, զոր աւասիկ բարձ-
եալ տանի ՚ի վերայ Թիկանց իւրոց:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Երկուստարդք ոմանք գնացեալ ՚ի պանդոկն ՚ի ճաշել, հրամայեցին խոհարարին խորովել զկաքաւս պատուականս, եւ յայն միջոցին բերել ետուն զայլ հասարակ կերակուրս, որպէս զի յագեսցի ոմն յընկերաց իւրոց (որ էր շատակեր) եւ պակասեսցի յախորժակաց, եւ ինքեանք միայն վայելեսցեն զկաքաւսն: Եւ յուտել նորա զկերակուրսն, պատմէր իւրաքանչիւր զկեանս հօր իւրոյ եւ զմահ: Ապա յորժամ ածին զկաքաւսն, եկն կարգն շատակերին՝ պատմել զհօրէ իւրմէ, իսկ նա ամենայն ախորժանօք՝ ձեռն արկանէր ուտել զկաքաւսն, եւ իւրաքանչիւր յընկերաց ստիպէին զնա պատմել ինչ գէթ ըզվերջին կենաց հօր իւրոյ, եւ նա ուտելով պատասխանէ. հայրն իմ մեռաւ յանկարծակի:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Է

Եւ որ գործէ զչարիս, ունի կրել ըզնմանիս:
Սակաւ դրամք, բազում խղճմտանք:

Որ ամուսնանայ աճապարելով, զղջայ
եւ ցաւի հանդարտաբար:

Որ յիմար ծնանի, բնաւ ոչ բժշկի:

Մի միայն գործ բաւական է, առ ի
յիմար համարիլ:

Իննսուն եւ ինն են պիտոյ՝ առ իմաս-
տուն երեւիլ:

Ղրիչն բժշկին է երբեմն զսուսեր ա-
ւազակի:

Օ սխալանա բժշկին ծածկէ երկիր:

Արարէք ձեզ մեղը, եւ ճանճք կերի-
ցեն զայն:

Բաւական է աղախին մի, տալ ուրա-
նալ ումեք՝ պետրոսի յարքունիս. (ի մեղս
ձգել զկրօնաւոր կամ զկարգաւոր ոք):

Օ ինչ օգուտ է ջորւոյ միում, թէ
ծնեալ իցէ յերիւարէ սպանիոյ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Ա

(Որտորդ ոք ուտելով զբազում յոյժ
պտուղս, հիւանդանայ. եկեալ առ նա բը-
ժիշկն հրամայէ առնել գրելս, պատասխա-
նէ հիւանդն, լաւագոյն է ինձ մեռանիլ,
քան զայդպիսի դեղ ընդունիլ. ասէ մայրն
ցաղջիկն, բացարձակապէս կամիմ ի հարկէ

առնել քեզ զայն . ապա տեսեալ ողորմելին , թէ կամայ ակամայ հնազանդելոց է , սկսանի լալ եւ ասել , այժմ տեսանեմ թէ է ճշմարիտ , զի երբեմն անմեղք պատուհասին փոխանակ յանցաւորաց :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . Բ

Երկու դեսպանք առաքեցան երբեմն 'ի ծերակուտէն վնէժու առ արքայն տաճկաց , որոց ոչ տուաւ մուտ առ արքայն , յաղաքս լինելոց նոցա երիտասարդ եւ անմօրուս , ասէ մին 'ի դեսպանաց ցնա , որ ծանոց զկամս արքային , ասս ցարքայն , թէ եթէ գիտէր գերամբարձ ծերակոյտն , թէ խոհեմութիւնն եւ իմաստութիւնն 'ի մօրուսն կայանայր զերկուս նոխազս առաքել 'ի տեղի մեր :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Ը

Բաղումք տառապին վասն հարկաւոր պիտոյից , (մինչ չունին) . իսկ ազահն վասն կամաց իւրոց (հանապազ) :
 | Կալ դատաւոր՝ վատ դրացի :

Ինկողմանեաց՝ ՚ի գիշերի, նիստ յառա-
ւօտու, յոտն կաց ընդ կէս աւուր, եւ
ընթան յերեկոյի:

Իզգականք ոչ կազմեն զթիւ ՚ի մէջ
բարեկամաց:

Պահեան զքեզ յառթից, եւ աստուած
պահեսցէ ՚ի մեզաց:

Իռիթն է մայր բաղդի:

Իռաւել տեսանէ մի միայն ակն տեա-
ռին, քան զչորս աչս ծառայից:

Իռաւել հաւատարիմ է մի միայն ակն,
քան զերկուս ականջս:

Գարշելի խօսից՝ խուլ ականջք:

Զորժամ հայրն ունի զինչս բազումս,
որդին հասարակօրէն ունիցի զառաքինու-
թիւն սակաւ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Ա

Իշխան ոմն մեծ՝ ընդ ոմանց երեւելի
պալատականաց իւրոց գնացեալ մօտնէ ՚ի
կրպակն հռչակաւոր ակնավաճառի միում,
՚ի տեսանել զմեծագին պատուական ակա-
նակուռ զարդս. եւ յետ տեսանելոյն գնէ
ինչ ինչ, ապա մինչ կամէր իշխանն գնալ
զճանապարհ իւր, ակնավաճառն ՚ի ժողո-

վել զիրս իւր, գտանէ պակասեալ ապարան-
ջան մի պատուական ականց . եւ դառնայ
խելոյն առ իշխանն . եւ ազդ առնէ մեծաւ
պատուով պատկառանաց: Օ որ լուեալ
իշխանն հրամայէ առ ժամայն ակնաւաճա-
ռին անել առաջի իւր տակառ մի մեծ լի
թեփով, եւ դառնայ առ իւրայինսն եւ ա-
սէ, կամիմ ես զի այս ապարանջան գտցի 'ի
մէջ սոյն թեփոյ, եւ իւրաքանչիւր որ 'ի
ձէնջ արասցէ որպէս եսս առնեմ. զայս ա-
սացեալ խփեաց զբոլոն իւր, եւ մխեաց
'ի մէջ թեփոյն, եւ ամենեքեան պարտա-
ւորեցան հնազանդել այսմ հրամանի: Եւ
այսու գեղեցիկ հնարիւք գտաւ ապրճանն
եւ դարձաւ առ տէրն իւր . առանց ամօ-
թոյ եւ խայտառակութեան խկապէս գո-
ղացողին զայն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . Բ

Եւ որ ոմն յոյժ աղքատ, բայց խորա-
գէտ, որ զգնայր 'ի վերայ կամրջի նորոյ
Փարէզ քաղաքին, 'ի սաստիկ ճմերան ըզ-
գեցեալ 'ի մերկուց մի միայն միակղի հան-
դերձիկ կտաւոյ . նմանապէս եւ վերարկու
մի այծենւոյ 'ի վերայ թիկանցն, եւ զազ-

դերէն կախեալ սուր: Օսա տեսեալ ար-
քային, որ անցանէր ընդ այն կառօք, եւ
զարմացեալ յոյժ ՚ի հիացումն մեծ, կոչէ
զնա առաջի իւր եւ հարցանէ, թէ ո՞չ ըզ-
գաս զսաստկութիւն ցրտոյս, պատասխանէ
աղքատիկ այրն, ոչ ամենեւին, տէր թա-
գաւոր. կրկնեալ արքայն եւ ասէ. զիա՞րդ
կարելի է յայսպիսի սարսափելի սառնա-
մանեաց եղանակի ցրտութեան՝ այդպիսի
մերկաբար հանդերձիւք տոկալ, եւ ոչ
ցրտաբեկ լինել. քանզի ահա ես՝ որ զգեց-
եալս եմ հանդերձ ՚ի վերայ հանդերձի,
եւ պատեալ զանձն իմ թաւարծի իմն
մուշտակաւ աղուխու, այսու ամենայնիւ
տեսանեմ զիս պաշարեալ ՚ի ցրտոյ: Պա-
տասխանէ աղքատն. տէր արքայ. եթէ
գերամբարձութիւն ձեր արասցէ որպէս
եսս առնեմ, ոչ բնաւ զգայցէ զցրտու-
թիւնն. ասէ թագաւորն, զիա՞րդ առնես
դու. ասէ աղքատն. ես զամենայն հան-
դերձս՝ զորս ունիմ, ահա կրեմ ՚ի վերայ
իմ. ապա եթէ գերամբարձութիւն ձեր
եւս կրեսցէ զամենայն զոր ունի, անտա-
րակոյս ճշմարտին բանք իմ: Ապա թա-
գաւորն հիացեալ ընդ խնաստուն ճարտա-
րաբան պատասխանի նորա, հրամանեաւ առ-
նել նմա ձմեռնային հանդերձ մի փառաւոր:

Գթած հայրն առնէ զորդիան ապեր-
ջանիկս . վասն որոյ լաւագոյն է՝ զի որդին
լայցէ յառաջ քան թէ հայրն յետոյ:

Լաւտ վճարողն է տէր այլում քսակի:

Գեղեցիկ կանայքն են դրախտ աչաց ,
քաւարան քսակի , եւ դժոխք հոգւոյ:

Խելագարութիւն մեծ է առ ՚ի բարի
առնել այլոց , կորուսանել զանձն իւր:

Լաւագոյն է զխելագարս կառավարել ,
քան ՚ի նոցունց կառավարիլ:

Խածումն ոչխարի ոչ անցանէ ընդ կաշի:

Օ որ ինչ եւ կամիս դու առնել կամ
խօսիլ , յառաջ խորհեաց թէ զի՞նչ կարէ
հետեւիլ:

Որչափ եւ իմաստուն իցես եւ նուրբ
քաղաքավար , մտածեալ թէ կորուսանելն
զգլուխ է մահացու վեր . զի արդարեւ լի-
նին սրունք , բայց ոչ գլուխ փայտեղէն:

Ի հարկաւոր ժամանակի եւ տեղւոջ կո-
րուսանելն է շահաւէտ:

Ո՛չ է գեղեցիկ այն , զի է գեղեցիկ .
այլ զոր սիրան սիրէ , այն է գեղեցիկ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . Ա

Ի պատուաւոր միում տան ծնողք ընդ որդւոց բազմեալ ՚ի սեղան , մինն որդւոց խնդրէ ՚ի հօրէն զմիս , որ կտրատեալ բաժանէր . եւ հայրն սաստելով ասէ ցնա . տմարութիւն է այդ բան , եւ անկարգութեան նշան . եւ ոչ վայելէ բարեծընունդ որդւոյ , որում օրէն է համբերել . մինչեւ ծնողքն տեսցեն ինչ նմա կերակուր : (} Ետ աւուրց ինչ կրկին բազմեալ ՚ի սեղան , հայրն՝ իւրաքանչիւրոց տուեալ զբաժին մսոյ , ամա մոռանայ ՚ի տալ . եւ սոյն որդի տեսեալ թէ այլք ուտեն , եւ ինքեան ոչինչ տուաւ , ասէ ցհայրն . հայր սիրելի , տո՛ւր ինձ եթէ կամիս՝ սակաւ ինչ աղ . հարցանէ հայրն , թէ զի՞նչ կամիս առնել զայն , պատասխանէ իսկոյն որդին , թէ յաղելոց եմ զմիսն զայն , զոր տակաւին տալոց է ինձ հայրն իմ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . Բ

Ի պատուաւոր խրախճանի միում , յորում էին աղնուական անձինք , ոմն ՚ի բազմականաց անտի սկսանի առնել զպաշ-

տօն հատանելոյ զմիս , 'ի սեղանի անդ .
 բայց էր այնքան անվարժ յայն գործ , եւ
 անխոհեմ 'ի շրջահայեցութեան , զի կրտ-
 րատեալ մտցն 'ի պատառաքաղէն այնպի-
 սի իմն կոպտութեամբ արկանէր յարգա-
 նակն որ յսկտեղ , մինչեւ ցայթել գիրուց
 արգանակին 'ի վերայ պատուական հան-
 դերձից ազնուական տիկնոջ միում , որ էր
 բազմեալ առ ընթեր իւր . մինչեւ օծանել
 զհանդերձս նորա ողջոյն . որ առ պարկեշ-
 տութեանն զսպէր զկիրս իւր : Արդ՝ մինչ
 տակաւին 'ի գործ կտրատման էր անկիրթն
 այն , լսէր տիկինն միում 'ի բազմականաց
 անտի . որ գանգատէր զնիհարութենէ
 իւրմէ , եւ ասէր , թէ բարւոք ուտեմ եւ
 ըմպեմ , եւ հանդիստ ննջեմ , եւ անտրտում
 կեանս վարեմ , բայց այսու ամենայնիւ ոչ
 կարեմ գիրանալ . ասէ ցնա տիկինն . պա-
 րօն , եկ նիստ 'ի տեղւոյ իմում . եւ գիրա-
 նաս 'ի սակաւ ժամանակի . միայն թէ պա-
 րօն կտրատիչն կամեսցի յանձն առնուլ
 զաշխատանս՝ առնել եւ քեզ , որպէս ար-
 դէն աշխատ կալաւ առնել ինձ :

ՏԱՄՆԵԱԿ. Ժ

Տհաճելի է ամենեցուն՝ որ կարի հա-
ճի ինքեան:

Հայսմիկ Ժամանակի լան ծիծաղելով,
եւ ծիծաղին լալով:

Որ Թողու զսակաւն առ ՚ի ունիլ զբա-
ղումս, ոչ զմինն ունիցի, եւ ոչ զմիւսն:

Օ՛ւնչիւն իշոյ ոչ բնաւ մտանէ յերկինս
(անզգամ մարդոյ հայհոյանաց չէ ունին
մատուցանելի):

Իմաստունն կառավարի բանիւ, եւ խե-
ղաւն միայն գանիւ:

Օ՛երակոյտքն են աղանիք, դուքս եւ
արքայք են բազէք:

Երեք իրք փարթամացուցանեն զմարդ,
բայց թէ ո՞րպէս. աստուած գիտէ. շահիլ
եւ ոչ ծախել, խոստանալ եւ ոչ կատա-
րել, փոխ առնուլ եւ ոչ դարձուցանել:

Եթէ կամիս լինիլ փարթամ ընչիւք,
լէր աղքատ ախորժակօք:

Ըստուած պահեսցէ զիս ՚ի յաղքա-
տացեալ փարթամէ, եւ ՚ի փարթամացեալ
աղքատէ:

Պատառն յերեսս տուեալ՝ դեռ զոչ ոք
է հեղձուցեալ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Ա

Ուղովիկոս չորեքտասաներորդ ար-
քայն գաղղիացւոյ յառաջնում ամի թա-
ղաւորութեան իւրոյ ել ՚ի տեսութիւն
քաղաքաց իւրոց տէրութեանն, զորս տա-
կաւին չէր տեսնալ: Լւ իբրեւ մերձեցաւ
՚ի քաղաք ինչ, բնակիչքն այնորիկ առաքե-
ցին ընդ առաջ նորա զգլխաւորս իւրեանց,
՚ի մէջ որոց ոմն որ ունէր զպաշտօն յար-
գութիւն մատուցանելոյ, երկիրեպագ-
թագաւորին եւ ասէ. տէր արքայ. գի-
տեմք զի պարտ եւ պատշաճ էր մեզ ըզ-
հրացանս թնդանօթից արձակել ՚ի գա-
լստեան ձերում. ՚ի նշան ուրախութեան
մերոյ. յընդունիլ զգերամբարձութիւն
ձեր, որպէս արարին այլ ամենայն քաղա-
քք. վասն որոյ եւ ցասուցեալ իսկ էք,
զի ոչ արարաք զայն, բայց ծանիր տէր
թագաւոր, որ յաղագս քսան եւ չորս
պատճառաց ոչ արձակեցաք զայն, նախ՝
զի ոչ ունիմք հրացանս: Երկրորդ՝ զի. . . . :
{այս բան միջահատէ եւ արգելու ՚ի խօ-
սելոյ զնա ասելով. այս միայն պատճառ
բաւական է առ այժմ, եւ զմնացեալ քսան
եւ երիսն լուայց յայլում ժամանակի:

Ի խրախճանութեան սեղանի ազնուականաց ոմանց պատմեցաւ , թէ աստեղաբաշխ ոմն գուշակեալ էր ինչ , որ իջ էր պատահեալ եւ կատարեալ գուշակութիւնն իւր . եւ ոմն ՚ի բազմականաց անտի խօսիլ սկսաւ եւ ասէ , թէ արդարեւ իջ բնաւ տեսի աստեղաբաշխ ոք , որ ունիցի զուղեղ ՚ի գլուխ իւր . այլ ամենեքին են յիմարք առ հասարակ : Սպասաւոր ոմն որ լսէր զայս ամենայն , բերէր ՚ի սեղան գլուխ մի որթու , զորոյ զուղեղն եկուլ ՚ի բերելն . իսկ մատակարարն հատեալ զայն ՚ի բաժանել իւրաքանչիւրոցն , եւ իջ գտեալ զուղեղն հարցանէ . վասն էր այս գլուխ իջ ունի զուղեղ . պատասխանէ սպասաւորն , այս որթ էր աստեղաբաշխ :

ՀԱՐՒՐԵԱԿ

ԵՐՐՈՐԴ

ՏԱՍՆԵԱԿ Ա

Իբր լինին ձեռօք՝ եւ աւերին ոտիւք .
մտանեն ընդ դուռն , եւ ելանեն ընդ ծրէ-
նելոյզն :

Որ զխորհուրդս զիւր յայտնէ , ոչ եւ
զայլոցն իսկ պահէ , զգոյշ լինէի յայսմանէ
եթէ գիտացեալ էի :

Սուճակն ցեխոտեալ առաւել շահի ,
քան զմոխրապատն հողաթափ . լաւ է մա-
շել զմուճակս , քան թէ զփռոցն անկողնոյ :

Սի ծաղրեր զայն , որ ունի զցաւ . եւ մի
հեղներ զճշմարիտն :

Տիկնայք ժամանակիս զառձեռն դրամս
խնդրեն , եւ ոչ զհաշիւս եւ զհառաջանս :

Հասարակօրէն մեծ է ահն , քան զնոյն
իսկ չարիսն :

Որ կալիու զօճաճուկն զտտանէն , եւ

զկինն զխօսիցն , կարէ ասիլ , թէ զոչ ինչ
ըմբռնէ :

Սաստիկ բարեկամութիւն ընդ կանանց
է սատանայ քսակի : (ուտիճ ընչից) :

Սուգն մեռեալ կնոջ մինչեւ ցղուռն
տեւէ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . Ա

Ան ՚ի խրատել զորդին իւր , ՚ի մէջ
բազում խրատական բանիցն պատուիրեաց
եւ զայս . մի ասեր բնաւ կնոջ զխորհուրդ-
քո . վասն զի կանայք ունին զլեզուս իւր-
եանց լի ծակտեօք : Իսկ եթէ ստիպեսցիս
յայտնել զխորհուրդ քո ումեք , ասա այն-
պիսի մարդոյ , որ համբաւեալ իցէ ստա-
սաց . քանզի ոչ հաւատան նմա , յորժամ
կամիցի նա յայտնել զխորհուրդ քո այլոց :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . Բ

Անապարհորդ որ մեծորոյն եւ
պարարտապորտ յանցանելն ընդ մէջ գեղջ ,
ետես զնա պանդոկապետն . եւ յուսալիր
հրաւիրէր զնա , կարծելով զայն ընդունա-

րան բազում կերելաց եւ ըմպելեաց , ու
բովք եւ եւս փքացուցեալ երեւակայէր
քերթել տիկ հանել զկաշի նորին , այսինքն
զդրամս քաակի նորա . բայց խաբեաց նո-
րին խոհականութիւն գտորին խորամանկու-
թիւն . քանզի առանց ողջոյն տալոյ ան-
գամ , մտրակեալ գերիվարն անցեալ գնայր .
զոր տեսեալ եւ ՚ի յուսոյ իւրոյ զրկեալ ,
սկսաւ աղաղակել զկնի հեգնեալ արհա-
մարհելով . թէ ասպետ , վասն էր ներ-
հակ ալոց անցաւորաց զբեռնդ զպարկդ
առաջի քո բարձեալ տանիս , եւ ոչ զկնի ,
պատասխանէ նմա . վասն զի գտանեմ զիս
այժմ յերկրի աւաղակաց , յորոց փութամ
զիս ճողոպրել :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Բ

Պլխոյն բոքի խելագարն ծնրադրէ :
Կինն ծիծաղի՝ յորժամ կարէ , եւ լայ
յորժամ կամի :

Լրգէ գորտն , որ ոչ զբուրդ ունի , եւ
ոչ զկաշի (շատացօղն թէ եւ չունի , քան
զունդն ուրախ ապրի) :

Բաց զխորհուրդ քո բարեկամի քում ,
եւ նա զիցէ զոտն իւր ՚ի վերայ պարա-

նոցի քո:

Թէ հաւն լուռ կայր, ոչ դք իմանայր,
Թէ ձու էր ածեալ:

Եւ է հայցել եւ մուրանալ, քան ե-
րերել զսրունս ՚ի կախաղանի: (լաւագոյն
է կարկառել զձեռն՝ քան զպարանոցն:

Հտապողական հարցման՝ պատասխանի
անագան:

Օ խոստումն անարդար՝ կատարելն չէ
արդար:

Եւրն է հուր՝ կինն է վուշ, գայ սատա-
նայ եւ վիշէ ՚ի նոսա:

Որպէս եւ հարցումն առնես, այնպէս
պատասխանեսցի քեզ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Ա

Դուքս ոմն սաստիկ տառապեալ կայր
ոտնացաւ ախտիւ. լուեալ Թէ ժամանեալ
լցէ ՚ի մայրաքաղաք իւր անդր բժիշկ
ոմն, որ պարծէր ունել զգաղտնիս բժշկե-
լոյ զայս ախտ, առաքեաց զխորհրդակիցն
իւր խնդրել ՚ի բժշկէն ՚ի փոխ յիսուն հա-
զար ոսկիս. պատուիրելով նմա, զի եթէ
չունիցի տալ զայնքան գրամուց բազմու-
թիւն, յայտնեսցէ զնորին խորամանկ խա-

բէութիւն . գնացեալ առ նա խորհրդակ-
ցին առաջարկէր զայս խնդիր , եւ բժիշկն
ներսումն խնդրելով ասէր , թէ չեմ ձեռն-
հաս նաեւ յիսուն ոսկիս տալ . ապա պա-
տասխանէ խորհրդակիցն , թէ եւ ես ունիմ
հրաման յատուկ 'ի դքսէ տեսառնէ իմմէ
ասել քեզ , թէ դու խաբեբայ ոմն ես .
վասն զի եթէ ունէիր զգաղտնիս բժշկու-
թեան ոտնացաւի , երկերիւր հազար ոսկիս
ունիլ քեզ էր 'իբրեւ ոչինչ , թող թէ յի-
սուն հազարս : Սոյն այս 'ի դէպ դայ նաեւ
մոլորեալ քիմիականաց կամ խաբեբայից ,
որք զփիլիսոփայական քարինս բաղադրեն :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . Բ

Վարցին առ ոմն փարթամ ծեր , թէ
վասն է՞ր ոչ ամուսնանաս . պատասխանէ ,
վասն զի ոչ ունիմ զհակումն առ կանայս
պառաւելալս . կրկին ասեն , որովհետեւ
զարդարեալ իսկ ես ամենայն բարեբաղ-
դութեամբ եւ ընչիւք , դիւրին է քեզ գը-
տանել զերիտասարդուհի որ ըստ հաճոյից
քոց . ասէ ծերն . որովհետեւ չունիմ ես
սէր 'ի վերայ պառաւանց , թէպէտ եւ ծեր
իցեմ , որպէս հնար է՝ զի երիտասարդուհի
մի ունիցի 'ի վերայ իմ սէր :

ՏԱՍՆԵԱԿ • Գ

Որովայն թեփոյ եւ նիւթ վերարկուի .
(քաղցեալն զըկէ զբերանն վասն փառաւոր
զգեստաւորելոյ) :

Համարձակ խնդրողին՝ պատրաստական
մերժող եւ զլացող :

Դուռն կնոջ է բաց այնմ՝ որ բերէ :

Որ կամիցի ունիլ զկեանս անարատ ,
հարկ է զի ունիցի զկարգ եւ զչափ :

Գիրք փակեալ՝ ոչ գիտուն գործէ զմարդ :

Բերան իմաստուն մարդոյ՝ թէպէտ եւ
մեռեալ իցէ , խօսի :

Եւ ազգոյն է լինել ուսեալ , քան ու-
սուցիչ :

Նաեւ խելագարն երբեմն խօսի զի-
մաստուն ինչ քան :

Ինչ մեծամեծաց կարճ խօսակցութիւն :

Գիտութիւն աղքատաց է յիմարու-
թիւն :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ • Ա

Յեկեղեցի խեղճ գեղջ միոյ ածին եւ
բախայ մի ՚ի մկրտել . միամիտ քահանայն
կամ առ ծերութեան իւրոյ , կամ վասն այլ

ինչ պատճառի, ոչ կարելով փոյթ գտանել
զկարգ մկրտութեան 'ի ծխարանի, զբողոքն
Թղթատելով ասէ. զայս երախայ մկրտել
է կարի դժուարագոյն:

ՊԵՏԱՌԻԹԻՒՆ. Բ

Երեւելեան ոմն արքայ լուր անբարի
առեալ 'ի բանակէ իւրմէ, որ 'ի ճակատէ,
տառապէր տխրէր տագնապէր 'ի սրտի.
մինչեւ առաքել կոչել զոմն 'ի ծառայից
իւրոց, որ էր ծաղրածու ուրախարար, որ
պէսզն սրտադիւր բանս ինչ խօսեսցի 'ի
փարատումն հոգոց Թանձրութեան. ապա
այն ինչ եկեալ ծաղրածուն 'ի յայդորա-
նաց յարկին կայր, զայ արքայն մտանել 'ի
ներքս ընդ այն, եւ առ Թախճանաց սրտին
յաղագս անզգոյշ ընթացից իւրոց զիպի
գլխարկն 'ի բարաւորն յարկի դրան. եւ
անկանի յետ կոյս, եւ ինքն մերկադլուխ
մտեալ 'ի ներքս՝ դէմ յանդիման տեսանէ
զծաղրածուն, եւ բարկութեամբ պաշար-
եալ իսկոյն՝ հրամայէ գլխատել զնա, որ
անկեալ առ ոտս արքային հարցանէր ըզ-
պատճառ անակընկալ պատուհասին, ու
բում պատասխանէ արքայն. Թէ վասն զի

զարաբաղդ զերես քո տեսի, եւ ահա անկաւ փակեղ գլխոյս. իսկոյն համարձակեալ ծաղրածուն ապէ, տէր արքայ. դատ արան, որոյ ՚ի մէջ երկոցունցս իցէ երես չարաբաղդ. իմ թէ քո. վասն զի եթէ առ չարաբաղդութեան դիմաց իմոց էր, զի տեսեր զիս, եւ անկաւ փակեղդ ՚ի գլխոյ, ապա չարաբաղդագոյն երես քո է, քանզի ահա տեսի զդէմս քո, եւ գլուխ իմ անկանի: Ինդ այս հանճարագիւտ պատասխանի այնքան հաճեցաւ արքայ, զի ոչ միայն շնորհեաց նմա զկեանս, այլ եւ զբարի կեանքս. յաւել եւ ընկալաւ զփարատումն տխրանաց իւրոց զուարճացեալ եւ բերկրեցեալ. վասն որոյ եւ կոչեալ իսկ էր զնա:

ՏԱՍՆԵԱՎ. Դ

Երանայք ոչ զգօրականս, բայց միայն զունկարիացիս զինեալս վահանաւ եւ ատրճանակաւ (այսինքն զոսկիս մաճառու եւ զգահեկանս):

Եւ աւել գիտէ ուսումնական մի եւ գիւղական մի, քան ուսումնական մի միայն:

Եթէ կինն մեղիցէ, այրն ոչ մնայ անմեղ. (վատ օրինակաւ կամ կառավարու-

Թեամբ տալով նմա պատճառ)։

Քսաին է բերան իմն դժոխոց։ (զի է մշտաբաց)։

Որ չափազանց կամի առնել զոր գիտէ, համարեալ լինի իբրեւ յիմար։

Որպիսի զքեզ տեսանեմ, այնպիսի զքեզ դատիմ։

Ոչ ոք մայր է այնքան անզգամ, որ ոչ բաղձասցի ունիլ բարի որդիս։

Յառաւել գիտելոյն կորոյս աղուէսն զձեռ իւր։

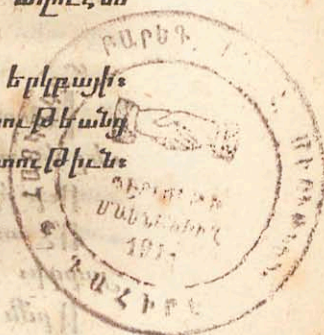
Որ զոչինչ գիտէ, զոչինչ իրէ երկբայի։

Յայլոց սխալանաց եւ յիմարութեանց սասանի խոհեմութիւն եւ իմաստութիւն։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Սեծաբան ոմն բարձրամիտ (որպիսի են ամենեքին բնականաբար) իբրեւ մերձ եղեւ ՚ի մեռանիլ, կոչեալ զնօտարն, գրել տայր նմա զկտակ իւր, եւ յետ Թողլոյ ՚ի կտակի անդ՝ զզանազան անձանց զբաւ զուր յոյժ ինչս քան զոր ունէր, եւ Թող ինչ ինչ եւ նօտարին այնմիկ։

Իսկ նօտարն մինչեւ ցայն վայր գրէր զոր ինչ եւ ասէր. այլ յորժամ եհաս բանն

՚ի շահաստանութիւն իւր, եկաց ՚ի գրեւոյ,
եւ ասէ ցկտակարարն. պարօն, յի՞նչ գոյի-
ցող վերայ հաստատեալ կայ այս ամենայն.
վասն զի վաւերութիւն կտակի քոյ յատ-
կապէս կայանայ յայն, զի ներկայ ինչքն,
զորս ունիա հաւասար լինիցին կարգադ-
րութեան կտակիդ, զոր առնես. պատաս-
խանի ետ մեծաբանն եւ ասէ. ահա այս իսկ
է, որ տաղնապէ զիս:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ե

Աորագէտ է մուկն, բայց եւ առա-
ւել կատուն:

Ուր ո՛չ է ամօթ, ո՛չ է եւ երկիւղ:

Ո՛չ ամենեքեան հասակի, այլ գիտելն է
յարգի:

Որմն սպիտակ է թուղթ խելառի:

Բիմիականն տգէտ մտածէ ՚ի կապա-
րէն առնել զոսկի, եւ առնէ զոսկին կա-
պար կամ երկաթ:

Որ գայ ՚ի կաքաւելոյ, գիտէ թէ որ-
պէս ածի նուագն: (կրթութիւնն ուսու-
ցանէ զամենայն):

Որ վայելէ ՚ի շնորհս թագաւորին է կէս
թագաւոր:

Իշխան է նա մեծարգի, որ ունի զար-

ծաթ եւ զոսկի:

Եւ եւ թագաւոր բարի քան զորէնս
բարիս:

Որ գիտէ՝ տէր է այլոյ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Քարոզիչ ոմն քաջ մինչ քարոզէր
յաւուր կիւրակէի յետ կիսաւուր, ետես
զի այր ոմն ննջէր առ ոտս ամպիւնին, եւ
երկու կանայք՝ որք նստէին առ նմա զը-
րուցաբանէին բարձրաճայն: ասէ քարո-
զիչն ցկանայս. իբրեւ վարենթագից իմն
ի մէջ արկանելով, աղաչեմ զձեզ մեղմա-
գոյն եւս զրաբանեսցիք, զի մի զարթու-
ցանիցէք զայրդ զայդ խեղճ, որ քաղցրու-
թեամբ իմն խորդայ:

ՏԱՍՆԵԱԿ. 2

Յարդեղէն տէրն կամ մեծաւորն ու-
տէ զպողպատեայ ստորակայն: (աղքատ
իշխանն զվարթամ ստորակայն ուտէ):

Մի թողցի բարի երկիրն վասն վատ-
թարութեան տեսուն իւրոյ:

Որ ոչ կամի ծառայել միմիայն տեսուն,
ծառայելոց է բազմայ:

Պատերազմն գայլոց՝ է խաղաղութիւն
գառանց:

Այն տար ծառայի քում յագուրդ հա-
ցի, եւ խնդրեացէ ՚ի քէն պանիր:

Հորժամ սկսանի պատերազմն, բաց-
եալ լինի դժոխքն:

Եթէ կամիս բարեպէս ծառայել, ծա-
ռայեալ դու քեզ անձամբ:

Ար ունի զերկիր, ունի զպատերազմն:

Ար ծառայէ բազմութեան կամ հասա-
րակութեան, ունի զվատթար կամ զան-
ծանօթ տէր:

Այն օրն դատէ զմիւսն, եւ վերջինն
զամենայն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պաշտօն ունի կամապաշտ, որ վարէր զիշ-
խանութիւն իւր առանց խորհրդակցի մի-
միայն խելօքն իւրովք, յաւուր միում այն
ինչ կամէր յորս գնալ, հաւատարիմ աս-
պետն իւր էած առաջի պատրաստեալ ձի
մի, զոր տեսեալ դքսոյն ասէ. սոյն այս ձի
ոչ ունի այնքան զօրութիւն բաւական առ
ի կարօղ լինիլ տանիլ տոկալ առաջի եր-
կար գործոց եւ բազում աշխատանաց:

սատասխանէ ասպետն, բարձրութիւն ձեր
միայն թէ հաճեսցի ելանել յայս ձի . եւ
ես անտարակոյս խոստանամ, զի կարող լիցի
սա բառնալ զանձն քո հանդերձ ամենայն
խորհրդով քով:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Է

Պիւրագոյն է դատել զգործս, քան
առնել զայնս:

Ով դու դատաւոր եւ դու փաստաբան,
մտածեցէք զի եւ ձեզ լինելոց է դատաւ
տան:

Լթէ դատաւորն սիրէ զոսկի, փաստա
բանն սիրէ զարծաթ:

Ղինկն տայ խօսիլ զճմարտութիւնն:

Որ լռէ, հաւանի:

Ճանապարհորդան ինչ երգ է՝ ի մէջ ա
ւազակաց:

Որ վաճառ ինչ եպերէ, կամի գնել զայն:

Ու ատթարութիւն դատին է այն, զի ի
միոյ քննութենէն ծնանին հարիւր դատք:

Օգոյշ լեր ի նարտախաղաց մարդոյ
եւ ի դատ մտանելոյ ընդ վեհագունին
քան զքեզ:

Բազումք են ուսանողք, եւ սակաւք են
ուսեալք:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Այր ոմն հեծեալ ՚ի ձի իւր մինչ ան-
ցանէր ընդ գետ մի, սկսաւ ՚ի ծուներ իջա-
նել ձին ՚ի միջի անդ ջուրց. (որպէս սովոր
են ոմանք) եւ անկան ՚ի վտանգ մեծ յոյժ
երկոքին եւս ընկղմելոյ. յորմէ հազիւ հազ
գերծուցեալ ապա այնուհետեւ ոչ ունէր
այնչափ վարկումն ՚ի վերայ ձիոյն այնորիկ
եւ խնամ որչափ յառաջն ունէր, մանա-
ւանդ թէ գան հարկանէր անողորմաբար.
զոր տեսեալ միում ՚ի ծանօթիցն հարցա-
նէ. թէ զի՞նչ յանցանք են ձիոյդ, զի չես
բարեկամ ընդ նմա, վասն է՞ր ոչ ես բարե-
կամ ընդ ձիոյդ ընդ այդմիկ. պատասխա-
նէ. չունիս իրաւունս, զի ես այնչափ սաս-
տիկ բարեկամ եմ ընդ նմա, մինչեւ ահա
քանի ինչ աւուրք են՝ զի արեաք ՚ի միա-
սին:

ՏԱՍՆԵԱՎ. Ը

Արիւնն զինուորին մեծացուցանէ ըզ-
ջորապետն: Աստուած պահեսցէ ՚ի քաղց-
եալ զինուորէ:

Օ էնք ծուլից ոչ փասեն, եւ սուր նո-
ցա ոչ հատանէ:

Ի մէջ պատերազմի եւ որսոյ եւ սիրա-
հարութեան, վասն մի հաճութեան հազար
ցաւք:

Ի մէջ յաղթութեանց՝ քան զամենայն
փառաւորագոյնն է յաղթել ինքեան:

Ի հւր, տես, եւ լուռ լեր, թէ կամիա
կեալ ՚ի խաղաղութեան:

Ի տան այնմիկ ոչ գոյ խաղաղութիւն,
ուր հաւն խօսի եւ աքաղաղն լուէ:

Ղշմարիտ ազնուականութիւնն պարտի
լինիլ ընկերակցեալ ընդ համեստութեան:

Փոքր համարի ազնուականութիւնն՝ ե-
թէ նուազեալ իցէ փարթամութիւնն:

Յորժամ որ գիւղական լինիցի փար-
թամ, ոչ ճանաչէ աղղական եւ ոչ բա-
րեկամ:

— — — — —

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Կոչեցաւ բժիշկ ոմն առ կոյս աղջիկ
մի, որ ՚ի կեանս իւր ոչ հիւանդացեալ էր
բնաւ, եւ ՚ի սաստիկ պարկեշտութենէն ոչ
թողեալ նմա մերկուց զղարկ բազկին շօ-
շափել պատատեաց թեւօք շապկին զղաս-

տրն, եւ այնպէս մատոյց բժշկին, զոր տես-
եալ բժշկին, եւ նա պատեաց զձեռն իւր
վերարկուաւն իւրով, եւ այնպէս զննեալ
ջօշափէր զզարկ բազկին՝ ասելով, բթա-
նեղէն երակաց ահա բժիշկ չուխայեղէն:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Թ.

Որ ոչ սերմանէ, եւ ոչ ժողովէ:
Որ զփուշ սերմանեսցէ, բոկոտն մի գը-
նասցէ:

Որպէս սերմանես նոյնպէս ժողովես:
Հովիւն՝ որ գովէ զգայն, ատէ զոչխարս:
Եւ յբան է վաճառական նա՝ որ կորու-
սանէ, որքան նա որ շահի:

Որով սաստկութեամբ էշն զորմն, այն-
պիսի ընդունի ինքն զցաւն:

Եւ ինչ՝ որ դիւրագին է, խփէ զնա՝
որ երթայ ՚ի վաճառանոցն:

Եւ զնիւ իրն ստացեալ, է կիսով չափ
վաճառեալ:

Տո՛ւր ինձ հաց, եւ կոչեա՛ զիս շուն:
Բարեկամի քում մի՛ ինչ վաճառեր, եւ
ի՛ փարթամէն ցորեան մի՛ գներ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Ա

Պահակեր ոմն քաղաքի կալեալ ըզմուրացիկ որ յաղքատանոցն տանէր, (ուր արգելեալէր աղքատաց ՚ի փողոցի մուրանալ հաց), եւ ՚ի ճանապարհի հարցանէ ցաղքատն եւ ասէ, ո՞ւստի կեաս դու, պատասխանէ աղքատն եւ ասէ ցնա. եթէ հարցանէիր թէ ուստի մեռանիս, ես ասէի քեզ թէ ՚ի քաղցուէ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Բ

Այր ոմն յիջանեղն ընդ սանդուղիս մի խարխուլ, հնացեալ եւ մթին, ասէ. աստ պիտոյ է ունիլ զուղեղն (զուշն) ՚ի կրունկան:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ժ

Մի դանդաւոտեցէ՝ թէ խաբեցեալ է որ վասն փորձոյ զչուխայ գնէ:

Գէր խահանոց՝ նիհար կտակ:

Աղանն (մեծահաց) է ծածուկ իմի գող, որ առաքէ զտանուտերն ՚ի հիւանդանոցն (աղքատացուցանէ):

Կարելի է գնիլ Թանկ, նաեւ լաւագոյն
երիւար մի:

Շուքն եւ կատուն ուտեն զայն, որ ոչ
բարւոյք պահպանին:

Գնողին հարիւր աչա ունիլ հարկ է իսկ
վաճառողին՝ մին բաւական է:

Որ գնէ ինչ, եւ ոչ կարէ վճարել, յե-
տոյ ունի զայն ակամայ վաճառել:

Թանկութիւն կերլեաց՝ է որկորոյ սանձ:

Սիմիայն ներկայն ընտրելի է քան զեր-
կուս ապառնիս:

Լրուեստն ոչ ունի մեծագոյն Թշնամի
քան զտգէտն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Ա

Հարցեալ ոմն Թէ որոց արուեստ լցէ
բարեբաղդ, պատասխանէ. երաժշտաց՝
երգեցողաց եւ գուսանաց. վասն զի այլք
վճարեն նոցա վասն զբօսանաց եւ զուար-
ճութեան, յոր եւ ինքեանք վայելեն նուա-
գելով եւ երգելով:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Բ

Ա շտացեալ ոմն մինչ պատմէր զկրից
իւրոց ի նշգեհոթեան ի վատաշու էր
անձանց յանիրաւի զրպարտողաց, ի բազ-
մութեան անդ ոմն չարախտաւար ասէ
ցնա. ո՞ր դիտէ եւ դու անդ զի՞նչ սուտ
խօսեցեալ ես, ուստի եւ զարժանին ընկալ-
եալ ես զպատիժ: Պատասխանէ վշտազ-
նեալն. եւ ոչ մի ինչ բարի զքէն վկայեցի
անդ:

ՀԱՐԻՒՐԵԱԿ

ՉՈՐՐՈՐԴ

ՏԱՄՆԵԱԿ. Ա

Որ ոչ գիտէ բարւոք խօսիլ ՚ի վերայ
արհեստի իւրոյ, եւ ոչ բարեպէս գիտէ զայն:

Ունիլ զհոգ մատաղ մանկանց, ոչ է ար-
ուեստ բոլոր մարդկանց:

Որ վատաբար ամուսնանայ միանգամ,
՚ի կեանս իւր զգայ զչարն յարածամ:

Ամուսնացի զուստր քո յորժամ կամիս,
եւ սակայն զզուստր քո յորժամ կարես:

Սայրն գթած՝ առնէ զզուստրն խե-
լագար:

Որ միշտ ներէ որդւոյն, լինի պատճառ
զի մի արասցէ զբարի ինչ:

Որ չափազանց սիրէ զորդին, ոչ ուրա-
խասցի ՚ի կեանս նորա:

Դլուկ գէր, ուղեղ նիհար:

Քաղաքավարութիւնն բերանոց բա-

զումս արժէ, եւ է առանց դրամոյ:

Որ փչէ զմոխիրն, ըսու նուաւ զբերան
իւր:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ինչ որ ոմն հռչակաւոր փաստաբան եւ
իրաւագէտ դատաստանի, առ որ դիմէին
ամենեքին, որք միանգամ ունէին զվէճ եւ
զտարաձայնութիւն հարցանել ՚ի նմանէ
զխորհուրդ եւ զիրաւունս: Տեսեալ սա,
թէ նաեւ յոյժ փարթամքն ՚ի նոցանէ զոչ
այլ ինչ վճարեն, բայց միայն պատիւս եւ
շնորհակալութիւնս, ասէ ցնոսա. պարու-
նայք, եթէ այսուհետեւ ումեք ՚ի ձէնջ
պիտոյասցի լոյս ճրագի, բերցէ ընդ իւր
զձեթ:

ՏԱՄՆԵԱԿ. Բ

Պիտոյ է ըստ պատառոյն բանալ զբե-
րան:

Որ ունի լեզի ՚ի բերանի, ոչ կարէ մեղը
թքանել:

Ստածութիւնքն են ազատ ՚ի տրոյ

հարկաց , բայց ոչ ՚ի դժոխաց :

Որ զչար գործէ , չարիս մտածէ :

Խորհուրդք ծերոց , եւ գործք երիտաւ սարդաց :

Իմաստունք ունին զբերան ՚ի սրտի , եւ յիմարք զսիրտ ՚ի բերանի :

Լիթէ մի ձեռն զմիւսն լուանայ , երկուքին եւս մաքրին :

Որ ոչ ունի զսիրտ , ունիցի զսրունս :

Իմաստուն ձեռն ոչ գործէ զայն ամենայն , զոր ասէ յիմար լեզուն :

Քաղցեալ որովայնն զամենայն ինչ ախորժանօք ընդունի :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ուղովիկոս չորեքտասաներորդ թագաւորն գաղղիացւոց շրջեալ ՚ի տեսուն թիւն աշխարհաց թագաւորութեան իւրոյ՝ եհաս եւ ՚ի քաղաքն Սալմուր . իսկ մեծամեծք քաղաքին ընդ առաջ ելին նրմա , ընդ որս էր եւ գանձապետն . որ մատուցեալ առաջի թագաւորին՝ խօսիլ ըսկսաւ բանս յարգանաց եւ ասել . տէր արքայ . իշխանք եւ բնակիչք բարի քաղաքին ձերոյ Սալմուրի՝ ամենեքին մտեր

մագոյն ծառայք եւ հպատակք բարձրութեան ձերում 'ի տեսանելն զարքայ, զի հաճեցեալ է զալ յայցելութիւն իւրեանց, այնքան լցեալ են ուրախութեամբ, մինչ զի... զի... զի... զի... : Աստէն ողորմելի այր կորոյս զամենայն յիշողութիւն եւ զհամարձակութիւն, եւ ոչ գիտէր շարունակել զբան իւր: Անդէն դուքս ոմն, որ էր ընդ արքային, առ 'ի ազատել զնա յանձնութենէ անտի, իսկոյն ելից ըզպակասութիւնն ասելով զի ոչ կարեա բացատրել զայն:

ՏԱՍՆԵԱՎ. Գ.

Այլ ինչ մտածէ ձին, եւ այլ ինչ որ համեմտէ զնա:

Այլ ինչ մտածէ հիւրն, եւ այլ ինչ պանդոկապետն:

Ուր լինի հասանիլ ձեռօք, անդ ոչ է պիտոյ սանդուղք:

Ստացիր զսիրտ ծերոյ, թէպէտ եւ դէմքո իցէ երիտասարդի:

Եղու մեղրածոր, եւ սիրտ թունաւոր:

Զորժամ տեսանեմք զմի ոտն սահիլ, միւսն է 'ի վտանգի անկանելոյ:

Որ ունի զառողջութիւն է փարթամ ,
եւ ոչ գիտէ զայն :

Լին պանիրն է լաւ եւ առողջ, զոր տայ
ձեռն ժլատ :

Հիւանդութիւնն սրնն թաց կառօք դայ ,
եւ հետիոտս գնայ :

Ո՛չ վասն ամենայն ախտի առ բժշկն ,
ոչ վասն ամենայն վիճման առ փաստաբա-
նըն , եւ ոչ վասն ամենայն ծարաւոյ առ
սափորն :

Ի նախատինս բժշկաց ապրեսցուք մին-
չեւ ցմահ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ներիկոս չորրորդն 'ի գնալն 'ի Դօ-
վանօն քաղաք , որ 'ի Նորմանտիայ , գլխա-
ւոր ոմն ծերակուտին , որ ներկայացեալ
էր առ 'ի ասել հրապարակաւ զնեբբող իմն
'ի գովեստ արքային , մնաց անբարբառ
յրնդ միջել բանից իւրոց . իսկոյն պալատա-
կան ոմն որ կայր մերձ արքային , ասէ . ոչ
է զարմանալ զայսմանէ տէր արքայ . զի
այս է բնական իմն պակասութիւն Նոր-
մանտիացւոց՝ պակասիլ 'ի խօսս իւրեանց :

Զեւացո՛ղ գրեզ հիւանդ , եւ կաց
յանկողնի . եւ տեսցես՝ թէ ո՛վ որ քեզ
չար կամի , եւ ո՛վ որ բարի :

Ա՛խ լինիցին աչք քո ՚ի գիրս այլոց , եւ
մի ձեռք քո ՚ի քսակս նոցա :

Այնմ՝ որ ունի զտենդ , նաեւ քաղցրն
թուի դառն :

Ի գնալն , ՚ի ծնանիլն եւ ՚ի յըմպելն ճա-
նաչի դիտաւորութիւն կնոջ :

Բժիշկ երիտասարդ զգերեզմանատունն
լի առնէ :

Եւ մարութիւն է զբժիշկն իւր առնել
ժառանգ :

Անիս ՚ի տան քում զմեռեալն , եւ
գնաս ՚ի տուն այլում լալ զայլ որ :

Օյաւ աչաց պարտէ արմնկաւ բժշկելէ
Պեղեցկութիւն եւ խելադարութիւն
յրնկերութեան յաճախ դտանին :

Ե՛կ ծխելով (առ դատաւորն ընծայե-
լով) եւ դարձցիս երգելով :

Երբայեցիք կոստանդնուպօլսոյ երբեմն ունեւելով վէճ՝ յատենի սինակօկային իւրեանց ՚ի վերայ արքայութեան, եւ ՚ի վերայ այնոցիկ որք կարեն մտանել ՚ի նա, եղբակացուցանեն, թէ մի միայն իսրայէլացիք, որպէս միակ ժողովուրդք ընտրեալ յԱստուծոյ, ունին մտանել յայն, եւ թէ արտաքսեալ լինիցին առ հասարակ ամենայն ազգաց եւ կրօնից անձինք: Սուեալ տաճկաց զբացորոշութիւն նոցա զայս, ասեն. որովհետեւ դուք երբայեցիք միայն վայելելոց էք զայս շնորհս, ապա ուր կարծէք թէ գնայցեն տաճիկքն: Արդ՝ հրէայք երկուցեալ առաքել զնոսա ՚ի դժոխս, ասեն. նոքա կացցեն արդարեւ արտաքոյ արքայութեան, բայց ունիցին զհաճութիւն տեսանելով զփառս փափկութեան հրէից: Այս երեսպաշտական պատասխանի նոցա եհաս յականջս մեծի եպարքոսին: Որ պատժեաց զնոսա տուժել բազմադու մար դրամուց ասելով. Քանզի դուք իսրայէլացիք, որ վայելէք այժմ զպաշտպանութիւն մեծի թագաւորին մերոյ տաճկաց՝ մնայք ամենեքին վայելել միայն զայնքան փափկութիւնս ՚ի դրախտին, զոր մեք

տաճիկքս միայն ՚ի տեսանել կալոց եմք
արտաքոյ , արդար եւ արժան է զի դուք
պատրաստեսցիք մեզ գոնէ զվրանս՝ առ ՚ի
հչ մնալ անծածկոյթ բացօթեայ , յանձ-
րելի եւ ՚ի հողմս , եւ յայլ դառնութիւնս
եղանակի :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Ե

Օղբեղեւնակն հչ արձակէ զձայնս
իմաստունն սիրէ առաւել լսել , քան
ասել :

Գեղեցկութիւնն եւ ողջախոհութիւնն
ունին ընդ միմեանս պատերազմ մեծ :

Կնոջ գեղեցիկ աստ , իսկոյն յիմարեցի
նա :

Լրկայն լեզու , կարճ ձեռն :

Տգեղութեան դիմաց՝ պիտոյ է գեղեց-
կութիւն մտաց :

Ըրբեցօղն ներէ գինւոյ զմնասն , զոր
առնէ նմա . ՚ի սէր բարւոյն՝ զոր զգայ ՚ի
նմանէ :

Չարաբան խօսողին խոհեմ ունկնդիր :

Որ բազում խօսի , եւ սակաւ իմանայ ,
երբեւ զէշ վաճառի :

Որպիսի են կեանք մարդոյ, այնպէս ե-
ղբրի եւ վախճան նորա:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Քանի մի վաճառականք ընդ միոյ ըս-
պասաւորի իւրեանց գնային հետիոտս 'ի
տօնավաճառ ինչ, որոց ուղեկցի եղբայր
ոմն կրօնաւոր ֆրանչիսկեան, եւ 'ի ճանա-
պարհի ժամանեն 'ի փոքրիկ գետ մի, որ եր
ձանձաղ եւ չէր խորին, եւ ոչ ունէր կա-
մուրջ կամ նաւակ, ապա աղաչէն զեղբայր
կրօնաւորն, որ ըստ կանոնի կրօնի իւրոյ բո-
կոտն գնայր. զի հաճեացի զինքեանս ան-
ցուցանել մի զկնի միոյ 'ի վերայ ուսոց իւ-
րոց, զորս յօժարութեամբ անցուցանէ.
եւ մնայ միայն սպասաւորն. որ առ ծու-
լութեան իւրում, զի մի լուծցէ զգու-
պայս, յանդգնի ուսով կրօնաւորին յայն-
կոյս տանիլ. ընդ որ դժուարացեալ կրօնա-
ւորն բառնայ զնա թէպէտ յուս իւր, այլ
հառեալ 'ի մէջն գետոյն հարցանէ ցծոյլ
ըսպասաւորն, եթէ ունիցի զգրամս առ
իւր: Եւ նա կարծելով՝ թէ յուսայ ըն-
դունիլ ինչ 'ի հատուցումն, պատասխանէ.
Թէ այո ունիմ. ապա խկոյն արկանէ զնա

Ի ջուր գետոյն՝ ասելով. կանոն կրօնի իմոյ
արգելու զիս կրել զգրամս:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Զ

Եր առաջին ի լսել, եւ վերջին ի խօս
սիլ:

Լսելն չար զայլոց, է հինգերորդ տա
րըր. (Ի ժողովուրդն ծնանի այլ ինչ):

Որ յառաջոյ զիս նկարէ յետուստ զեղծ
եալ խանդարէ:

Իւրաքանչիւր ոք խօսի զտօնաւաճառէն,
ըստ որում ինքեան պահեալ է:

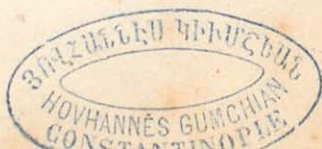
Որովայն մարդկան՝ վատ խորհրդականն:
Ճեղքեալ պոյտն հազիւ երբեք ի ձե
ռաց անկանի, (վատ մարդիկ հազիւ դըժ
բաղդանան կամ մեռանին):

Որ չունի զյիշողութիւն, ոչ սիրէ ըզ
մտածութիւն:

Ո՛չ այնպէս փութով լինի տաճար մի
Աստուծոյ, զի ոչ կանգնեացէ սատանայ
մատուռն մի հուպ առ նմին:

Որ որոնէ բազում պատիւ, յոյժ սա
կաւուն լինի արժանի:

Որ զայլոց բանս չարխօսիլ կամեսցի,
յինքն հայեսցի եւ լուռ եղիցի:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Մեծագոյն ոմն , որ ունէր զպարտս
բազում յոյժ , եւ ոչ երբէք հատուցանէր ,
ունէր եւ ծաղրածու ոք 'ի զբօսանա իւր ,
որում յաւուր միում վասն իրիք անզգա-
մութեան նորա՝ կամեցեալ տալ ապտակ
մի , փախչի 'ի նմանէ , ուստի կարի իմն
սրտմտեալ 'ի հեռաստանէ սպառնայ նմա ,
ասելով . կ'աց դու անզգամ , կ'աց դու վայր
մի . եւ ես հատուցից քեզ , որում պատաս-
խանէ ծաղրածուն , եւ կարի իսկ քաջ , որ-
պէս հատուցանելոց իցես ինձ , մինչ ոչ ու-
մեք ինչ հատուցեր :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Է

Ուսիր յոլով , խօսեաց սակաւ , եւ լուր
բազում :

Լմենայն սխալեալ գտանէ զպատճառ
ինչ անմեղադիր առնելոյ զինքն :

Լ'յն՝ որ թուի կատակ՝ բազմիցս է
ճշմարիտ :

Որ կամի ասել զայն ամենայն , զոր դի-
տէ , լուիցէ զայն՝ զոր ոչ կամի :

Որքան եւ սակաւ տեսանի , այնքան

սաստիկ է բաղձալի:

|| Զինչ ատելութիւն է մեծագոյն , քան որ 'ի սիրոյ ծնանի: ('ի ներքոյ մեծ սիրոյ գոյ մեծագոյն ատելութիւն):

|| Է ամենայն ինչ՝ որ սպիտակ է , ալիւր է . եւ ոչ ամենայն փայլուն ոսկի է:

Օ նմանէ՝ որ քեզ ոչ վերաբերի , մի՛ խօսիր բնաւ , ոչ չար՝ ոչ բարի:

Ի մէջ ասելոյ եւ գործելոյ մաշին բազում մոլճակք:

Բազում անգամ առաւել յաղթէ խոնարհութիւնն քան թէ սուրն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պիւղական ոմն պարզամիտ , որ ոչ գիտէր բնաւ ընթեռնուլ , տեսանէր զծեր ոմն որ ընթեռնոյր աչքնոցով , եւ կարծէ թէ զօրութեամբ ակնոցին է ընթեռնուլն մարդոյ , գնայ 'ի քաղաքն , եւ գտանէ զակնոցավաճառն , որ ցուցանէ զբազում ցեղքս , եւ զգանազան տեսակս ըստ իւրաքանչիւր տեսակի , առ 'ի ընտրել զորն եւ կամեսցի . մատուցանելով նմա եւ գէրք մի տպեալ առ 'ի փորձել զայնս , ապա խեղճ շինականն յետ փորձելոյ մի ըստ միոջէ զա-

մենայն, ասէ թէ՛ հչ գտանեմ եւ հչ մի՞ որ
ծառայեսցէ ինձ . ասէ ակնոցավաճառն .
գուցէ չգիտիցես ընթեռնուլ . պատասխա-
նէ ռամիկն . եթէ գիտէի ընթեռնուլ, հչ
գնէի զակնոց:

ՏԱՍՆԵԱԿ . Ը

Երէք բազումք եւ երէք սակաւք
վատթարեն զմարդ . բազումս խօսիլ, եւ
սակաւ գիտել, բազումս վատնել, եւ սա-
կաւ ունիլ, բազումս վարկանիլ զանձնէ,
եւ սակաւ արժել:

Բարի բանք զկոկորդն հչ ցտեն:

Ո՛չ ասի երբէք այնքան իր իմն, որ չիցէ
իւր ինչ: (Երբժամ աղաղակի գայլ . կամ
գայլ է, եւ կամ խայտ շուն):

Ո՛հճք խօսք, փոքրիկ գործք:

Եւ մարդ ունի զախտ թագաւորա-
կան, զի ուր հչ է նա, հչ գտանեն զայն:

Բառ մի վատթար կոչէ զմիւսն:

Հրեշտակային բառք, սատանայական
մագիլք:

Խնդրելն հչ է անարդ, բայց ընծայելն
է մեծ յարդ:

Ո՛ր աղաչէ՛ հչ հրամայէ, որ հրամայէ՛
հչ աշխատի:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Լսպետ ոմն հիւր հրաւիրի 'ի պարօնէ միողէ 'ի ճաշ, եւ նստին 'ի սեղան. սպասաւոր պարօնին՝ որ պաշտօնեայ էր սեղանոյն, քանիցս տեսանէր պատուական պատառ եղեալ առաջի հիւրին՝ որ պարապէր 'ի խօսս, խակոյն բառնայր յառաջոյ նորա, եւ դնէր պնակ դատարկ առաջի նորա. իբրեւ թէ արթուն եւ պատրաստ է 'ի պատուել զնա մաքուր ամանով նախապատրաստ եղեալ յաջորդ տեսակի կերակրոց. զոր իմացեալ հրաւիրեալն, հարցանէ պարօնին, թէ շնորհք արա՞, ասա՞ ինձ, յորմէ՞ նահանգէ իցէ սպասաւորն քոյ, պատասխանէ բարեկամն. իտալացի է, կրկնէ հիւրն. զարմանամ. զի կարծեցի զդա լինել վերնցի, այսինքն արեւելցի:

ՏԱՄՆԵԱԿ. Թ

Գեղեցիկ խոստմունք կապեն զյիմարս: Ըր ինչ խոստանայ շտապ տագնապաւ, սովոր է զղջալ տակաւ առ տակաւ: Փոյթ կալցես յանձին՝ շահիլ եւ գանձել, զի դայ ժամանակ բազում 'ի ծախել:

Որքան աղաչանքն սաստկանայ, այնքան
յամառու մն խստանայ:

Ո՛չ որ այնքան փոյթ է ՚ի խոստանալ,
քան զնա որ չունի ինչ տալ:

Ո՛չ գովութեան բարեկամին հաւատալի
է, եւ ոչ անարգանաց թշնամւոյն:

Որ ախորժէ զայլոց շնորհս ստանալ,
նախ ջան գիցէ զիւրն նոցա խոստանալ:

Բիչ խղճմտանք, եւ ջանք սաստիկ,
առնեն փարթամ յոյժ զմարդիկ:

Սեծամեծս խոստացողին՝ սակաւ հա-
ւատք ընծային:

Թանկագին է այն ինչ, որ աղաչանօք գնի:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Օ՛րվամարտիկ զօրապետ ունի վառա-
սիրտ տեսանելով, թէ արագ արագ դայ
հասանէ նաւ մի ասպատակիչ բարբարո-
սաց ընդ հարկանիլ ընդ նաւն, յորում էր
ինքն, խակոյն իջանէ ՚ի խորս նաւուն հա-
մակ զարհուրեալ առ ՚ի գաղիլ անդ, թող-
եալ այլոց զպաշտօն պատերազմի եւ ըզ-
պատիւ յաղթութեան: Լս յետ ժամուց
ինչ մինչ դադարեցան ճայնք հրացանից,
աղաղակէ թադուցեալն ՚ի տեղւոյն անտի

առ իւրայինսն, եւ ասէ, մեք զնոսա ըմբռնեցաք, թէ նոքա զմեզ ըմբռնեցին:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Բ

Օ ինուոր ումն քաջամարտիկ ունելով դատ ընդ ումեք մեծատան, կոչի ՚ի դատաստան. եւ թէպէտ իրաւունքն էր իւր, բայց գիտելով թէ՝ ոսկւոյն բարբառ յաղթէ իրաւանց, դիմէ առ կայսրն. եւ աղաչէ զնա ներկայ գտանիլ ՚ի դատաստանի անդ. ասէ ցնա կայսրն. երթ մի երկնչիր, ես առաքեցից զայլ ոք անդր, պատասխանի ետ զինուորն եւ ասէ. տէր կայսր, ՚ի ժամանակս պատերազմաց քոց ոչ երբեք զայլ ոք առաքեցի ՚ի տեղի իմ ընդ դէմ թշնամեաց:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ժ

Որ գովէ զինքն, ունի զվատ դրացիս:
Որ աղաչէ զգիւղականն, աշխատեսցի ընդ ունայն:

Յաշխարհի է, որ յաշխարհէ գովեալ է:
Անցանեն սիրահարու թիւնք, եւ մնան

ցաւքն:

Վովումթիւնն արշաւէ անդր , ուր ա-
խորժակն յարեալ կայ:

Յառաջ քան զճանաչելդ մի գովեր եւ
մի պարսաւեր:

Եթէ 'ի բաց զնան կատուք , առ ժա-
մայն տիրեն մկունք:

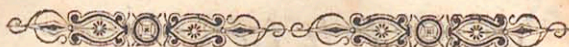
Եւ է լուռ լինել քան զչար խօսիլ:

Ուովումթիւնն է բանալի աղքատու-
թեան:

Այնքան խիստ է յիմարին լռելն , որքան
յիմաստնոյն խօսելն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Առաջարկեցաւ 'ի խորհրդեան տէրու-
թեան իրիք մեծ սովն , որոյ վնասն տառա-
պէր երկիրն , եւ խորհուրդ 'ի մէջ առեալ ,
թէ զի՞նչ իցէ պատշաճական միջոցն ա-
ռատութեան եւ հետեւաբար արժանագ-
նութեան . ոմն 'ի խորհրդականաց ասէ .
փոյթ 'ի մէջ առցի զի ըստ առաքելական
հրամանին , «որ ոչն կամիցի գործել , եւ
կերիցէ մի» : Բ , ԹՊԼ Գ , 10 :

ՀԱՐԻԻՐ ԵՆԿ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՏԱՄՆԵԱԿ. Ա

Որ ոչ գիտէ լուռ լինիլ . զխաղաղութիւնն ոչ կարիւ ունիլ:

Եթէ կամիս ծերանալ, (յերկար առողջ ապրիլ) արան զքեզ ծեր ըստ ժամանակին. (լեր իմաստուն եւ բարեկարգ):

Ի մեղրածորան բերանոյ զգուշացո՛ր ըզբերան քո:

Հաւատա՛ն պանծացողին՝ որպէս ստախոսի:

Եւելով ասելն է կէս սուտ:

Ո՛չ է ամօթ անկանիլն ՚ի տիղմ, բայց ամօթ մեծ է ոչ կամիլ ելածել:

Յայտնի սուտն չէ արժանի պատասխանելոյ:

Ինթացք ժամանակիս գնայ, որպէս եւ երթայ. բայց ոչ արդարեւ որպէս արժան է:

Նա կարէ խօսիլ վայելչապէս սուտ ,
որ դայ 'ի հեռաստանէ :

Թէպէտ եւ զարդարեալ իցէ սուտն ,
բայց միշտ եւ մնայ ամօթով :

• ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Օ ինուոր ոմն կամեցեալ ցուցանել
զինքն քաջ եւ կիրթ 'ի գործս պատերազ-
մի , եւ 'ի զինուորական արշաւանս , ետ
խորհուրդ միում զօրապետի յարձակիլ 'ի
վերայ պարսպի , հաւաստելով թէ յաջ-
ղեսցի յաղթութիւնն՝ սակաւիկ զօրաց
գալտեամբ . պատասխանէ զօրապետն .
բարւոք է , բայց որոշեմ զքեզ լինել մինն
'ի սակաւուց անտի . պատասխանէ լաւ խոր-
հրդականն պատերազմի . զայս ոչ ասացի ես :

ՏԱՍՆԵԱԿ • Բ

Օ միս զամենայն ուտէ դայն , եւ
զիւրն չուտէ :

Որ միշտ ստէ , զամօթ ոչ զգայ :

Սեղանն գողանայ առաւել քան զգող
մի ընտանի :

Լ յնքան է ոչ խմանալն, որպէս ոչ լսելն:
Լ մենայն որ ունի զսարէութիւն յիւ-
րում պարտիզի:

Ղ ճմարտութիւն ոչ կարօտիատենաբանի:
Պ իտոյ է բարւոք ՚ի մտի ունիլ, յորժամ
ստասացն ստաբանէ:

Ջ այեանց եւ մտածեա՛ բարւոք թէ ո՞վ
եւ դու, զի՞նչ գործես, առ ի՞նչ գաս, եւ
յո՞ երթաս:

Ռ ր ինչ գառն է ՚ի կրելն, քաղցր է ՚ի
յիշատակելն:

Ր արեգոյն է զճմարիտն ասել ռամկա-
բար, քան ստել ազնուաբար:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Լ քահ ոմն հարկաւորեցաւ տալ ընթ-
րիս բարեկամի իւրում. եւ եղ առաջի ՚ի
սկզբան անդ հաց. կարագն, պանիր, եւ
բողի: Օ յարմացեալ հրաւիրեալն ընդ այս
անկարգ յետեւառաջնութիւն, ասէ. յերկ-
րի մերում այսոքիկ ՚ի վերջն կերակրոց բե-
րին ՚ի սեղան. պատասխանէ ժլատն, նաեւ
ասաւ:

Եթէ կամիս գիտել զարժողութիւն
ոսկւոյ միոյ, երթ առնուլ զայն 'ի փոխ:

Լուստեան արեգակն ոչ տեւէ զօրն
ողջոյն:

Լիորժակն գեղեցկացուցանէ զպտուղն:

Ոչ է ճմարիտ բարեկամ քո, որ ցու-
ցանէ զինքն կարի իմն բարեկամ քոյոցդ:

Որ յամենայն ուրեք խօսիլ կամի ըզ-
ճմարտութիւն, ոչ գտանէ զանակութիւն:

Որ անբասիր առնէ զանձն առանց լի-
նելոյ ամբաստանեալ, յայտնի ցուցանէ ըզ-
յանցանս իւր:

Լէք տեառն գիրացուցանէ զերիւարն,
եւ ոտք նորա զազարակն:

Իագումք խղճեն թքանել յեկեղեցին,
այլ ոչ խղճեն աղտեղել զսեղանն:

Եթէ աչքն ոչ տեսանէ, սիրտն ոչ հա-
ռաչէ:

Սեղքն հին, եւ ապաշխարութիւն նոր:
(հին մեղք, նոր վայ):

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ահա երոտ ոմն հարցանի, թէ վասն է՞ր
 ոչ կրէ՞ ՚ի վերայ իւր ոչ զսուսեր եւ ոչ
 զայլ զէնս, զի գուցէ պիտոյանայցէ ՚ի գի-
 շերի, կամ ՚ի վտանգաւոր ինչ դիպուածս
 ՚ի պաշտպանութիւն անձին, պատասխանէ.
 արիական քաջութիւն մարդկան ոչ միայն
 ձեռք է, այլ եւ ոտիւք:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Դ

Որ յիմար է ՚ի յանցանեւն, լիցի իմաս-
 տուն ՚ի պատժիլն:

Ոչ գոյ այնքան վատթար կուրութիւն,
 որքան ոչ կամիլն տեսանել, եւ ոչ այնքան
 խլութիւն, որքան ոչ կամիլն լսել:

Ագուան եւ Եթովպացին թէպէտ եւ
 յաճախ լուսացին՝ մնան միշտ սեւաւ:

Ոչ կոյրն քեզ առաջնորդ, եւ ոչ յի-
 մարն խորհրդատու:

Առողջ կովն՝ որ ոչ ճարակէ ընդ ե-
 զանց, կամ ճարակեալ է յառաջ, եւ կամ
 ճարակելոց է յետոյ:

Երանեալ է մարմին, որ վասն հոգւոյ
 գործէ:

Ո՛չ է գիտուն, որ ճանաչէ եւ ոչ փախչի
ի պահասութենէ:

Ուր անձն ոչ է ճանաչեալ, յորժամ
խօսի ոչ հաւատան նմա:

Ուր կամքն է պատրաստ, սրունք են
թելթել:

Որ ոչ ունիցի ի գլուխն ուշ, գէթ ու-
նիցի յոյժ ի սրունս ոյժ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Փիլիսոփայ ոմն հարցեալ, թէ որ տե-
սակ անասնոց առաւել կարէ փնասել
մարդկան, պատասխանէ. յընտանեաց շո-
ղոքորթն. եւ ի վայրենեաց անիծանողն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Իւրասան ոմն այն ինչ ծառայէր
սեղանոյն դքսի իւրոյ, տեսեալ թէ ասպետ
ոմն ծեր՝ թէպէտ եւ գրեթէ զըլլոր ա-
տամունս իւր կորուսեալ էր, բարւոք յա-
ծեր զծամելիս քան զամենայն երիտասարդ
ասպետս, որք էին անդ. ասէ ցնա ի բառ-
նիլ սեղանոյն, պարօն, արդարեւ զհաւար-

շաւեցեր լաւ եւս քան զամենեւին , թէ-
պէտ եւ պայտաղերծ :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Է

Աւր թագաւորէ սէրն , ոչ ճանաչի
սխալումն :

Կեղծաւոր սէրն ոչ տայ հաճութիւն
ամբողջ :

Սուրն երկնից ոչ հատանէ վաղադոյն
այլ խորագոյն :

Ո՛չ ուրեք է որ կամիցի յամենայն ու-
րեք լինել , նոր սիրահարութիւնք մոռա-
ցուցանեն զհինս :

Եթէ դեղագնտակն (հապն) ախորժեղի
լինէր , ոչ արտաքուստ ոսկեզօծիւր :

Բազմիցս մի օրն տայ զայն , զոր բոլոր
տարին զլանայ :

Լ՛ու ՚ի գործել զմեծագոյն չար , բաւա-
կան է փոքրիկ ժամանակ :

Ար ոչ անսայ բարի իւր մօրն , անսայցէ
վատթար մօրոյն :

Քսակն սիրահարաց սարդի թեւիւ
կապեալ կայ :

Եւ յոր ոմն ՚ի Մեսինա ունէր աստ եւ անդ զհինգ կանայս, եւ եղեւ զնմանէ ամբաստանութիւն, զոր ածեալ կացուցին առաջի դատաւորաց . ուր համարձակ խոստովանեցաւ զճմարիտն առանց ինչ ստիպանաց: Եւ հարց դատաւորն թէ վասն էր առեալ էր զայնքան կանայս . պատասխանեաց թէ վասն գտանելոյ եթէ հնար իցէ զմի միայն լաւագոյնն եւ մնալ ընդ նմա միայն . պատասխանի ետ դատաւորն ժպտելով եւ ասէ, որովհետեւ ոչ կարացեր զլաւագոյնն գտանել յաշխարհի աստ, բարւոք լինի, զի դու անձամբ գնացեալ որոնեսցես ՚ի միւսում աշխարհի անդ, եւ ետ սպանանել:

ՏԱՍՆԵԱԿ. 2

Ար կատարելապէս սիրէ, կատարելապէս ծառայէ:

Ոչ ունի հաստատութիւն սէրն՝ որ հիմնեալ է ՚ի վերայ շահաստանութեան:

Ի ձախորդութեան փորձեսցի բարեկամութիւն:

Յորժամ ուրախութիւն եւ ծաղրն է 'ի մէջ տան , տրտմութիւն եւ լացն առաջի դրանն կայ:

Ոչ ելաց որ , որ ոչ ծիծաղեցաւ այլ որ (տրտմութիւն միոյն է ուրախութիւն միւսոյն):

Ուսիր լալով , եւ խնդասցես շահելով:

Օջրութիւնն նուազի , ուր քաջասրբ-տութիւնն պակասի:

Որ զհացն 'ի փռան ոչ բարւոք զետեղէ , խորտաբորտ եփեալս ապա անտի հանցէ (գործն բարւոք սկսեալ՝ չարւոք կատարի):

Օձն 'ի բունոյն , եւ զչաքանակն խորովեալ 'ի կրակէն ձեռամբ այլոց պիտոյ է հանել:

Բազմիցս բարիք մարմնոյ են չարիք հոգւոյ:

Ժամանակաւոր բարիք վնասակար են հոգւոյ ըստ մեծի մասին:

ՊԵՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ազնուական ոմն աղաչէր զփարթամ որ վաճառել զերիւլար մի ինքեան , զոր ցանկայր գնել . որում պատասխանեաց

փարթաւն , թէ ես ոչ կամիմ վաճառել
զայն , իսկ եթէ կամիցի տէրութիւնն ձեր ,
ընկալցի առանց վճարելոյ եւ ոչ դանկ մի ,
ասէ ազնուականն , այսմ եթէ ես ասէի
այո՛ , զի՞նչ առնէիր դու . պատասխանէ
փարթաւն , ես ասէի ոչ :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Է

Առաւել եւ չափազանց լալն ոչ օգտէ
մեռելոց , եւ փնաս է կենդանեաց :

Ո՛ր ան երկիւղի մի կորուսաներ զպատիւ :

Ո՛ր զբազումս սասանեցուցանէ , եւ ինքն
ի բազմաց պարտի երկնչի :

Ո՛ր զմեղը շոշափէ , միշտ մածնի , եւ որ
զձէթ չափէ , ձեռքն օծանի :

Երկչոտ չարագործին աչք միշտ ՚ի դա-
ւազանն հային :

Ո՛ր ունի զլեզու , մինչ ՚ի Հոօմ դնայ ,
(հարցանելով) :

Յոյժ աւելի առնուլն՝ ածէ զմարդն ՚ի
կախաղան :

Ըրծաթն (անարդար ստացուածքն) ա-
ծէ զմարդն ՚ի դժոխս , եւ ինքն մնայ ար-
տաքս :

Կարծր սալն ոչ երկնչի ՚ի մուրձէ :

Որ չունի զանկապան ՚ի յամիսն յուն-
վար, մի բնաւ հաւատար նմա զքո դենար:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պառաւ ոմն հայեցաւ ՚ի հայելին, եւ
ետես զհերս իւր սպիտակացեալ, եւ զե-
րեսս իւր անկեալ եւ կնճռեալ, զաչս իւր
խորացեալ, ասէ. այժմ ժամանակի հայելիք
նչ ցուցանեն դեղեցիկ, որպէս ցուցանէին
երբեմն, զի յիշեմ ես, որ յառաջն երեւե-
ցուցանէին զդէմս իմ հաճոյ աչաց ՚ի տե-
սանել:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ը

Ի վերայ մեղաց մեծատանց ապաշ-
խարեն աղքատք:

Չարապէս խորհի եւ բացորոշէ, որ
յոյժ երկնչի:

Սինչ անկանի ծառն, ամենայն որ հա-
սանէ հատանել զփայտ: (որ ձախորդու-
թեան պատահեալ է, զնա ամենայն որ
ջանայ ընդոտնել):

Իւր ցանդն է ցած, ամենայն որ ան-

ցանկէ ընդ այն:

Որ 'ի ներկայութեան երկնչի , 'ի բա-
ցակայութեան վնասէ քեզ:

Որ պատճառէ զառիւծ 'ի բացակայու-
թեան , երկնչի 'ի խլրդոյ 'ի ներկայութեան:

Բարեգոյն է կեալ առաքինաբար , քան
ծնանիլ ազնուաբար:

Որ է անզգամ եւ համարեալ է բարի ,
կարէ առնել զչար , եւ ոչ հաւատացեալ
լինի: Եւ որ ունիցի համբաւ կանուխ 'ի
քնոյ յառնելոյ , կարէ ննջել մինչեւ ցկէս օր:

Կենդանի՝ որ զյարդեղէն տուտ ունի ,
երկնչի արդարեւ 'ի հրոյ:

Որ կամիցի զամենեւին պաշտպանել , ոչ
պարտի բնաւ զսուրն 'ի պատեանն դնել:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Բժիշկ ոմն կոչեաց զգրաստաբոյժ որ
'ի բժշկել զլորի իւր , որ ունէր վէր 'ի
յուսն . եւ յետ երկրորդ կամ երրորդ դա-
լտեանն 'ի տեսութիւն՝ մատուցանէ նմա
բժիշկն 'ի վարձ աշխատանացն դրամս ինչ ,
եւ ոչ ընկալեալ յետս դարձուցանէ ասե-
լով . սովորութիւն է մեզ ոչ առնուլ դրամս
յայնցանէ , որք են 'ի մեր արուեստէ:

Այս Երկնային ջրոյ (անձրեւոյ) մի
թողցի Պոռոգելն: (Ընդ օգնականութեանն
Աստուծոյ՝ պարտ է մարդոյ նաեւ արու-
եստին իւրում ջանասէր լինել):

Այն որ ՚ի կիր արկանի , ոչ արդարա-
ցուցանի:

Գողոց աղքատքն զպարանոցէ կախին ,
եւ փարթաւքն զքսակէ:

Նա երկնչի՝ որ սպառնայ:

Իին եթէ կորուսանէ զպատիւն եւ զա-
մօթն , ոչ գտցէ բնաւ:

Որ անհոգանայ զորկորն , ոչ բնաւ պատ-
ժեսցէ զնստարանն:

Նա չար լինիլ սկսանի , որ համարի
զինքն բարի: (սուրբ):

Իրկնապատիկ է չարիքն , որ ՚ի ներքոյ
գթութեան թաքուցանին:

Այս էր Գէորգն ոչ խաղայ (զնարտ) .
վասն զի չունի զդրամ: (բազմիցս արգելանի
չարութիւնն ՚ի պակասութենէ առթին):

Որ ունի զգործն , ունի եւ զկասկածն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Օ առամեալ ոմն ծեր ասէր, թէ երեք իրք աճեցան ընդ ծերութեան իմում, տեսանել առաւել, կարել առաւել, եւ հրամայել առաւել: Տեսանեմ առաւել, վասն զի յոր ինչ եւ հայիմ, երեւի ինձ կրկին: Կարեմ առաւել, քանզի մինչ 'ի ձիոյն իջանեմ, ածեմ ընդ իս եւ զթամբն: Լա հրամայեմ առաւել. զի զմիմիայն բան աւելի քան զտասն անգամ հրամայեմ, եւ ոչ կատարեն զայն:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ժ

Որ զառաքինութիւն սերմանէ, զհամբաւ եւ զպատիւ ժողովէ: Որ զշինուածս շինէ, զիւր քսակն մաքրէ:

Լաւել զօրէ նպաստաւորութիւնն, քան զիրաւունս եւ զարդարութիւն:

Եամանակն եւ փորձն ծնանին զսոհեմութիւն:

Յորժամ հայցեմք՝ տէր անուանեմք, եւ մինչ ունիմք՝ որպէս կամիմք, (անուանեմք):

Որ աշխատի վասն հասարակի, նա ոչ ումեք աշխատի:

Ուր ոչ գոյ հաւասարութիւն, ոչ բնաւ

լիցի սէր կատարեալ:

Որ ցանցառ գայ, բարեպէս գայ:

Օ օրութիւն առանց ճշմարտութեան
հչինչ օգնէ:

Եւստ պատահելոյ փաստուն՝ ամենայն դը
է խմաստուն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Այր ոմն ամուսնացեալ ընդ կնոջ մի-
ուսմ, որ թէպէտ էր փարթամ բայց ա-
պաշնորհ, եւ միանգամայն կարի կամակոր
եւ յոյժ անզգամ, հարցանէ թէ վասն էր
էառ զնա 'ի կին. անմեղադիր արար զանձն
տարաբաղդութեամբ վիճակին իւրոյ ա-
սելով. հայրն տայ զօժիւն, իսկ Աստուած
զամուսին բարի. եւ յաւել ասել, սակայն
ես գտանեմ զիս յայն աշտիճան ժաման-
եալ, մինչ զի եթէ կինն իմ հրամայեսցէ
ինձ արկանել զիս 'ի տանեաց 'ի վայր,
պարտիմ աղաչել զԱստուած, գէթ 'ի ցա-
ծագոյն տեղւոյն լինել այնմ: Ասէ ցնա
ոմն 'ի բարեկամաց իւրոց. արդարեւ այդ-
պէս լինի, մինչ անի կին մատամբք եւ ոչ
աչօք. այսինքն՝ մինչ համարին դրամքն՝
զորս բերէ, եւ ոչ տեսանին պակասու-
թիւնքն՝ զորս ունի:

ՀԱՐՒՐԵԱԿ

ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՏԱՄՆԵԱԿ. Ա

Որ շատ գիտէ, սակաւ խօսեցի:
Իմաստուն է, որ սակաւ խօսի եւ շատ
լռէ:

Որ զինչա ժողովէ, եւ զայլ բարիս ոչ
առնէ, զբարին արգելու, եւ դնայ ՚ի դժոխս:

Բազում անգամ ՚ի ներքոյ գծուծ հան-
դերձի ծածկի ազնուական հոգի:

Տգէտ է իմաստունն, որ այնպիսի ցու-
ցանէ զինքն տգիտաց:

Հրամանի դառնութեան դժուարաւ
լինի հնազանդիլ քաղցրութեամբ:

Որ ոչ գիտէ հրամայել, հարկ է նմա
գիտել հնազանդիլ:

Ըռն ողորմածի Աստուած է գանձա-
պեան:

Խոհեմ լինել ոչ կարէ, որ համբերել

հիշ գիտէ: Պարտ է չարին համբերել, բայց
հիշ բնաւ զայն առնել:

ՊԼՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եր ոմն տեսեալ յերազի, թէ երկոքին որդիքն իւր չար կացութեան էին վիճակեալ, վասն զի մինն պարտ էր լինիլ գող քսակահատ, եւ միւսն գլխաւոր մարդասպան, եւ զարթուցեալ դիմեաց բոլորովին զարհուրեալ՝ առ աստեղաբաշխ ոք բարեկամ իւր առ ՚ի ունիլ զմեկնութիւն սոսկալի երազին իւրոյ. որ մխիթարեաց զինքն՝ ասելով. հարկ է զի երազ քո այդ կատարեսցի եւ գործով. բայց առ ՚ի վճարել զայն առանց քեզ եւ նոցա մնասու եւ վատահամբաւութեան, տամ քեզ խորհուրդ առնել զմինն քսակագործ, եւ ըզմիւսն մսահատ. եւ այսպէս ՚ի դէպ գայ միոյն հատանել զքսակ եւ միւսոյն սպանանել. ոչ միայն առանց պատժոյ, այլ մանաւանդ պատուով եւ օգտիւ իւրեանց:

Օ՛հապի համբերութիւն , եւ տեառն
խոհեմութիւն :

Պիտոյ է կաշնուլ զաղուխունս 'ի ձեռն
աղուխուց :

Իւրաքանչիւր կրէ զձեռ իւր աղուխու :
(այսինքն զխորամանկութեան եւ զշողջոր-
թութեան ոգի) :

Այժմ աշխարհ ամենայն է աշակերտ
աղուխու :

Որ է արծուի նկատմամբ մոլութեան
այլոց , է խլուրդ յիւրան :

Որ ունի զմի ոտն 'ի բողանոցն . ունի
զմիւսն 'ի հիւանդանոցն :

Նախանձն փորէ այլոց զխորխորատ ,
եւ ինքն անկանի 'ի նոյն :

Նախանձն ծնանի յարքունիս , եւ մե-
ռանի 'ի հիւանդանոցն :

Սովորութիւնն հնացեալ լինի օրէնք :

Չարապէս վարին երկուք՝ միով մու-
ճակաւ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պատանի ոմն պարզամիտ յոյժ, առաքեցաւ ՚ի տեառնէ իւրմէ գնել զգինի երկու ապակեղէն շիշովք, զորս լցեալ ՚ի դառնայն ՚ի տուն, դիպուածով զմին յանկիւն ինչ որմոյ հարեալ խորտակէ: Եւ ՚ի հասանելն ՚ի տուն մի միայն շիշով, հարցանէ տէրն զմիւսոյն, պատասխանէ թէ դիպուածով իմն խորտակեցաւ եւ գինին հեղաւ: Եւրկնէ տէրն զայրացմամբ, այլ ո՞րպէս արարեր ո՞վ դու. եւ խորտակեցեր զամանն, եւ կորուսեր զգինին. պատասխանէ սպասաւորն, ահա այսպէս, տէր իմ. եհար ընդ որմն եւ զմիւս շիշն, զոր ունէր ՚ի ձեռին, եւ խորտակեաց:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Գ

Որպիսի է գլուխն, նոյնպիսի է եւ գըլխարկն:

Որ միշտ բառնայ՝ եւ ոչ դնէ, փոյթ զյատակն տեսանէ:

Սուրն հեռաւոր ոչ շիջուցանէ զհուր մերձաւոր:

Սեծագին հանդերձք են պատճառ

քաղցու :

Այլ վերարկու ձմերան կազմի վաան միոյ ջրոյ կաթիլ , եւ ոչ վանք մի ամբողջ շինի վաան միոյ կրօնաւորի :

Քուքու թռչունն ինքն զինքն անուանէ . (ամբարտաւան յիմարն ինքն զինքն գովաբանէ) :

Լէւելի պատուաւոր է նա , որ արդիւն նաւորի զպատիւ՝ եւ ոչ ունի , քան զնա , որ ունի եւ ոչ արդիւնաւորի :

Նշան է պատուաւոր լինելոյ՝ որ արհամարհէ զարհամարհիլն իւր :

Եթէ փարթամք գիտէին եւ զգային զկացութիւն աղքատաց , լաւ եւս օգնէին նոցա :

Որպէս մանեմք , սյնպէս շրջիմք : (որպէս գործեմք այնպէս կեամք) :

ՊԼՏՄՈՒԹԻՒՆ

Կոմս ոմն ճանապարհորդեալ ժամանէ յեզր գետոյ միոջ , որ թուելով նմա խորագոյն , մինչեւ ձիաւորի անգամ չկարել անցանել , հրամայեաց փողարի միում յառաջ անցանել . ասէ փողարն , բարձրու թեան ձերում պատկանի այդ պատիւ . այլ

եւ որ եւմ հասարակ ծառայ դք, ոչ արդիւ-
նաւորիմ զայդ:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Դ

Մինչ գրագիրն հարցանէ զամսոյն
քանին, վաճառականն ննջէ, եւ գնօղն ըզ-
բօսնու, երեքին եւս են ՚ի վատ կացութեան:

Որ ունի զգլուխ, ոչ պակասի նմա գլու-
խարկ:

Բարիք յաջողութեան իբր զլուսին ան-
ցանեն:

Որ տայ վարձու՝ որով նստի, մի բազ-
մեցի յորժամ կամի:

Քաղցր եւ ազնիւ է այն բարին, որ
յաջորդեալ անցեալ չարին:

Նա միայն կորուսանէ զխելս, որ զայն
յառաջն ունէր:

Եւ է կորուսանել զբուրդն, քան թէ
զոչխարն, զխնձորն՝ քան թէ զծառն, ըզ-
ձուռն՝ քան թէ զհաւն:

Որ դք ունէր՝ զոր ոչ ունի, առնէր՝ զոր
ոչ առնէ:

Որ կարէ արհամարհել զամենայն, ժա-
ռանգէ զամենայն:

Ոչ ինչ կորուսանէ նա, որ ոչ կորու-
սանէ զԱստուած:

Ոմն կղմինար շարող՝ յետ ծածկելոյ
 զտանիս տան միոյ, որում օգնէր եւ որդին
 իւր, այն ինչ կամէր իջանել անտի, ցուցա-
 նէ նմա որդին յանկիւնս ինչ զպակասու-
 թիւնս, զի ոչ էին բարւոք ծածկեալ, պա-
 տախանէ հայրն. հրդեակ եթէ այսօր շի-
 նեսցուք որպէս պիտոյ է առանց պակա-
 սութեան, ուստի՞ կերիցուք եւ կեցցուք ՚ի
 վաղիւն:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Է

Ոչ վնաս է աղքատութիւնն, բայց
 միայն այնոցիկ, որք ոչ գիտեն համբերու-
 թեամբ տանիլ:

Պողն մտածէ, թէ ամենայն ոք է իբ-
 րեւ զինքն (գող): Պայն ուր գտանէ ըզ-
 դառն մի, անդ որոնէ զայլս եւս ՚ի նորոյ:

Աղքատութիւնն եւ ողջախոհութիւնն
 են մայր առողջութեան:

Որպէս է աւագերէցն, այնպիսի է լու-
 սարարն:

Որքան մեծ է յաջողութիւնն, այնքան
 փոքր ապահովութիւնն:

Սատնութիւնն է սիրելի, իսկ մատնիչն՝
ատելի:

Քրիստոնէական աղքատութիւնն ոչ է
չունիլ ինչ, եւ ցանկալ բազում ընչից, այլ
կարօզ լինիլ եւ ոչ ունիլ առանց կրից
ունելոյ:

Քաղցու տանջեցի նա ի ցուրտ եղա-
նակի, որ ոչ կամի դործել ի ջերմ ժա-
մանակի:

Օ խօսս եւ զփետուրս բառնայ հողմն:

ՊԼՏՄՈՒԹԻՒՆ

Օ ինուոր ոմն վեհերոտ այն ինչ կա-
մէր վաճառել զձի իւր, եհարց հարիւրա-
պետն, թէ վասն էր վաճառես զայն. ասէ
զինուորն, թէ սովոք է ձի վախճիլ՝ մինչ
զզէնս տեսանէ, պատասխանէ հարիւրա-
պետն. զարմանամ, զի կարծէի թէ առ այս
վաղճան գնեալ ես զայն:

Լիքատնն հչ կարէ, եւ փարթամն հչ
կամի:

Լիքատուծիւնն է մայր խոնարհու-
թեան:

Լիքատուծիւնն է մեծ վարժապետ,
որ ուսուցանէ զամենայն արուեստս:

Սուրացողին պարկ՝ չունի զյատակ:

Լշն՝ որոյ հչ եղեւագի ՚ի յերեսուն
ամն, հչ ունիցի բնաւ զայն:

Պիտոյ է երբեմն քանի մի քայլս յետս
գնալ, առ ՚ի ուժգին յարձակիլ:

Ղրամով եւ Լատին լեզուաւ ընդ ա-
մենայն Եւրոպիա անդորր է ճանապար-
հորդութիւնն:

Կատաղի կովուց կարճ եղջիւրս տայ
Աստուած:

Ո՛չ հանապազ ճանաչին էջք յերկայ-
նութենէ ականջացն:

Շունն քաղցեալ հչ երկնչի ՚ի յերկար
գաւազանէ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Փիլիպպոս առաջներորդ Թագաւոր
Սպանիոյ ունէր զբազէ մի՝ որ սլացեալ ըզ-
հետ արծուոյ միոյ , եւ ժամանեալ սպան
զնա , եւ վասն այսորիկ ետ հատանել ըզ-
գլուխ բազէին՝ ասելով , ոչ ումեք արժան
է մնալ անպատիժ , որ յառնէ ՚ի վերայ
վեհագունին քան զինքն :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Ը

Այնքան ուտէ կին մի բիրտ , որքան
ձի մի զօրաւոր :

Հունն չարժէ զձեռ իւր՝ ոչ վասն քո
(սիրոյ) այլ վասն հացի :

Ա՛խ առներ չար այնմ՝ որ չարագոյն
կարօղ է քեզ առնել :

Հունն եւ կատուն ուտեն զոչ բարե-
պէս պահպանեալն :

Նոր ձիոյն՝ հին ձիավար :

Ի աւ է լինիլ գլուխ կատուի , քան տուտ
առիւծոյ :

Ա՛ր ոչ կամի նմանիլ գայլոյ , մի՛ կրեցե՛
զնորին մորթի :

Ինծայք մտանեն ամենայն ուրեք ա-

ռանց բաղխելոյ զդուռն:

Որ բազում իրս սկսանի, զսակաւս կատարելագործէ:

Փոխին ժամանակք եւ մեք ընդ նոսա:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Ա

Այր ոմն առատասիրտ եւ միջակ աստիճանի փարթամ գնեաց զոյգ մի կաքաւուց . վճարեաց զերկուս մառչիլս , ապա յանդիմանեցաւ ՚ի միոյ փարթամագունէքան զինքն, թէ ընդէր այնքան շռայլօրէն վճարեաց . պատասխանէ թէ՝ եթէ վաճառիւր հինգ նաքարակիտով , գնէի՞ր դու զայնս , ասէ այո՛ , եւ սա ասէ . բարւոք է , այնքան համարիմ ես զհինգ դահեկանսն , որքան համարիս դու զհինգ նաքարակիտսն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. Բ

Այ ոմն վրացի ճանապարհորդեալ ՚ի Պարսկաստանէ գնայր ՚ի Պասրա ընդ միում պարսկահայի՝ որ էր փարթամ յոյժ , բայց կերակուր իւր էր իբրեւ յետին չքաւորի . սա տեսեալ զՎրացին , որ համա-

դամ կերակրօք ուրախ լինէր հանապազ
առատապէս , կոչէ զնա 'ի յանդիմանել
զըռայլութիւն նորին , եւ հարցանէ ցնա .
Թէ որքան ընչից հասանէ ձեռն իւր . պա-
տասխանէ վրացին , Թէ իբր երկու հազար
դահեկանի , ասէ փարթամն , ես ունիմ
յամի ամի եկամուտս աւելի քան զկեանս
քո , եւ ահա՛ տեսանես զբարւոյ տնտե-
սութիւն իմ . իսկ դու այդքանեօք միայն
որպէս համարձակիս վատնել այսչափ 'ի
կերակուր : Պատասխանէ վրացին , պարոն ,
մինչ ունիմ՝ այսպէս փարթամօրէն կեամ .
եւ յորժամ պակասեցին ինչք , յայնժամ
կեցից իբրեւ զքեզ :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Թ

Եւ յամ որ զոր ինչ ունիս , առնուլ
կարօղ է , տո՛ւր մինչ քաղցրութեամբ
խնդրէ 'ի քէն ինչ ինչ :

Որ ինձ տայ , ինձ ուսուցանէ տալ :

Քաջ առնող առնելեացն՝ է չարաչար
վճարող պարտեացն :

'Նա ինքն վճարեաց դահճին , զի ձաղ-
կեացէ (զինքն) :

Օ խորհուրդն քեզ բարի կամեցողին՝

գրեալ 'ի հաճութիւնն նորին , թէպէտ եւ
թուեսցի քեզ հետեւեալն այնմ չար :

Որ յօժարութեամբ վճարէ , միշտ փար-
թամ է :

Ո՛չ վասն յեկեղեցի գնալոյ , եւ ոչ վասն
դարի տալոյ կորուսանի օր :

Ամենայն խաչ գեղեցիկ՝ կամի տեւել
սակաւիկ :

Որ միշտ ընդունի եւ ոչ պարգեւէ , սէր
բարեկամին եղծեալ լքանի 'ի պարգեւէ :

Սորհուրդն 'ի գինի , չունի վերջ բարի :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եւ յսպէս ոմն ծեր , բայց լըջամիտ եւ
արի , կենցաղավարէր ընդ միում մեծի
տիկնոջ , զայ անդ եւ երիտասարդ ոմն .
արգել նմա եւ ասէ , պարոն . ոչ ամենեքին
'ի գործ սիրոյ են յարմար , եւ ըստ կարծ-
եաց իմոց պատշաճագոյն է տէրութեան
ձերում գտանիլ ընդ միում վարդարանի
քան ընդ միում տիկնոջ : Պատասխանէ աս-
պետն , պարօն զայդ ասես , վասն զի դու
երիտասարդ ես , եւ ես ծեր . բայց ծանիր ,
զի 'ի մերում գաւառի զայր ոմն յիսնա-
մեայ երիտասարդագոյն համարէին քան
զէշ մի հնգետասանամեայ :

Ա՛յ է արուեստ խաղալ զխաղ, բայց է
արուեստ կարօղ ընել թողուլ զայն:

Կաշառք զվէմն խորտակեն:

Ա՛յ զնուաբարոյ ընդ ամենեսին, բայց ըն-
տանի ընդ սակաւուց:

Ա՛յ գտանի պոյտն այնքան թիւր, որում
ոչ յարմարեսցի խուփ ինչ:

Պարգեւ յերկար ժամանակ սպասեալ,
ոչ է պարգեւեալ այլ թանկագին վաճառ-
եալ:

Խորհուրդ շուտափոյթ է գործ անպը-
տուղ:

Ա՛յ ջիւղ որ յաճախէ ՚ի ճանապարհ, կո-
րուսանէ զճանապարհն:

Ա՛յ է աղքատ նա՝ որ ունի սակաւ,
այլմանաւանդ նա՝ որ բազմաց ցանկաց:

Խորհուրդ առանց գործադրութեան է
մարմին առանց հոգւոյ:

Փարթամագոյն է իմաստուն աղքատն՝
քան զյիմար փարթամն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եւ որ ոմն ունէր զդուստր մի , զոր խնդրեցին 'ի կնուծիւն երկու երիտաւարդք . որոց մինն էր աղքատ եւ միւսն փարթամ . եւ հայրն ետ զնա աղքատին եւ ոչ փարթամին . հարցին ցնա զպատճառն եւ ասէ . ոչ կամեցայ տալ փարթամին , զի գոլով նա տգէտ եւ յիմար , կայ մնայ նմա յաղքատութիւն անկանիլ . իսկ ներհակաբար որ է այր իմաստուն եւ հնարագէտ , հանդերձեալ է 'ի փարթամութիւն բարձրանալ :

ՏԱՍՆԵԱԿ . ԺԱ

Ասուցիչ աղքատ՝ է որպէս ճրագ , լուսաւորէ զայլս , եւ ինքն զինքն տոչորէ , (ծախէ) :

Բազումք են սպառնացեալք , այլ սակաւք են սպանեալք :

Ղտանին բազում աւազակք , քան թէ կախաղանք :

Հուրն փորձէ զոսկին , եւ ձախորդութիւն զոր սիրէ զքեզ . (զբարեկամս քո) :

Պատճառն բռնաւորին զաւազանն է :

Ո՛չ գտանի այնքան բարձր լեռոն, ուր
 ո՛չ կարասցէ ելանել էջ մի բեռնաւորեալ
 ոսկւով:

Ո՛չ է պարտ առնել զչարն, զի եկեացէ
 բարին:

Որ ելանէ 'ի բարձրագոյնս ուր ո՛չ է
 պարտ, անկանի 'ի ցածագոյնս՝ զոր ո՛չ կարծէ:

Հարկաւորութիւնն ցածուցանէ զազ-
 նուականութիւնն:

Հարկաւորութիւնն է մայր հնարագի-
 ւութեան:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Այն տայր զխորհուրդ ճանապարհորդի
 ուրուք՝ նաւու ընդ ծով գնալ յաղագս
 փութով ժամանելոյ, եւ վասն սակաւ ծա-
 խուք վճարելոյ . որում պատասխանէ . ո՛չ
 կամիմ ճանապարհորդել երիվարաւ . որ
 կառավարի սքւովն, որ ոստնու կարի սաստ-
 կութեամբ . եւ յորմէ ո՛չ կարէ մարդ՝
 յորժամ կամի իջանել:

ՀԱՐՒՐԵԱԿ

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ՏԱՄՆԵԱԿ. Ա

Բարեպէս մեռանիլն պսակէ զբոլոր
կեանս:

Մահն զօրացոյց ոչ ածէ ՚ի գործ:

Պատգամաբեր ուրախ զձիրս խնդրէ:

Օ բարի արեղայն՝ մի ունիցիս ՚ի բա-
րեկամ. եւ մի՛ զչարագոյնն ՚ի թշնամի:

Որ կամիցի առնել կտակ լաւագոյն ,
արասցէ զայն մինչդեռ է առողջագոյն:

Որ ոչ բնաւ փորձ առեալ է թշուա-
ռութեան, ոչ գիտէ ցաւակից լինիլ:

Մեռայն ինչ ունի զիւրն վասն զի .
(պատճառ):

Լնիծեալ լիցի հրճուանքն , որ առնէ
յիմար զմարդն:

Ինայումն է բարեգոյն տնտեսութիւն:

Հաւատքն է հաւատալ այնմ՝ որ ոչ
տեսանի:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Երկու սուրհանդակ սպասաւորք բո-
ղոք գանգատանաց բարձին առ տէրն իւր-
եանց զտնտեսէն թէ ազահ է, եւ ՚ի կե-
րակուր ընթրեաց ընդ հացի միայն բողկ
եւ պանիր տայ ուտել եւ ոչ այլ ինչ: Եւ
նա առաքեալ կոչէ զտնտեսն, եւ հարցա-
նէ ցնա մեծաւ բարկութեամբ. թէ
ճշմարիտ իցէ զոր ասեն սուրհանդակքն.
Թէ տաս դոցա յընթրիս ամենայն երեկոյի
բողկ եւ պանիր, իսկ տնտեսն զահի հար-
եալ եւ սասանեալ յերկիւղէ անտի պատ-
ժոց պատուհասի՝ յաղալս կծծիաբար
տնտեսելոյն նոցա, պատասխանէ դողու-
թեամբ. այո, տէր. ասէ տէրն. ահա զայդ
հրամայեմ քեզ, զի այսուհետեւ տացես
դոցա ՚ի միում գիշերի բողկ, եւ ՚ի միւսու-
մըն պանիր:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Բ

Զէ ապահով քայլն նորա, որ ՚ի վեր
ընդ որմն ընթանայ:

Զին յարդանոցն յորժամ հրդեհի, դը-
ժնդակ է ՚ի շիջուցանել:

Օ այլս կոյր կարծեն սիրահարք , որպէս
են ինքեանք :

Անձի կատարելութեան է նշան , տա-
նիլ զայլոցն անկատարութիւն :

Այլոց վէրքն մեզ եղիցի սպեղանի :

Աւելի արժէ սակաւն , զոր դիտէ աղ-
քատն , քան զբազումն զոր ունի փարթամն :

Կնոջ խոհեմութիւն է իբր զփետուր ,
որ վարի 'ի հողմոց :

Կին՝ որ կամիցի զիւր պատիւ պահել , չէ
պարտ առնուլ ինչ եւ կամ ընծայել :

Ոչ պակասին ջուրք , ոչ շանց 'ի միզել ,
եւ ոչ կանանց 'ի յարտասուել :

Ոչ ոք կարէ կալ 'ի խաղաղութեան
յերկար ժամանակ , քան զոր կամին դը-
րացիք իւր :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . Ա

Ի իոնէսիոս բռնաւորն զուարճանայր
ծաղը առնելով բանիւ եւ գործով զկու-
պաշտութիւնն եւ զաւելորդապաշտու-
թիւնն , որ զօրանայր 'ի մէջ յունաց 'ի
ժամանակի իւրում . վասն զի բառնայր ըզ-
նուէրս մատուցեալս կուոց , ասելով . ես
կամիմ ունիլ ինձ միայն զայնոսիկ , որոց

չունին նոքա պէտաւ Լւ ժինչ յինքն էառ
զոսկեճոյլ վերարկուն , զոր նուիրեալ էր
Հերոնին 'ի զարդ արձանին Դիոսին ոլիմբեայ ,
արար նմա բրդեղէն մի , ասելով ,
այդ ոսկեղէն հանդերձ 'ի ձմերան է ցրտագոյն ,
եւ յամառան է ծանրագոյն : Սա եւ հառ
եւ զոսկեայ մօրուսն արձանին Եւ դուղաբիոյ՝
ասելով , ոչ պատշաճի որդւոյն ունիլ
զմօրուս , որոյ հայրն Ապողոն անմօրուս է :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ , Բ

Պրետերիկոս Թագաւորն Բրանդէբուրգայ՝ լուր առեալ զփարթամութիւն վանայն
կարգին յիսուսեան , որ 'ի սահմանս իւր ,
գնաց յայցելութիւն նորին Լւ շրջեալ 'ի վանսն ,
եմուտ եւ յեկեղեցին , ուր ետես առ քաղաք
սեղանովն զուկիւնով զմարդաչափ արձանս
եղիոտասան առաքելոցն , եւ իբր յանգէտս
եհարց ցաբայն , թէ ո՞ր իցեն սոքա , եւ նա
պատասխանէ թէ առաքեալքն Բրիստոսի են :
Լւ Թագաւորն դարձեալ առ արձանսն ասէ ,
ոչ ապաքէն վարդապետն ձեր հրամայեաց
ձեզ երթալ յաշխարհ ամենայն , եւ

քարոզել . եւ ընդէր ծուլացեալ բազմիք
ասա . եւ ապա դարձեալ առ իւրսն ասէ .
բարձէք զդոսա պատուով եւ տարայք
յաշխարհ՝ քարոզել անդ , եւ այսպէս ա-
ռաքեաց զնոսա ՚ի փողերանոցն :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Գ .

Գինի եւ կին բառնան զմիտս մարդկան :
1) այ տանն յորում ըոքն հրամայէ սրոյն :
Փոքրիկ մանկունք կոխոտեն զոտս մեր ,
իսկ մեծքն զսիրտս մեր :

Օտրութիւնն ամենեցուն է բաղձալի .
այլ ունողին է ատելի :

Որոյ հերք իւր սկսանի ալեբէկիլ՝ թող-
եալ զսէր , զինքն ՚ի գինիս տայ հարկանիլ :

Որ ընդ բազում երկիր շրջի , զբարեպէս
կեալ ուսանի :

Յագեալ որովայնիւ է գեղեցիկ քարո-
զել զծում :

Երտասուքն ունկնդրաց՝ են գովու-
թիւն քարոզչաց :

1) արդապետութիւնն (գիտութիւնն) ՚ի
աւմիկս է արծաթ , յազնուականս՝ ոսկի ,
եւ յիշխանս ակն պատուական :

Որ չարաչար կեայ՝ միշտ յերկիւղի կեայ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Նշանաւոր ազահ ոմն լուեալ , թէ
ազնուական որ առատաձեռն հեգնեալ
այսպանէր զվատթար ազահութիւնն , եւ
զխիստ ժլատութիւնն իւր , գնաց առ նա
առ ՚ի գանգատիլ , ասելով . պարոն , ասա-
ցաւ ինձ , թէ հռչակ հարեալ ես յամենայն
ուրեք զինէն , թէ ես վաճառեմ զհին մու-
ճակս իմ . պատասխանէ ազնուականն . պա-
րոն , որ որ ասաց քեզ զայս , սուտ ասաց ՚ի
քմաց իւրոց , վասն զի ես ոչ բնաւ ասաց-
եալ եմ , թէ դու վաճառես զմուճակս քո
հինս , այլ յիրաւի թէ գնեալ ես հնոփա :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Դ

Գիտութիւն գիտութեանց է գիտել
զոչ գիտելն :

Ի գիտելոյն հասանէ մարդն ունելոյն :

Ընծանօթ իրն զոչ որ չարչարէ :

Որ ՚ի վեր քան զամենայն որ կամի գի-
տել , ընդ անասունս համարի :

Համբերէ եւ լուէ , որ զխաղաղութիւն
ունիլ կամի :

Նա է ազնուական , որ ազնուաբար

կենցաղի:

Եւ է հաւաստի խաղաղութիւնն, քան
զյուսացեալ յաղթութիւնն:

Այ վուշ ընդ հրոյ, եւ ոչ կին ընդ երբ-
տասարդի:

Որ փախչի ի դատաստանէ դատապարտի:

Ինդ բազմաց ի մարտ, ընդ սակաւուց
ի խորհուրդ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եւ իմար ոմն յազնուական զարմէ ար-
համարհէր զբարեհուչակ ոմն քաջ զօրա-
պետ՝ յանդիման արկանելով նմա զնու-
աստութիւն սերնդեան նորա. որում պա-
տասխանի ետ զօրապետն քաջ, եւ վերին
օգնականութեամբն եղէց առաջին եւ ազ-
նուական յիմում ցեղին, եւ դու եղիցիս
վերջինն քոյոյ զարմին:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ե

Շօր է միաբանութիւնն քան զամրոց:
Բարւոք է կորուսանել զյաղթութիւնն
քան զկեանս:

Ո՛չ է պարտ գնել կաղ ջորի յուսով
բժշկութեան . եւ ո՛չ ածել ՚ի կին զբոզ
յուսով ուղղութեան նորա:

Որ վաճառէ ապառիկ, զվաճառն տայ,
եւ զգինն ո՛չ ընդունի:

Որ գնէ զերկիր, գնէ զկուլ իբր ՚ի
բազումս:

Ո՛չ է պիտոյ վաճառել բարեկամին,
եւ ո՛չ գնել ցորեան ՚ի փարթամէ:

Ի յայրն խոհեմութիւն, եւ ՚ի կինն
համբերութիւն:

Եւ յայնս է այր՝ որ չունի սէր առ կին իւր .
որպէս է տուն՝ որ ո՛չ ունի զերդ տանեաց:

Որ տաղտկացեալ է յաւուրց բարեաց
ամուսնասցի:

Ի զարգացուցանել զմանկունս՝ պիտոյ
են աշխատանք, եւ յորժամ մեծանան՝
պիտոյանան դրամք:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պարոն ոմն՝ որ ունէր զսակաւ եկա-
մուտս, զսակաւ հաւատս, եւ հետեւապէս
զսակաւ համարումն, բայց յոյժ պճնա-
սէր, եւմուտ ՚ի կրպակ գլխարկավաճառի
ուրուք, եւ հաւանեալ միոյն հատանէ ըզ-

գինն . եւ ասէ վաճառողին . ոչ հաւատաս
ինձ ժամանակ ինչ զգին գլխանոցին . պա-
տասխանէ վաճառականն . ոչ կարեմ , կրկնէ
պարոնն . որպէս համարձակիս չհաւատալ
ինձ դձուձ իմն գլխարկ : Ասէ վաճառա-
կանն , ոչ . պատուական պարոն . զի որովհե-
տեւ ունիմ պէտս դրամոյ , չէ կարելի ինձ
սպասել յերկար ժամանակ հատուցմանն .
բայց յայսմանէ պարզապէս խօսելով , ոչ
վայելէ ինձ յորժամ պատուականութիւն
ձեր անցանիցէ զառաջեալ կրպակի իմոյ ,
հանել զգլխարկ իմ 'ի գլխոյս 'ի պատիւ
միւս գլխապի իմոյ :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Զ

Սեծադոյն Թշնամի մարդոյ է մարդն :
(նոյն ինքն)

Որ սատարիս փայտայէ զմարմին մատաղ ,
ոչ բնաւ զոսկերս ծերս գործեսցէ . ձեռն
փոքրիկ մանկան փութով վնասի :

Ս'ի միայն մատն ոչ կազմէ ձեռն , եւ
ոչ բերէ գարուն՝ միմիայն ծիծեռն :

Եթէ կամիս կեալ 'ի խաղաղութեան ,
չեր երբեմն խուլ եւ համբ :

Խոստանալ առանց տալոյ՝ է յիմար մի

քաջալերել:

Որ օգնեաց՝ ոչ եզիտ զօգնութիւն ,
եւ որ ողորմեցաւ՝ ոչ գտաւ նմա ողոր-
մութիւն:

Ուր սակաւ է սիրտ , անդ է առաւել
լեզու:

Ոչ կարթն եւ ոչ եղէգն , այլ խայծն
պատրէ զձուկն:

Որդի անզգամ առաւել արժէ զկնի
մահուն , քան ՚ի կենդանութեան:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Տանուտէր ոմն արտաքսեալ էր ՚ի
տանէ իւրմէ զսպասաւոր ոմն իւր՝ յաղազս
լինելոյ նորա գող ընտանի , եւ հարցաւ
յայլմէ տանուտեառնէ բարեկամէ իւր-
մէ , որ կամէր ունիլ զնա ՚ի սպասաւորու-
թիւն տան իւրոյ , թէ բարւո՞ք իցէ , եւ
նա ձեւացուցեալ զինքն գովել զնա՝ պա-
տասխանէ յամր յամր բարբառով . ոչինչ
էր ՚ի տան իմում փակեալ առաջի այնր
ծառայի իմոյ . որ սիրելի էր ինձ յոյժ : Լա-
իբրեւ զայլ բան ընդ մէջ էարկ բարեկա-
մն , կրկնեաց առաջինն , համբեր , պարոն ,
աղաչեմ մինչեւ կատարեցից զբանս իմ , եւ

յարէ նախասացեալ բանիցն իւրոց , վասն
զի գիտէր նա բանալ գործեօք զամենայն
փականս :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Է

Գեղեցիկն բնութեամբ մինչեւ 'ի
փոսն տեւէ :

Որ ինչ նոր է , միշտ գեղեցիկ թուի :
Լրդարեւ ունի գլուխ գեղեցիկ , բայց
ոչ 'ի նմա զուղեղ (զուշ) :

Եղու երկայն կարճ ձեռաց է նշան ,
(որպիսի է եւ այս) : Լրկայն սուսեր , կարճ
քաջասրտութիւն :

Լւելի պատիւ է ոմանց գնալ կառօքն ,
զոր հայր իւր վարեաց , քան վարել զայն ,
որով իւր հայրն գնաց :

Ս'ի հարկաներ զի ցաւիցի , եւ մի ասեր
զի անհաճոյ լիցի :

Որ ինչ ասի 'ի սեղանին , ծալեալ կաց-
ցէ 'ի սփռոցին :

Որ զպատճառ միայն պահանջէ , գիւ-
րաւ թշնամւոյն յաղթել կարօղ է :

Դէմք գթած՝ խնդրէ առաւել :

Ոչ որոնել լու 'ի սեաւ հանդերձի , եւ
ոչ տալ խորհուրդ հնացեալ ծերի :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Գիւղական ոմն հեծեալ յէշ իւր ան-
ցանէր ընդ հրապարակն քաղաքին յառաջոյ
դպրատան միոյ՝ մինչ դաս դաս արձակ-
եալ ուսումնականք ելանէին, եւ տեսեալ
իշոյն զբազմութիւնն ՚ի ձայն բարձր սկսաւ
զուլ . ընդ որ զայրացեալ ուսումնական
մանկունքն սկսան արհամարհել զտէր ի-
շոյն, ասելով . էհ վայրագասուն դու . ո՞չ
գիտես լաւ եւս կրթել զէշ քո, եւ ուսու-
ցանել զկերպ վարելոյ, եւ զխմբի հան-
դուրծես, մինչ առնէ դա զայդպիսի ան-
կարգ անպատուութիւնն ՚ի մէջ այսպիսի
համեստ եւ բարեկարգ ընկերակցութեան:
Անդ մերձ դիպեալ ծեր ոմն գիւղական,
եւ տեսեալ թէ խեղճ պրն ո՞չ գիտէր զինչ
խօսիլ, պատասխանի ետ եւ ասէ ցնոսա,
պարոնիկք . այս էշ ահա տեսեալ զայդ-
քան ընկերակիցս . այնչափ ուրախացաւ,
մինչեւ երգել ցնծութեամբ:

ՏԱՄՆԵԱԿ . Ը

Յիմար ոք գիտէ առաւել հարցանել,
քան թէ եօթն իմաստուն գիտիցեն չպա-

տասխանել:

Անդադար խնդրոյ ժխտելն՝ չէ ան-
պատշաճ:

Այլ խնդրեր յայնմանէ, որ գիտես թէ
ուենի, այլ յայնմանէ՝ որ գիտես թէ քեզ
բարի կամի:

Ախորժելի երաժշտութիւն այն է՝ զոր
որք անձամբ յօրինէ:

Ի բերան փակեալ ոչ մտանեն ճանճք:

Պայլոյ կոչնակն միշտ հնչէ դառն, դառն:

Ղշմարտութեան անգամ ստախօսին չը
հաւատան մարդիկ:

Ղշմարտութիւնն ոչ կամի միշտ լսելի
լինիլ:

Ամենայն ումեք իւր ցաւն թուի առա-
ւել սաստիկ:

Ստոյգ բարեկամք յանստոյգ (ի հար-
կաւոր) իրս ճանաչին:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Աղքատ ոմն գիւղաբնակ ունէր զկին
խժաբարոյ յոյժ եւ չար ժանտ: Սոյն այս
կին ախտացաւ զախտ արդանդի հեղձու-
ցիւ, մինչեւ արգիլիլ շնչոյն, եւ թուիլ ա-
մենեցուն մեռեալ. եւ այնպէս պատեալ

զմարմինն պատառաւ անկողնոյն եղին 'ի վերայ սանդղոյ՝ ըստ սովորութեան աղքատ մեռելոց . եւ բարձեալ տանէին 'ի գերեզման մերձ փոքրիկ եկեղեցւոյ մօտ , եւ մինչ անցուցանէին ընդ կիրճ'ն փշաւէտ մացառի , խայթէին փուշքն զմարմին շընչասպառ կնոջն . մինչեւ զարթուցանել զնա 'ի խոր թմրութենէ անտի , եւ զերծանիլ 'ի թաղմանէ : Ապա յետ ամաց ինչ մեռաւ իսկապէս նոյն կին . զոր նմանապէս բարձեալ տանէին 'ի թաղել , իսկ այր մեռելոյն կասկածեալ ստէպ ստէպ ազդ առնէր զդին բարձողաց , ասելով . հեռի գնացէք 'ի վշոցն :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Թ

Ի գարշ աղբոյ չէ յուսալի անոյշ հոտոյ . եւ ոչ պատուոյ եւ յարգանաց 'ի ցած մարդոյ :

Դամանակն յայտնէ զճշմարտութիւնն :

Ի յաջս եւ 'ի ճակատի ընթեռնանի նամակ պրտի :

Ս'ի կնքեր զգիր՝ զոր չես ընթերցեալ , եւ մի ըմպեր ջուր՝ զոր ոչ ես տեսեալ :

Ս'ի տնկեր պարտեզ 'ի տեղւոյ հովա-

նի, եւ մի շիներ շէնս առ եզր դետոյ:

Վիւրին է տեսանելն, բայց դժուարին նախատեսանելն:

Փռութիւն յազի որովայնն, ոչ շատանան բնաւ աչք:

Եւ է թողուլ ինչ թշնամւոյն ՚ի մահուան, քան խնդրել ինչ ՚ի բարեկամէ ՚ի կեանս:

Ար յառաջոյ ոչ նկատէ, ապա յետուստ հառաչեսցէ:

Բարի կանայք ասին նոքին, որք ընդ հողով ծածկեալ դնին:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Երձակ ոմն թշուառաբար պահէր եւ խոշտանդէր զկին իւր, (զուցէ եւ արժանի իսկ էր) . առ որ եկեալ կնքահայր իւր յանդիմանէր զնա ասելով . սիրելի իմ սանահայր . լսեմ թէ առնես դու զանողորմ տնտեսութիւն առ կին քո, եւ չունիս հոգ ինչ զնմանէ, մինչ զի շուն քո երջանկագոյն է ՚ի տան քում քան թէ ողորմելին այն: (Իրաւի պիտոյ է երբեմն դանհարկանել զկին, բայց զանազանութիւն մեծ է ՚ի մէջ գանելոյ . եւ սպանանելոյ .

ապա ՚ի գործ անձ պիտոհեմութիւն, եւ հար
զնա չափով: Եւ այս բան պատասխանե-
ղերձակն, ես առնեմ ըստ ամենայնի զայն
զոր ասես, վասն զի ես ՚ի գործ ածեմ յայն
զմեծագոյն կանգունն իմ:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ժ

Ուր ծառայից է բազմութիւն, անդ չէ
բարւոյք ծառայութիւն, (զի մինն թողու
միւսոյն):

Եւ վերջին ցրտութիւնք են ա-
ռաւել զգալիք:

Ս բազումն սղանանէ որկորն քան թէ
քաղցն:

Ու ուտէ զկով թագաւորի, ուտէ զայն
նիհար՝ եւ վճարէ գէր. եւ զկնի հարիւր
ամաց մնայ վճարել եւ զգին ոսկերացն:

Ս արմին յադեցեալ ոչ բարւոյք փախ-
չիլ կարէ. եւ ոչ բարւոյք պատերազմիլ:

Ս այր մտածութեանց է գիշերն:

Ս այլ եւս ինչ պահանջէ սեղանն բաց
ի սպիտակ պատառէ:

Ու ուտէ զտանձ ընդ տեառն իւրում,
ոչ իշխէ ընտրել զլաւագոյնսն. (ընդ մեծա-
մեծաց ընտանութիւնն է ծառայել նոցա):

Բաղում ինչ խնդրէ յիմարն , սակայն
յիմար է նա՝ որ զայնս նմա տայ :

Օ որ ինչ ունի շուրջն 'ի սրտի , արքեալն
ունի զայն 'ի լեզուի :

ՊԼՏՄՈՒԹԻՒՆ

Իշխան ոմն անգղիացի , Թէպէտ եւ 'ի
մեծամեծ գործս էր զբաղեալ , սակայն էր
այր զուարճաբան եւ ծաղրածու , մինչ զի
գոլով սա դատապարտեալ 'ի գլխատիլ ,
վասն առնելոյ խորհրդակցութիւն ընդ Թըշ-
համեաց տէրութեանն , առաքեալ կոչեաց
'ի նախընթաց երեկոյին գլխատման իւրոյ՝
զսափրիչ ոմն 'ի գերծել զգլուխ իւր . որ
յետ սափրելոյն ակնկալեալ մնայր առնուլ
զհատուցումն ինչ 'ի նմանէ , զոր իմացեալ
իշխանն այն՝ ասէ . յնա , բարեկամ . եթէ
գլուխս իմ լինէր , առատապէս վճարէի
քեզ փոխանակ աշխատանաց քոց :

ՀԱՐԻԻՐԵԱԿ

ՈՒԹԵՐՈՐԴ

ՏԱՄՆԵԱԿ. Ա

Այր ամօթխած զբազում ինչ կորուսանէ:

Առաւել սիրելի է ինձ էջ մի, որ բարձեալ տանի զիս, քան երկվար մի որ յերկիր արկանէ զիս:

Սուրն սպան զբազումս, բայց եւս առաւել գինին:

Աղքատութիւնն է բարեկամ ողջախոհութեան:

Ինչպէս որ մեզ աւուրք կերակրո՞յ քան զտեսակս խորտկաց:

Եւս է քակելն քան զպատառոտելն:

Հարկւր լիտր մտածմանց՝ ոչ վճարեն զմի ունկի պարտուց:

Ի յօժարութենէ կամաց լցեալ կայ դժոխքն:

Որ ի՛նչ կարէ որպէս կամի , կամեսցի
որպէս կարէ :

Ս'եղբ' պարտք' եւ հանդերձք աղտեղ-
եալք են միշտ առաւել քան զկարծեց-
եալն :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՒՆ

Սպասաւոր ոմն Թանճրամիտ յոյժ ,
բայց հաւատարիմ , արար զհաշիւ իրաց
գնեւոյց դրամովք տուեցելովք ինքեան .
զորս մի ըստ միջէ հանեալ 'ի գիր' մատոյց
տեսառն իւրում , յորում գրեալ կայր 'ի
կարգս իրաց նաեւ այս . վասն միոյ հացի՛ն
զոր գնեցի յաղազս իմ ութ դանկ . վասն
յարգի եւ գարւոյ , զոր գնեցի յաղազս
տէրութեան չորս դահեկան :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Բ

Լուաւել են միշտ հնչիւնք ձայնից՝
քան թէ ընկոյղք :

Լուաւել ներգործէ ջուր երկնից քան
զամենայն ոռոգմունս : (չնորհքն եւ օրհ-
նութիւնն Աստուծոյ՝ ազդողագոյն է քան

զամենայն մասնաւոր զօրութիւն)։

Այլ մոտէ ՚ի մէջ ճախարակի եւ ըոքի ,
որ ոչ կամիցի մանիլ (այսինքն ՚ի ձեռս
կանանց)։

Այնչդեռ մեծ աղախինն խոնարհի ,
փոքրն աւելեալ է զտունն։

Անիկ նախ զնա՝ զոր դու սիրես կամ
ատես։

Այնչ գնայ լուծն , գնացէ եւ անիւն .
(այր եւ կին ՚ի գործս իւրեաց պարտին
միաբան ջանալ)։

Պահանջէ առաւել առ ՚ի ունիլ զար-
ժանն։

Այնչդեռ դու ես ճոխ փարթամ , ունիս
բազում բարեկամ։

Նախազանց պատժելն՝ բազմիցս վատ-
թարագործէ։

Իենցաղաւարեա՛ ընդ բարեաց , եւ բար-
ւոք կաց ընդ վատթարաց։

Հուն սաստիկ հաջող , չէ քաջ խածանող։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Գլուղական ուն գնացեալ առ գրացի
իւր խնդրէր զէշ նորա ՚ի պետս իւր , եւ
նա ոչ կամեցեալ տալ զնա , բաղբաղէ ,

ասելով. Թէ էշն ո՛չ է ՚ի տան, այլ տուեալ
եմ զնա սյլում: Եւ մինչդեռ այս ինչ եւ
այն ինչ պատճառէր, յանկարծ սկսանի
էշն զուար: Ըսէ գիւղականն. ո՛հ ո՞րպէս
ասես Թէ էշն քո չէ ՚ի տան, զորոյ ահա
զոնչիւնն լսեմ յախողէ քումմէ. պատաս-
խանէ գրացին, արդարեւ. դու իսկ ես էշ.
զի առաւել իշոյն իմոյ հաւատաս քան
Թէ ինձ:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Գ.

Պանիր փակեցեալ, պանիր բաղկաց-
եալ. (յարդեւելալն ձկտիմք):

Պայլն՝ ասի, լայ զոչխարն, եւ ապա
ուտէ զնա:

Որ ո՛չ երբէք ամաչէ, աշխարհ ամենայն
իւր է:

Եւազակքն մինչ մարտնչին, գողունիքն
յայտնի լինին:

Ընդ վայր դատ վարէ, որ խօսի զիրա-
ւունս իւր կալանաւորին:

Նուրումթիւնն ո՛չ լուանայ զգլուխն,
եւ Թէ լուանայ ո՛չ սանտրէ զնա:

Ղշմարիտ առաքինութիւնն ժառան-
գութեամբ ո՛չ ստացեալ լինի:

Ոչ է բարի որ ոչ փութայ օր ըստ օրէ
լինել բարեգոյն:

Պաւազանն արտաքսէ զշունն ՚ի հար-
սանեաց:

Ընդ սկսիլ հպարտութեանն ամբառ-
նալ, սկսանի յաջողութիւնն ցածանալ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հիւանդ ոմն երեւակայական (որպի-
սի են հասարակօրէն այնոքիկ փարթամք ,
որք միայն զժամանակաւոր զայս կեանս
սիրեն եւ զնորայսն , եւ երկնչին յոյժ յոյժ
յեւանելոյ անտի) , կոչէր ստէպ զբժիշկն
վասն ամենայն ո՞ր եւ իցէ փոքրիկ տկարու-
թեան , որ եկեալ յաւուր միտմ շօշափէր
զզարկ բազկին , եւ զննէր զայլ նշանն , որք
էին իբր հանապազ քաջառողջ առն . բայց
՚ի դանգատանաց նորա ձանձրացեալ բը-
ժիշկն վերջապէս եհարց ցնա . թէ Պարօն ,
ախորժանօք ուտես եւ ըմպէս . պատաս-
խանէ հիւանդն . յոյժ բարւոք , եհարց .
հոգաս զկարիս որովայնի լաւապէս . պա-
տասխանէ . այո՛ լաւապէս : Հարց . հան-
գիստ ննջէս . պատասխանէ , յոյժ հան-
գիստ . յաւելլու բժիշկն . հապա՛ բարւոք

ընթանայ ամենայն ինչ պարօնիդ . բայց
գուցէ Ազնուութեանդ թուի , թէ բա-
րիքս այսոքիկ են չարք . վասն որոյ գրեցից
դեղս ինչ , որ զերծուցէ զքեզ 'ի բնաւից
յայտցանէ :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Դ

Ամենայն խելք ոչ է 'ի մի միայն գլուխ :
Որ զոչինչ ունի , ոչ ինչ երկնչի :
Բոտ տեղւոյ եւ ժամանակի անզգամն
համարձակի :

Նախանձն է ժանտախտ սիրոյ , եւ կար-
ծիքն է քաղցկեղ բարեկամութեան :

Չունի խիղճ մտաց որ չէ ամօթխած :
Նա է որպէս ածխոյ պարկ արտաքուստ
սեան , այլ վատ ներքուստ : (որ ասի ըզ-
տգեղ չարաբարոյից) :

Ոչ կարէ անկանիլ որ զառաքինու-
թիւնն ունի յենարան . (առաջնորդ) :

Ըջօք եւ հաւատով (կրօնիւք) ոչ է
պարտ ծաղր առնել :

Որ հաւատայ առանց գրաւոյ , ոչ ունի
ճշմարտութիւն :

Որ 'ի մանկութեան ոչ հետեւի առա-
քինութեան , 'ի ծերութեան պատժովք
փախնուցու 'ի մոլութենէն :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Դատաւոր ոմն ճանճրացեալ յերկար
ժամանակ 'ի Թախանձանաց խեղճ եւ աղ-
քատ առն միով 'ի լսել զերաւուռնս նորա,
վերջապէս ետ նմա մուտս 'ի խօսիլ: Բայց
բուրէր 'ի նմանէ այնքան սառտիկ հոտ
խստորի, մինչեւ հեռանալ 'ի նմանէ դա-
տաւորին եւ ասել. դու խստոր հոտիս .
պատասխանեաց աղքատ այրն. ճշմարիտ է
այդ, բայց եւ ոչ է տուեալ ամենեցուն ի-
մանալ զհոտ եզան, հորթու, խաշին, եւ
նման անասուն կենդանեաց, որպէս տե-
րուծիւնդ բուրէ ահա:

ՏԱՄՆԵԱԿ. Ե

Եւ է որպէս զկոչնակս զանդակա-
տան, որ զայլս կոչէ յեկեղեցի՝ եւ ինքն
ոչ մտանէ, (որք ասեն եւ ոչ առնեն):

Հուն մի բազում հարսանեաց առ 'ի
յամենից ուտել ջանալով, եւ ոչ 'ի միոյն
ուտէ: (որպէս ազահս):

Սինչ կատակես ընդ զինուորաց եւ ըզ-
տուրբս Թող հանգիստ կալ:

Որ ունի դրամ, նաեւ բարեկամ, նմա

դիւրին է դատաստան:

{ } իմարն ուսանի ծախուք իւրովք
կեալ, իմաստունն ծախուք այլոց:

Որ մտածէ ապահով լինել, լիցի ապա-
հով 'ի լինիլ յիմար:

Բազմիցս որ է երեւելի, իրաւագէտ է
յետին քրիստոնեայ:

Հաց այլոց թանկագոյն լինի:

Սխանգամն ոչ է սովորութիւն:

Օ կայ առնուն կառք, եւ միզեն եզինք:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Տխմար ոմն շինական, որ կայր մերձ
պարոնի միում, խրատեցաւ թէ պարտ է
նմա բանալ զգլուխ իւր առ 'ի պատուել
զնա . առ ժամայն վազս առեալ դէպ առ
պարօնն՝ եւ հանէ նմա զգլխարկն 'ի գլխոյ
իւրմէ . եւ յորժամ ասացին որք շուրջն
կային, ոչ էր պարտ առնել այնպէս, այլ
պարտ իցէ ուսանիլ, թէ հրպէս վայելէ
առնել . պատասխանէ շինականն . այս ան-
գամ ես ինձ բանալ համարեսցի:

‘Լա չէ բնաւ քաջ գիտուն այր՝ որ
հչ գիտէ լինիլ յիմար։

Բովանդակ օրէնք մարդկային մոմեղէն
ռնդունա ունին։

Բան ընդ բերանն արտաքս ելեալ, ‘ի
պարսատկէ քար արձակեալ։

Որ ուտէ զհաց բազմաչեայ՝ եւ զպա-
նիր կոյր։

Ոչ է նա խելագար՝ բայց միայն ‘ի
տարին երկոտասան ամիս։

Ա՛խ լինիր ուռուցեալ, եւ հչ պայթի-
ցիս։

Քաջագոր է նա սուր ‘ի ձեռին իւ-
րում, սակայն միայնակ։

Ա՛խ լիցի փռնապան, որ ունի գլուխ
մոմեղէն։

Ողորմութիւն հչ փոքրկացուցանէ ըզ-
քսակն։

Ուր պակասեցէ առիւծու կաշին, անդ
է կարկատել զաղուխու մորթին։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Գիւղական ուն ընդ անցանքն առ արքունի պալատու՝ ընդ այն ուր կացեալ կային ասպետք ոմանք, դան հարկանէր զէշ իւր գաւազանաւ այնքան սաստիկ, մինչեւ ՚ի գութ շարժեալ ասպետիցն՝ սաստեն զգիւղականն եւ ասեն, մի այդ պիտի անողորմ խտասրտութեամբ վարէր զխղճուկ կենդանիդ զայդ: ՝) այնժամ գիւղականն իսկոյն խոնարհի առ էշն եւ ասէ, ներեա՛ ինձ պարո՛ն էշ, զի ոչ գիտէի թէ ունիս դու զազգականս եւ զմեծաւորս ՚ի դուռն արքունի:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Է

Մի հաւատար այնմ, որ ՚ի տօնավաճառէն դայ. այլ այնմ՝ որ ՚ի տօնավաճառ ռն դառնայ:

Ո՛չ են մարդիկ այնոքիկ ամենեքին, որք միգեն զորմով: (այլ եւ նախանձոտք եւ խորժանօղ շուքք):

՚Ի՛ր զինչս քո ՚ի մի կողմն, եկեսցէ ժամանակ պիտոյութեան նոցա:

Պատուեա՛ զխորհուրդս բազմաց, եւ

էէ քեզ ինչ վտանգաւոր:

Օ գոյշ լեր հաւու՝ որ ուտէ 'ի տան
քում, եւ ածէ զձուն 'ի տան այլոց:

Ո՛չ գոյ վատթարագոյն քան զճճմարիտն
ծաղր առնել:

Ս'ի լինիր այնքան բորբոքեալ 'ի ստա-
նալ. որքան խոհեմ 'ի գործ ածել:

Խղճմտանքն է կարողագոյն տանջանք
չարագործաց:

Ո՛չ ունի մարդն մեծագոյն թշնամի ,
քան զսաստիկ յաջողութիւն բաղդին:

Ո՛չ է բարւոք խաղալ 'ի վերայ սառուցի:

ՊԱՏԱՐԻԹԻՒՆ

Օ գող ոմն տանէին 'ի դատապար-
տութիւն . որոյ զհետ երթային անթիւ
բաղմութիւնք , եւ 'ի վերայ թիկանց եւ
ուսոց նորա տային ձաղանս անողորմա-
բար , իսկ նա գնայր հանդարտ . զոր տես-
եալ այր ոմն բարի գթացեալ ասէ ցնա ,
հիլ թշուառական դու , փութա՛ վաղվազեա՛
զընթացս քո , զի գոնէ զերծցիս 'ի բաղում
հարուածոցդ : Պատասխանէ դատապարտ-
եալն , յորժամ տէրութիւն քո յաւուր
միում դատապարտեսցի , որպէս եւ կամիցի

եւ կամ կարիցէ, այնպէս ընթանայցէ, իսկ
եւ կամիմ ըստ կերպի իմում ընթանալ.
եւ վասն քանի մի տասն աւելի կամ պա-
կաս հարուածոց ոչ կամիմ կորուսանել
կէտ մի ՚ի ծանր եւ հանդարտ ընթացից
իմոց:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ը

Ո՛չ է խնդրել տանձ ՚ի նորատունկ
ծառոյ. զի ոչ գոյ տակաւին ՚ի նմա:

Ի մէջ հին եւ սաստիկ թշնամութեան
դժուարին է նոր իմն բարեկամութեան
հաստատիլ:

Որ ծնանի փետրովք (ձրիւք պարգե-
ւաց) ՚ի սկզբան ժամանակի, թռանի ՚ի
մերկութեան. (ի վտանգաց):

Չէ այնքան իր փութալի, որքան ՚ի
կաշնուլ զու:

Բազում ինչք՝ բազում փոյթք:

Մարդիկ ոչ չստիին կանգնաւ:

Հեռի փախիլ ՚ի վատահամբաւութենէ,
թէ ճշմարիտ իցէ եւ թէ սուտ:

Որ շտապով փութասցէ՝ անադան կա-
տարեսցէ:

Որ ժամանէ անուգան, գտանէ վատ ի-

ջեւան:

Լ՛ա ՚ի քաջառողջ կեալ՝ զգեցիր առատ, կեր ժլատ, եւ երթ հանդարտ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պիշերապահն ընդ պահպանացն իւրոց յերրորդ պահու գիշերոյն պատահեցաւ սպասաւորի միում տան, որ ՚ի ներքոյ վերարկուն իւրոյ բարձեալ տանէր զշիշ մի մեծ լի գինեով, որում հարցանէ. թէ զոր պիտի գէնս տանիս ՚ի ներքոյ աստ, եւ ըսպասաւորն պատասխանէ ընդ կատակս, թէ սուսեր: (Հայնժամ ՚ի բաց արարեալ զվերարկուն իսկոյն, եւ ետես զոր ինչ էրն, եւ առեալ մատոյց շրջակայիցն իւրոց, զոր արբին. եւ կալեալ զգատարկ շիշն ետ ՚ի ձեռս նորա ասելով. կա՛լ զի ահա շնորհեմք քեզ զպատեանն:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Թ

անդերձն միայն ոչ առնէ կրօնաւոր: Եւ աւագոյն է ասէ (ծոյլ վատասիրտն) զմուճակս ցեխտտել, քան զհանդերձն

յարեան թաթաւել:

Ո՛չ բարւոք շիջանի հուրն վշովք:

Անդադար ստացեալ ինչք ո՛չ լինին
հաստուն մայր դրամուց:

Այիսն ամիս որչափ եւ պայծառ, բերէ
յարդ բազում, եւ ցորեան սակաւ:

Որ զչորս շահի եւ զեօթն մսիւէ, նմա
չէ պիտոյ քսակ եւ գրպան:

Ո՛վ, որպէս պակասամիտ է նա՝ որ վատ-
նէ զիւրն, առանց ստանալոյ զայլոցն:

Առաւել պակասի յոյժ փարթամին,
քան սաստիկ աղքատին:

Հայեաց ընդ առաջ, զի մի անկանիցիս
ընդ կրունկն:

Վժուարին է սանտրել, ուր պակասին
հերք:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Այր ոմն տէր կալուածոց գնաց առ
ոմն մեծատուն, ի վաճառել նմա զկալ-
ուած իւր, եհարց գնողն ցվաճառողն եթէ
յատուկ իւր աշխատանաց արդեամբք էր
ստացեալ զայնս: Լու մինչ պատասխանեաց
թէ այո, ոչ կամէր գնել: Ղնայ առ նա
եւ այլ ոմն վաճառել նմա զպարտեզ մի

գեղեցիկ . որում ժառանգութիւն էր այն ,
Ասէ փարթամն . եկ եւ յօժարութեամբ
գնեցից , եւ ՚ի հարցանել պատճառին բա-
րեկամացն , պատասխանէ , որ քրտամբք
աշխատանաց իւրոց ստացեալ է զիր ինչ ,
մեծագոյն յոյժ համարի զայն , զոր եւ ջա-
նայ որքան կարելի է՝ թանկագինս վաճա-
ռել , բայց որ չէ աշխատեալ բնաւ ՚ի վե-
րայ ստացուածոց ինչ , զայն արժանագին
վաճառէ եւ դիւրութեամբ :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Ժ

Մերձաւորագոյնք են ինձ ատամուկք
իմ քան զարեւակիցս :

Պատկերն եւ պատերազմն յոյժ գեղե-
ցիկ երեւին ՚ի հեռուստ :

Ընդգամին պատիժն է կաղ , բայց ժա-
մանէ վերջապէս :

Որպէս վուշն զիւրդ մանեցի , նոյնպէս
եւ դուստրն՝ զիւրդ զարթուցի :

Սայր շատաշրջիկ առնէ զդուստրն ան-
պարկեշտ :

Հաչեսցէ շունն առ իս , բայց մի խա-
ծատեսցէ զիս :

Պհակն ՚ի հնչմանէն՝ եւ այր ՚ի բար-

բառոյն ճանաչի:

Թէ պարզ լինի օդ Թէ անձրեւային ,
չէ ամենեցուն հաճոյ բնաւին:

Վրամն առնէ զմարդն աղահօ:
Լնկողին եւ հուր ջեռուցիկ առնեն
զայր փոքր (ծոյլ):

() Բարին նախ քեզ արասցես , այլոց՝
Եթէ կարես:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Իւր երբեմն քաղաքապետ ոմն ծովա-
մերձ քաղաքի ուրումն Սպանիացւոց , ուր
հէնք Արաբացւոց յաճախէին ասպատա-
կել նաւու զծովեզերեայս նորին: Եւ ե-
ղեւ զի յաւուր միում մինչ բազում յոյժ
զօրք նաւարտակացն հոսեցան ՚ի ցամաք
անդր , ասպետ ոմն Սպանիացի պատահե-
ցաւ նոցա զինուորօք ոմամբք եւ քաղա-
քացեօք , եւ քաջութեամբ մարտուցեալ
ընդ նոսա՝ կոտորեաց զբազումս ՚ի նոցա-
նէ . եւ զմնացեալսն կալաւ հանդերձ ա-
ւարօքն: Եւ ինչ սոյն այս երջանիկ յաղ-
թութիւն հռչակեցաւ , սնապանձ քաղա-
քապետն այն վերոյիշեալ , որ Թէպէտ եւ
հչ դտաւ ներկայ ՚ի պատերազմին , բայց

փութացեալ զփառս յաղթութեանն յին-
քըն գրաւել, առ ժամայն հրամայեաց
ի ճակատ դրան պալատի իւրոյ ընդ որմն
պատկերաւ նկարել զպատմութիւն բարե-
յաջողութեանն եւ դնել զանուն իւր ՚ի
գագաթն իբրեւ առաջին հեղինակ եւ
գլուխ մեծագործութեանն այնորիկ: Բայց
քանզի վեր ՚ի վերոյ էր նկարեալ պատկերն
փութապէս, անձրեւն՝ օդն, եւ հողմոց
բռնութիւնք եղծեալ ապականեցին զնկար
պատմութեան պատկերին այնչափ, մինչեւ
երեւիլ տեսողացն որմ բռեալ, զոր տես-
եալ աչալուրջ ոմն Սպանիացի, որ եւ ինքն
իսկ էր ՚ի նոյն պատերազմի ընդ այլ ընկե-
րաց, ասէ. օրհնեալ այդ որմ, որ ոչ կամի
խաբել:

ՀԱՐԻՐԵԱԿ

ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ա

Պարան է այնմ ծառայ, որ գիտէ ՚ի
գործածել զայն, եւ է տէր այնմիկ՝ որ
ոչ գիտէ ծառայեցուցանել զայն:

Պինարբու պառաւոյն լաւագոյն է քան
զպարզ ջուր ըմպելն, զչոր փայտ բարու-
նակինն ՚ի գետ թմրեալ ծծելն:

Որ ոչ ունի, ոչ տայ:

Յանարդար վաստակոց հօրն հետեւի
կործանումն որդւոյն:

Ի հանդարտ ջուրց պահպանեսցէ զիս
տէր, զի ՚ի գնայուն ջուրց ես պահեցից զիս:

Նաեւ խտաբեճեկ ընկոյղք վաճա-
ռին, (եւ վատ կանայք ամուսնանան):

Շունն ոչ խածատէ զընտանին՝ թող-
եալ զօտարականն:

Որ աղաւնի լինի, զնա ուտէ բաղէն:

(զմիամիտն խաբէ խորագէտն):

Եւ աւագոյն է ունիլ զճնճղուկ մի 'ի ձեռին քան զլորամարդի մի 'ի վերայ ոստոյ (ծառոյն):

Պակասութիւն ընչից , առաւելութիւն տրանջմանց:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եր ոմն Հագարացի պանծայր յանձըն իւր լինել մարգարէ որ , զոր յանձնեաց արքայն դատաւորի իւրում՝ քննել 'ի ներկայութեան իւրում: Եւ հարց ցնա դատաւորն եւ ասէ . կարե՞ս ցուցանել նշան ինչ: Պատասխանի ետ սնապարծն՝ թէ իմ գործ նշանի ցուցեալ իսկ է յարուցանել զմեռեալս: Եւ դատաւորն , չէ բաւական բանիւ միայն ասել զայդ , այլ եւ գործով հարկէ ցուցանել , պատասխանէ Հագարացին . յայնժամ եւ հարց արքայն ցրատաւորն , եւ ասէ , զի՞նչ ասես առ այս առաջարկութիւն . պատասխանի ետ դատաւորն . ոչ եւս է պիտոյ այլ փորձ կամ նշան ինչ տեսանել , զի ես յիմ կողմանէ հաւատամ հաստատապէս թէ այս այր մարգարէ է:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Բ

Մինչ տեսանես զգայն , մի որոներ
զհետս նորա :

Եմենայն կապիկ սիրէ զկապիկն , (նմանն
զնման իւր սիրէ) :

Յո՞ժ գեղեցիկ պարտ է լինիլ ծառն ,
զորմէ բաղձայ կախիլ մարդն . (որ առի եւ
զցանկացողաց ամուսնանալ) :

Յամենայն փայտէ ոչ լինի անդիկ :

Որ ընկողմանի ընդ շան՝ յառնէ ընդ
լուոց . (ըստ ընկերի առն եւ վաստակ իւր) :

Նա է իբրեւ զմարթա գթած , որ ծառ
քէ մեղը հիւանդաց :

Բազում խելագարութիւնք պատմին ,
եւ առաւել եւս են որ գործին :

Ենպէս երեւիցիս առաջի որդւոց
քոց , որպէս կամիս զի երեւիցին նորա
առաջի քո :

Նոյնն տայ մեզ զօր բարի , որ բաղձայ
մեզ վատ տարի :

Եգահք եւ փափկասունք ոչ գնան յար-
քայութիւն , առաջինք՝ զի ոչ կարեն վճա-
րել զծախս ճանապարհի , եւ միւսքն՝ զի
փախչին յաղտեղանալոյ եւ յաշխատու-
թեանց :

ՊԼՏՄՈՒԹԻՒՆ

Սպասաւոր ոմն տեսեալ, թէ տէրն իւր յորժամ միայն ինքն ելանէր 'ի տանէն արտաքս, առնոյր ընդ իւր զբանալին արկեղ՝ ուր էին գրամք իւր, թախանձագին իմն սրտիւ ասէ ցտէրն, տէ՛ր, մի՛ թէ գո՞ղ կարծես զիս, զի հանապազ ընդ քեզ ածես զբանալին սնտկի քո: Պատասխանի ետ տէրն. թէ ո՞չ զքեզ գո՞ղ կարծելով զգուշութեամբ փակեմ, այլ երկնչելով զի մի՛ լինիցիս:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Գ

(Ը)երութիւնն յերիտասարդութեան, ածէ յաշխատութիւն 'ի ծերութեան:

Իկն գեղեցիկ կամ հպարտ է, եւ կամ յիմար:

Իկն անպարկեշտ եւ գեղափայլ, է իբր զպիղծ տուն մաքուր զլամբք:

Իկն եւ ջորի զոր ինչ պարտին՝ ո՞չ առնեն առանց շողոքորթեալ լինելոյ:

Իկն եւ կեռաս՝ առ չարութեան իւրեանց կարմրագեղ լինին:

Աղքատութիւնն ո՞չ բառնայ զառաքի-

նութիւնն , եւ փարթամութիւնն ոչ ածէ
ղնա :

Բայնո եւ պահք վասն աղքատաց են
տրարեալ :

Փայփայեան զկատուն , եւ ոսանուցու
յերեսս քո :

Ըրա՛ քեզ դանակ ՚ի սեխոյ , պարտիս
որոնել յոյժ առ ՚ի զլաւագոյնն գտանել :

Սափրեան զմօրուսս իմ , եւ ես սափրե-
ցից զգլուխ քո :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Գալերոս հինգերորդ կայսրն ետ կազ-
մել զքարաշէն կամուրջ իմն գեղեցիկ ,
մերձ քաղաքին Մատրիտու ՚ի վերայ փոք-
րիկ գետոյ միոջ , ընդ որ յամառան ցամաք
ոտիւք յաճախ լինէր անցանել : Եւ ՚ի հե-
տեւեալ ամի դէպ եղեւ անցանել ընդ
այն՝ դեսպան ոմն Գաղղիացւոց որ գայր
՚ի Մատրիտ , եւ տեսեալ զայն նոր կա-
մուրջ կառուցեալ յանջրդին տեղւոյ , ա-
սաց վայելչապէս . Գալերոս ետ կազմել
աստ զկամուրջ , սպասելով թէ յաջորդք
իւր բերել տացեն զճուր գետոյն :

ՏԱՍՆԵԱԿ. Դ

Եթէ առնես զհար՝ սպասեաց այլում
չարի:

Լ՛րա՛ քեզ մեղը եւ ճանճք կերիցեն ,
(գ.քեզ):

Խօսիլ առանց մտածելոյ՝ է հարկանել
Թարց հայելոյ:

Տկար իմացողին նոյն է շատախօսն եւ
համին:

Օ խտտադոյն պահա պահէ՝ որ ապա-
ժոյժ կերիս ուտէ:

Օ անձն զրկել է վայրապար , զի զորս
ես գանձեմ՝ ժառանգորդք իմ մսխելոց են:

Ս՛ այելեա՛ դու գքո սակաւն իմաստ-
նաբար . քան որք շրջին որոնել զբազումս
յիմարաբար:

Բազումս պահանջեսցէ վարձս՝ որ բար-
ւոք ծառայէ եւ լուէ:

Հատիկ հատիկ ընու հաւն զգրմունչ
իւր:

Շղեն հրակիզեալ երկնչի՝ ի ցուրտ ջրոյ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Քուքս ոմն ունէր զբազում զօրս եւ զյաճախ պալատական պաշտօնեայս, վասն որոյ ռոճկաց եւ կերակրանաց վատնէր զծախս բազում յոյժ: Եւ ոմն յիշխանաց իւրոց առ ՚ի Թեթեւացուցանել զայս ծանրութիւն մսխանաց՝ յորդորէր զնա ցուցանելով, թէ աւելորդ են այնքան պաշտօնէից բազմութիւնք, զորս արձակել եւ սակաւութեւ բաւականանալ ստիպէր. որում պատասխանեաց դուքսն. բարեօք դիտեմ, թէ ես ոչ երբեք կարօտութիւն ինչ ունիմ նոցա: Իսկ դու հարցէ՛ր արդեօք եւ ցնոսա, թէ նոքա եւս ոչ կարօտանալոց են ինձ առ յապայն:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ե

Եթա գրեալ (ի հաշուագրի) եւ ապա տո՛ւր (զգրամս), նախ ընկա՛լ եւ ապա գրեա՛ւ: Գինին շրջի առանց վարտեաց, եւ երբեմն առանց շապկի:

Որ զօդն յղանայ զհողմն ծնանի:

Ի տան երաժշտի ամենայն ընտանիք նորա կաքաւօղք են:

Ի գետն ուր ոչ գոն ձկուներ, ընդ վայր արկանին ուռկանք:

Ի չափազանց քաղաքավարութեան կասկածանքն են իրաւացի:

() այսմիկ թշուառ աշխարհի, որ ինչ կայ մեզ վասն հացի, պակասի վասն գինւոյ:

Ի տան լիութեան (փարթամաց) փոյթ լինին ընթրիք:

Հատաբանք եւ ստաբանք են ընտանեաց տառապանք:

Որ մտանէ ընդ փակեալ դուռն առանց բաղիսերոյ, կամ յոյժ ընտանութիւն ունի, եւ կամ պատկառ բնաւ չունի:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ի յիսան ոմն 'ի շրջին 'ի միջօրէի յանդաստանի իւրում, ուր գործէին մշակքն, եգիտ զոմն 'ի մշակացն ընկողմանեալ 'ի վերայ խոտոյ 'ի հովանի տեղւոջ, եւ սաստիկ բարկութեամբ ասէ ցնա, զի՛նչ առնես այդր, ծոյլ եւ պղերդ, մինչ գործեն այլք: Պատասխանէ մշակն. տես տէր իմ, զի յիրաւի այնքան վաստակեալ եմ, մինչեւ 'ի վերայ ոտից անգամ ոչ կարեմ կալլէս տէրն. ում ասես, անգգամ դու. զի

ընդ ելանելդ ՚ի սեղանոյ՝ անկար ՚ի վերայ
երկրի իբրեւ զխող, եւ արդ առեալ ըզ-
փայտ՝ լաւագոյն իմն զարթուցից զքեզ,
այր դու անպէտ կենաց. եւ ոչ իսկ ար-
ժանի ես զի արեգակն լուսաւորեսցէ ըզ-
քեզ, յայս բան պատասխանէ մշակն. զայդ
բարւոք գիտեմ, տէր իմ. եւ վասն այն եդ-
եալ կամ ընդ հովանեաւ:

ՏԱՄԱՆԱԿ. Զ

Քահանայն ուր երգէ, անդ զգեա-
տաւորի, (ուր դք աշխատի, անտի մնանի):

Լաւ գինին ոչ պահանջէ զնշան. (զոր
կախեն առ դրամք գինետան):

Ասով յագեցեալ գայլն կրօնաւոր լինի:
Բաց թողեալ արկղն՝ կոչէ զգողն (ա-
ռիթ առնէ զմարդն դող):

Լղբն (հողագործաց) ոչ է սուրբ. բայց
ուր անկանի հրաշս գործէ:

Հուն թաւամորթ ՚ի քաղցու մեռանի
եւ ոչ տեսանի: (զգեցեալ աղքատն զո-
ղորմութիւնն ոչ գտանէ, որպէս եւ տնանկն):

Սապատողն զիւրն քամակ ոչ տեսա-
նէ, եւ զայլոցն ծաղր առնէ:

Պայլ ծերացեալ կորուսանէ զատամու-

նրա բայց ոչ զբարս:

Կեր զպանիր ծանր, եւ զհաց թեթեւ:

Եւս ինձ ընդ որում շրջագայիս, եւ ես
քեզ ասացից թէ ով իցես:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ոչակաւոր ոմն փիլիսոփայ ճանա-
պարհորդեալ նաւու, պատահի սաստիկ
իմն մորկաց եւ ալէկոծութեան մինչեւ լի-
նել ՚ի վտանգի ընկղմելոյ, էին ՚ի նաւն
անդ եւ այլ ճանապարհորդք ոմանք չարա-
գործ ամբարիշտք, որք տեսեալ զգարհու-
րելին զայն գիպուած, որ սպառնայր զմահ՝
զգերեզման կոհակաց բացեալ առաջի ա-
չաց, սկսան աղաղակել առ դիս իւրեանց
յօգնութիւն ժամանել. որոց սաստե փի-
լիսոփայն. պապանձեցարուք անզգամք, մի
լուիցեն դիքն, թէ դուք աստ կայք, ապա
թէ ոչ եւ մեք ընդ ձեզ կորնչիմք աստ:

ՏԱՍՆԵԱԿ. Է

Քաղցեալ որովայնն ոչ ումեք լսէ:
Որ ունի զապակեայ կուրծս, մի լիցի
քարաձիգ առ ընկեր իւր:

Չուկն եւ հիւրն զաւուրս երիս, եւ
նեխին:

Սէր իշոյն է աքացել եւ խածանել:

Օ առաջին սէրն եւ զառաջին թշուա-
ռութիւն իւր ոչ երբէք մոռանայ մարդ:

Որչափ խորէ դետն, այնչափ սակաւ
կարկաչէ:

Ուր անադան ժամանեցես, մի ցուցա-
ներ զքեզ վհատ:

Խիստն ընդ խստին ոչ երբէք զամուր
որմ կանգնեն:

Ուր դուռն մի փակի, այլ իմն բացեալ
ընկի:

Ի կաշուոյ այլոց լայն լայն հատանի:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Սովրատէս ողջունեաց զոմն մեծա-
տուն ՚ի ճանապարհի, եւ նա ոչ համարե-
լով զնա արժանի, ոչ ընկալաւ զողջոյն նո-
րին, ընդ որ խոժոռեալ զայրանային բարե-

կամքն Սոկրատայ , որոց ասէ Սոկրատէս ,
ընդէր ցասուցեալ բարկանայք բարե-
կամք . վասն այնորիկ՝ թէ այրն այն պակաս
քաղաքավար է քան զիս :

ՏԱՄՆԵԱԿ . Ը

Սեծագոյն (հեռաւոր) ճանապարհ-
հորդ՝ մեծագոյն ստախօս :

Ի խօսից մինչեւ առ դործ՝ գոյ ընդ
երկար միջոց :

Ի գիշերի սու ճրագին՝ այծն թուի գե-
ղեցիկ կին :

Ժողովել ասղան ծայրիւ , եւ ցրուել
զուգեղեւնակին բերանով :

Սիւսել զալիւր , եւ ժողովել զմոխիր :

Լայրել զձիթենիս իւր ՚ի վաճառել զա-
ծուխ նորին :

Ի վատթար չուխայէ ոչ լինի երբէք
լաւ հանդերձ :

Լայն ինչ որ թէ՛ երեւի , թէ՛ որպիսի
եզն լինի :

Փարթամութեան եւ բարեգթութեան
միշտ կէսն է իբրեւ չէ :

Ի ցեղէն գայ որսական շան ունիլ զեր-
կայն ձեռս :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

() Գոստոս կայսրն կամեցեալ ծաղը առնել զոմն բանաստեղծ , որ մատուցեալ էր նմա բազմիցս զներբողինաց հագներ- գութիւնս գովեստից , ասէ , արդար է՝ զի քեզ գէթ միանգամ վարձահատոյց եղէց վասն չափաբերական ներբողինաց քոց : Եւ իւրով իսկ շարագրութեամբ տաղեր- գութիւնն իմն արարեալ ետ նմա : () Եր ընկալեալ բանաստեղծին եւ ընթերցեալ իսկոյն եհան զքսակ իւր , ուր էին սակաւ ինչ ոսկեայ դահեկանք , եւ զայնս մատոյց կայսեր՝ երկրպագութեամբ ասելով . եւ րանի՛ թէ ունէի զբազում ինչ գումարս ոսկեայ , զորս յօժարամիտ մատուցանէի ձերումդ վեհափառութեան զարժանաւորն , ի նշան ճանաչման իմոյ ամենաս- քանչ ոտանաւորիդ՝ զորս աշխատասիրեալ արարիք վասն իմ :

ՏԱՍՆԵԱԿ . Թ

Ի վատ կնոջէ զդուշացո՛ւ զանձն քո ,
եւ բարւոյն մի հաւատար բնաւ :
() Դոյշ լեր իշանէ՛ որ ոչ հաչէ , եւ ի

մարդոյ՝ որ ոչ խօսի:

Ղիտ ինձ տեղի՝ ուր նստայց, եւ ես
գտից սակաւ առ սակաւ՝ ուր ընկողմանե-
ցայց, (սկիզբն ապրուստից դժուարին է):

Սնուցես զագոռան եւ բրեսցէ զաչսքո:

Սի երկայներ զոտս քո քան զչափ վեր
մակիր:

Իստ սրունից են զանկապանք, եւ ըստ
ոտից հողաթափք:

Իւրաքանչիւր որ խօսի զոտնաւաճառէն
որ ինքեան է պատահեալ:

Որպէս երգէ արբայն՝ զնոյն պատաս-
խանեն կրօնաւորք:

Իւրաքանչիւր անգամ զիւր պաշտօն
դործէ, յոր ինչ կարգեալ է, զի ոչ լինի
խօսիլ մատամբ, եւ ոչ կարել քակել
լեզուաւ:

Եթէ ունիս բազում դրամ, դու զքեզ
ոչ ճանաչես: Իսկ եթէ չունիս բնաւ դու
զայն, զքեզ ոչ որ ճանաչեսցէ:

Ղնայուն անցաւոր ջուրք ոչ կազմի
ջաղացք:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Երէայ ոմն Ճանաչելով զսխալանս սինակօկային, եւ զառասպելաբանութիւնս ռասպպիից նորա մկրտեցաւ. եւ առ սակաւ սակաւ ետես ՚ի մէջ աշխարհասէր քրիստոնէից ըստ այնմ ժամանակի եւ տեղւոյ, զի ունայնաբանութիւնն եւ հպարտութիւնն եւ այլ նման ախտք իբրեւ թէ ոչ էին համարեալ ՚ի վնասապարտ մեղս ՚ի մէջ բազմաց նոցա: Ապա հնարս հնարեցաւ դտանել սահմանել գրեանս ազնուակա- նութեան, որով եւ գնեսց կալուածս ՚ի քաղաքի միում, ուր կարծէր թէ զինքն ոչ ճանաչէին. եւ այնքան մեծացաւ ըմբոստացաւ, մինչեւ ամենայն ազնուակա- նաց եւ առաքինի անձանց լինիլ անհան- դուրթելի: Աս ՚ի կոչունս խրախճանու- թեան ուրուք իբրեւ զուարթացաւ, ըս- կսաւ պանծալ ՚ի վերայ ազնուականու- թեան եւ հնութեան ցեղի իւրոյ: (Այն- ժամ ասպետ ոմն՝ զոր քաջ ճանաչէր, լու- եալ զայս, պատասխանի ետ նմա, եւ ասէ. արդարեւ դու ՚ի հնագոյն իմն ցեղէ ես, վասն զի նախնիք քո իսկ նստան դատաւոր անդ եւ եղեն վճռատու, ուր Յիսուս Քրիս- տոս աւերն մեր ՚ի մահ դատապարտեցաւ:

Հարիւր դերձակք, հարիւր աղորապանք, եւ հարիւր կտաւագործք են երեք հարիւր գողք:

Հաքարն 'ի վերայ ցանի խորովեալ տանձի. եւ պանիրն վշրի 'ի վերայ դգմաճի: (մագառօնի):

Ներացեալ եզն ուղիղ գործէ զակօսն: Խաղ արասցես ընդ իշոյ՝ զագին հարցէ ընդ երեսս քո:

Նոր դիպուածոց՝ նոր խորհուրդ:

Սէրն, ցաւն եւ դրամն ոչ կարեն մնալ 'ի թագստեան:

Պետն պղտորեալ ձկնորսաց է շահեկանութիւն:

Որում յաջողէ Աստուած՝ սկնդիկ նորա խոխողիս ծնանի, եւ որում ոչն յաջողէ, հացք նորա 'ի փռան այրին:

Ուսիր զբարձրն եւ զցածն, եւ որպէս ժամանակն նուագէ, այնպէս խաղա՛:

Լորէկ՝ պայծառ գեղեցիկ, այսօր խոժոռ տգեղացեալ: Լորէկ՝ վարդոյ ստեղնեալ ծաղիկ, այսօր թարշամ եւ թառամեալ, երէկ՝ 'ի փառս բարձրացեալ, այսօր 'ի դադաղի եղեալ:

Ի նթերցասէր ոմն մեծամօրուս 'ի գի-
 ջերի միում այն ինչ ընթեռնոյր զգիրքն ,
 որ կոչի Գաղտնեաց բնութեան , յակնար-
 կէ զայն բան՝ ուր գրեալն էր , թէ ունիցի
 զլայն եւ զուղղաձիգ մօրուս , է նշան յի-
 մարութեան նորա , իսկոյն առեալ զհայե-
 լին 'ի ձախ ձեռն , եւ աջովն կալեալ ընդ-
 կզակաւն զմօրուս իւր , եւ զաւելորդն մա-
 տոյց 'ի լոյս ճրագի . ապա առ ժամայն բոր-
 բոքեալ հերացն բոցակիզէ զձեռն , զոր ընդ-
 բաց առնուլն խանձոտէ զողջոյն զմօրուսն ,
 եւ տեսեալ 'ի հայելոջ զխայտառակու-
 թեան պտուղն թանձրամօրուս յիմարու-
 թեան իւրոյ , գրիչ 'ի ձեռս առեալ փու-
 թով ստորագրէ 'ի նոյն բան գրքեանն . թէ
 փորձեցաւ այս բան եւ գտաւ ստոյգ :

ՀԵՐԻՒՐԵԱԿ

ՏԵՍՆԵՐՈՐԴ

ՏԱՍՆԵԱԿ. Ա

Յապետութեան իշխանութենէ իջա-
նել, եւ լինիլ ձիադարման:

Լմենայն վաճառական գովէ զվաճառ-
իւր:

Այ՛ որ խոստովանի թէ արտաքոյ բա-
ղում գան արբի:

Ար առամն ցաւի, լեզուն յայն մեր-
ձենայ: (մերձաւորն մերձաւորին է հոգա-
ծու):

Լաւքեա՛ զիս կալ յայնմիկ քաղաքի,
ուր երկու մառչիլի ձու մի վաճառի: (այ-
սինքն՝ ուր կերիլք մարդկան թանկագին լի-
նին, անդ է շահ բաղում վաճառականին):

Ղիշդ հօր՝ շոայլ որդի:

Եթէ խեղադարութիւնն լինէր ցաւ,
յամենայն տանց լսելի լինէր ձայն աղա-
ղակի հեծութեան:

Ո՛չ աճի լացն եւ ողբն , փոփոխելով
զնիւթն :

Նախանձոտ ագահին իւր բազումն սա-
կաւ թուի . եւ այլոց սակաւն բազում հա-
մարի :

Լաւաքինն արժէ բազումն՝ զոր գործէ ,
եւ սակաւս՝ զոր խօսի :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Եպիսկոպոս ոմն սրբակաց՝ անաչառ
նախանձայուզութեամբ յանդիմանէր ըզ-
վատաշուէր յանդգնութիւն , եւ զտկար
քրիստոնէութիւն մեծի ումեմն թաղա-
ւորի , եւ վկայութեամբ սրբոց գրոց հաս-
տատէր , թէ ոչ վարէր նա վարս բարի
եւ առաքինի , այլ մանաւանդ կեղծաւոր
եւ ամբարտաւան : Որում պատասխանի
ետուն մարդելոյզ շողոքորթիչք արքային ,
թէ արդարեւ ընթերցեալ է եպիսկոպոսն
այն զտւրբ գիրս , եւ կրթեալ իսկ ՚ի նո-
սա , բայց սակայն տակաւին ոչ իմանայ ըզ-
գրեանս թաղաւորի :

Այդք բառնայ ՚ի վերայ մեր զմեծա-
գոյն իշխանութիւն, այլ մեք մեզէն զհետ
լինիմք գտանել:

Լէխոհեմ ամուսնութիւնն է յիմարու-
թիւն իմն, զոր այր կամ կին առնեն ՚ի
միում աւուր եւ լան զամենայն աւուրս կե-
նաց իւրեանց:

Արդոյ թուի թէ այլք ամենեքին են
՚ի բարեյաջողութեան, եւ ինքն միայն ՚ի
ճախողութեան:

Ասկաւ ալիւր, սակաւ հաց. սակաւ
դրամ՝ սակաւ բարեկամ: Այս կարէր
ասել բերանն փռան, թէ կարէր խօսիլ:

Լուծն զմարդ ոչ առնէ գող, բայց է
առ այն հրաւիրող:

Եթէ ամենայն էջք կրէին զհամետ,
որքան յարգի լինելոց էր արուեստն հա-
մետագործաց:

Եւր խոհեմ եթէ խորհի ժամ մի ՚ի
վերայ այնորիկ՝ զոր կամի խօսիլ, խորհեսցի
ժամս տասն վասն այնորիկ զոր կամի գործել:

Արդն ուտէ վասն ապրելոյ, եւ անա-
սունն ապրի վասն ուտելոյ:

Ի սկզբանէ մինչեւ ցայսօր կազմեալ
զէնք ոչ բաւեն զինու վառել զմի միայն
ծոյլ պղերդն:

Տիկին ոմն արամբի տեսլեամբ գեղեցիկ , բազմաց ցանկալի , բայց պարկեշտ վարուք եւ համեստ բարութիւն . Որոյ այրն յաւուր միում կոչունս արար բարեկամաց իւրոց 'ի տան իւրում, եւ զի սովորութիւն է Եւրոպականաց զկնի ընթրեաց կաքաւել զոյգ զոյգ այր եւ կին , ուր այս պարկեշտուհի ընտրեաց 'ի մէջ կոչնականացն զայր որ ազնուական , բայց տգեղ տեսլեամբ եւ տկար իմացականութեամբ յոյժ , եւ ընդ նմա կաքաւէր որքան կարգն գայր նմա . եւ ոչ երբէք ընդ այլում . յորմէ կարծիս էառ թեթեւամիտն այն , թէ տիկինն սիրահարեալ իցէ ինքեան , ուստի ստեպ հարցանէր եւ ոչ դադարէր 'ի թախանձելոյ զնա յամենայն պարի . թէ վասն էր թողեալ 'ի մէջ այնքան բազմութեան զերիտասարդս գեղեցիկս , եւ զիս միայն ընտրեցեր ընդ քեզ կաքաւել : (Եւ յուսայր լսել 'ի բերանոյ նորա պատասխանի՝ ըստ երեւակայական իւր կարծեաց) : Իսկ տիկինն բարի ձանձրացեալ 'ի ծանրատաղտուկ բանից նորա , պատասխանէ . պատուական . յայսմ հնազանդիմ հրամանաց առն իմում , եւ զի նա սաստիկ զգուշա-

2013

22483

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0057423

